

Täysistunto

Torstai 29.2.2024 klo 16.00—19.56

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.56.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (17.58—19.56).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys yritysvastuudirektiivistä (Maria Guzenina sd)

Suullinen kysymys SKT 25/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Guzenina, olkaa hyvä. [Maria Guzenina: Edustaja Guzenina, arvoisa puhemies! — Eduskunnasta: Tuleva!]

Keskustelu

16.01 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Suomi on tehnyt vuosia töitä sen eteen, että eurooppalaiset yritykset toimisivat samoilla säännöillä, mikä estäisi muun muassa lapsityövoiman käytön, ihmisoikeuksien polkemisen ja luonnon pilaamisen. Viime vaalikaudella aloitettiinkin Suomen myötävaikutuksella koko Eurooppaa koskevan yritysvastuudirektiivin valmistelu, ja tuo työ piti saada nyt vihdoin maaliin.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, miten on mahdollista, että huolimatta laajasta yritysmaailman tuesta — mukaan lukien Suomen suurimmat yritykset — laajasta kansalaisjärjestöjen tuesta ja laajasta oikeusoppineiden tuesta Suomen hallitus on viimeiset viikot ollut vastustamassa tämän tärkeän direktiiviesityksen läpimenoa? Suomen kanta on, pääministeri Orpo, teidän vahtivuorollanne tarkoittanut, että lapsityövoiman käyttö ja ympäristöririkokset voivat jatkua [Oikealta: Ei!] ja muualla toimivat, piittaamattomat yritykset saavat kilpailuetua suomalaisiin, vastuullisiin yrityksiin nähden. Arvoisa pääministeri, oletteko te tiedostanut, että tässä direktiivissä, [Puhemies koputtaa] jota hallitus on vastustanut, kyse on paitsi ihmisoikeuksista [Puhemies koputtaa] myös suomalaisten yritysten kilpailukykyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tarkoitukseni oli todella sanoa ”edustaja Guzenina.” — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.03 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on edistänyt ja hallitus on halunnut ja haluaa yritysvastuudirektiivin [Krista Kiuru: Ei siltä näytä!] juuri niistä kaikista syistä, mitä te luettelitte. Suomalaiset yritykset, suomalainen elinkeinoelämä haluavat sen. Suomalaiset yritykset toimivat vastuullisesti.

Minä luulen, että tiedätte hyvin sen, että se, mistä neuvotteluissa on ollut kyse, on se, että me olemme Suomen kannan mukaisesti pyrkineet neuvottelemaan niin sanotun ryhmäkanteen pois tästä. Olemme indikoineet viime vaiheen neuvotteluissakin, että jos tuo ryhmäkanteen olisi lähtenyt esityksestä pois, olisimme olleet valmiita äänestämään tämän mukana. Tämä ei kaatunut Suomeen, vaan oli erittäin laaja joukko maita, jotka eivät olleet vielä valmiita tätä hyväksymään. Asiasta ei ole äänestetty. Oli muun muassa Ranska, Italia, Saksa ja lukuisia muita maita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

16.04 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa pääministeri, te ette nyt voi mennä huterien selitysten taakse. [Sari Sarkomaa: Ette te noin typeriä kysymyksiä voi esittää!] Te sanotte, että Suomi ”mahdollisesti olisi voinut hyväksyä” tämän kyseisen esityksen, joidenkin käytäväkeskustelujen perusteella ehkäpä, mutta mitään sellaista esitystä ei ole tullut. Tällaista esitystä ei ole tullut, ja silti esimerkiksi huhut sanovat, että Suomi olisi ollut valmis hyväksymään tämän.

Te ette voi myöskään vedota muiden maiden toimintaan selittäessänne Suomen hapuilevaa tässä asiassa. Kyllä tässä on kyse teidän — pääministerin ja koko hallituksen — poukkoilevasta ja hapuilevasta EU-politiikasta. Suomalainen yritysmaailma on kannattanut tätä direktiiviä, ja sieltä on painavin, kannustavin puheenvuoroin toivottu, että te hyväksytte sen sellaisenaan. Teidän omassa hallitusohjelmassanne, arvoisa pääministeri, todetaan näin: ”Kehitetään yhteisvastuusääntelyä EU:n ja OECD:n tasolla.” Tämä teidän toimintanne siis sotii teidän omaa hallitusohjelmaanne vastaan.

Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, koko hallitus, [Puhemies koputtaa] tässä ei voi välttyä ajatukselta, että te olette totaalisesti historian väärällä puolella. [Puhemies koputtaa] Vai mitä mieltä itse olette tästä asiasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.05 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä tunnistanut tuosta, mistä ihmeen hallituksesta te mahdatte puhua. Hallitus on koko ajan pyrkinyt saamaan aikaan yritysvastuudirektiivin. Me olemme edistäneet sitä, ja se, mistä nyt on ollut kyse, on ollut neuvottelujen viime vaiheesta. Me olemme halunneet sieltä tämän ryhmäkanteen pois. Asia on edelleen kesken. En minä tunnista mitään siitä, mitä te väitätte. Hallitus on toiminut erittäin aktiivisesti, samoin meidän virkamiehemme. Viimeiseen asti tässä on neuvoteltu ja haettu ratkaisuja. Ja kuten sanottu, puheenjohtajamaa veti tämän esityksen pois, koska niin laaja joukko maita ei ollut valmis hyväksymään tätä. [Maria Guzeninan välihuuto]

Minä en ymmärrä ollenkaan, mistä te puhutte ja mistä te syytätte. Me edelleenkin tulemme tekemään kaikkemme, että yritysvastuudirektiivi saadaan voimaan. Teemme kaikkemme, että yritysvastuudirektiivi saadaan voimaan. [Välihuutoja — Ben Zyskowicz: Samma på svenska!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

16.06 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärrä tätä allergiaa ryhmäkannetta kohtaan, jota pääministeri ja hallitus tässä osoittavat. Olin itse esittelemässä parikymmentä vuotta sitten tätä ryhmäkanteen avaavaa lainsäädäntöä Suomessa, ja silloin peloteltiin, että siellä kaikki kirot ja kauheet tulee siitä, mutta on havaittu, että se on käytännössä jäänyt aivan liian vähäiselle käytölle eikä mitään niistä uhkakuista ole toteutunut, joita silloin piirrehtiin ja peloteltiin. Nyt sitten tulee aivan tämä sama, ja nyt tätä uhkakuvaa eivät ole luomassa ne isoimmat yritykset, joita tämä todennäköisimmin koskisi. He olisivat kannattamassa tätä esitettyä muotoilua tuohon direktiiviin, ja sen takia tuntuu verukkeelta tämä hallituksen esittäminen, että se ryhmäkanteen olisi se syy, koska ei ole mitään perusteita, että me vastustaisimme sitä. Se on osoittanut Suomessa käyttökelpo-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

poisuutensa erityisesti tällä menettelyllä, että kuluttaja-asiamies päättää siitä tarvittaessa, ja tämänkaltaisen voitaisiin rakentaa myös tuohon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

16.07 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus ei missään vaiheessa, kuten pääministeri kertoi, ole vastustanut tätä direktiivin perusajatusta. Se on meille ehdottoman selkeä, mutta virkamiesvalmistelussa virkamiehet toivat esille hälyttäviä tietoja siitä, että tätä ollaan laajentamassa alkuperäisestä ilman vaikutusarvioita [Mauri Peltokangas: Sehän sopisi demareille!] ja ilman sitä, että jäsenvaltioita olisi kuultu ja asiasta neuvoteltu. Onhan tämä nyt erikoista, että EU:ssa tuodaan erittäin tärkeä asia, jota kaikki kannattavat, ja yhtäkkiä sinne loppuun heitetään asioita, joita kukaan ei ole tarkastellut, vaikutusarvioita ei ole tehty. [Maria Guzeninan välihuuto] Onko se teistä pieni asia, että meillä virkavastuulla virkamiehet tuovat esille, että ryhmäkanteiden kustannukset ja ruuhkautuminen tuomioistuimiin voivat olla hyvinkin merkittäviä? Lisäksi täällä on ollut todisteiden esittämisvelvollisuudesta määräyksiä, jotka ovat meille hyvin vieraita. Oletteko te nyt sitä mieltä, että vaikutusarvioita ei saa tehdä, että pitää vain hyväksyä asioita eikä olla mukana siinä huolestuneessa ryhmässä, jossa tässä ollaan oltu mukana? Nyt kysyn oikeastaan teiltä: pitääkö mitä vaan hyväksyä tuosta vain?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

16.08 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tämä nyt oikein niin vetele, että täällä Helsingissä te kannatatte tätä direktiiviä ja sitten Brysselissä vastustatte. Valitettavasti taitaa olla niin, että ihmiset kyllä näkevät tämän kaksinaamaisen toiminnan läpi.

Arvoisa puhemies! Tässä direktiivissähän on kysymys siitä, että nimenomaan suomalaiset yritykset, jotka toimivat vastuullisesti, saisivat kilpailuetua maailmanmarkkinoilla heitä kohtaan, jotka tällä hetkellä harjoittavat vilunkipeliä: käyttävät lapsityövoimaa, eivät piittaa ympäristöstä ja niin edelleen.

Nyt, arvoisa pääministeri, kun te totesitte hyvin ponnekkaasti äsken, että kyllä, Suomen hallitus tekee kaikkensa, että tämä direktiivi saadaan voimaan, [Sanna Antikainen: Niin tekee!] niin jään kyllä kysymään, mitä ihmettä hallitus nyt sitten tekee, kun teidän myötävaikutuksellanne tähän juuri kaadettiin — tähän juuri kaadettiin.

Arvoisa pääministeri, mitä te meinaatte seuraavan kahden viikon aikana tehdä, että tämä nyt sitten vielä nousisi lentoon kuin feeniks-lintu ja saataisiinkin voimaan? Voisitteko nyt avata tätä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ette tiedä yhtään, mistä puhutte!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.10 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatitkin ovat olleet aika pitkään hallitusvastuussa ja tietävät, miten EU-neuvotteluprosessit menevät, niin luulisi, että tunnistatte sen, että tällä hetkellä neuvottelut jatkuvat. Puheenjohtajamaa Belgia hakee ratkaisua, kompromissia. Jos yritysvastuudirektiivistä lähtee pois tämä ryhmäkanneasia, me olemme valmiita äänestämään sen puolesta. Todella monet maat, kuten täällä jo luettelini — Saksa, Ranska, Italia ja monet muut — ovat saman-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

kaltaisessa positiossa. Nyt nämä neuvottelut jatkuvat, ja me odotamme seuraavaksi, mikä puheenjohtajamaan kompromissiesitys tähän on.

Mutta vaikka kuinka väittäisitte, niin me edistämme ja olemme edistäneet sekä virkavoi-
min että hallituksen voimin tämän yritysvastuudirektiivin läpimenoa ja sen aikaansaamis-
ta, koska se on Suomen ja suomalaisten yritysten etu ja itse asian etu. [Mauri Peltokangas:
Vähän tyssähti demareiden kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.11 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition syy-
tökset kuulostavat kyllä aika hurjilta, kun puhutaan lapsityövoiman käytön puoltamisesta
tai ympäristön tuhon edistämisestä. Nämä ovat melkoisen pöyristyttäviä väitteitä. Toki tie-
tysti parlamentarismiin kuuluu, että oppositio saa Suomen hallitusta herjata, miten se ha-
luaa, mutta kun ajatellaan, että jo esimerkiksi pääministerin mainitsemat Saksa, Ranska,
Italia mutta myös sellaiset maat kuin Ruotsi, Itävalta, Viro, Tšekki, Slovakia, Luxemburg,
Malta ja niin edelleen ovat kaikki olleet Suomen kanssa samassa rintamassa, [Mauri Pel-
tokangas: Aika pöyristyttävää!] niin tämä on kyllä aika kovaa herjan heittämistä myös mei-
dän EU-kumppaneita kohtaan, että ollaan jotenkin historian väärällä puolella, kun vaadi-
taan, että EU-lainsäädäntö on hyvää. [Maria Guzeninan välihuuto] Sitähän tässä ajetaan,
että saadaan yritysvastuudirektiivi, joka on eurooppalaisten kannalta toimiva. Suomella on
täysi oikeus vaatia meille kansallisesti tärkeitä näkökulmia, joita oikeusministeri ja päämi-
nisteri ovat kuvanneet, ja oikeastaan sitä kysyisinkin pääministeriltä, että nyt kun viimein
meillä on linjakas hallitus, joka rakentaessaan eurooppalaista lainsäädäntöä haluaa pitää
myös Suomen puolta, niin pitäähän hallitus tästä linjasta kiinni jatkossakin. [Mauri Pelto-
kangas: Erinomainen puheenvuoro! — Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia — Pääministeri Orpo.

16.12 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja
Autolla on tärkeä kysymys: kyllä hallitus pitää Suomen puolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.12 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki arvostamme sitä, että hallitus vahvasti puhuu yritys vastuusta, yritysten yhteiskuntavastuusta. Me myöskin arvostamme sitä, että hallitus pohjaa ulkopolitiikkansa ihmisoikeusperusteiseen ulkopolitiikkaan, ja me arvostamme hallitusta myöskin siitä näkemyksestä, joka on tullut esille, että näissä kysymyksissä, kun me puhumme ihmisoikeuksista, lapsityövoiman käytöstä ja laajemmista asioista, on järkevää, että säätely tapahtuu ei pelkästään kansallisesti Suomessa vaan mieluiten EU:n tasolla tai OECD:n tasolla. Me tuemme hallitusta tässä lähestymistavassa. Ainoa häkellyttävä seikka tässä on se, että silloin, kun me olemme EU:n piirissä päättämässä tästä, yhtäkkiä hallitus keksiikin tavan, millä väistää tämän ilmiön. Siitä tämä henki nyt nousee. Kuinka tämä on mahdollista? Kuinka tämä sopii ihmis-
oikeusperusteiseen ulkopolitiikkaan? Mielelläni kuulisin teidän vastauksenne. [Ben Zys-
kowiez: Uskotteko muihinkin salaliittoteorioihin?]

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Meri, olkaa hyvä.

16.13 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minähän olen tuosta puheenvuorosta ihan samaa mieltä, että me haluamme nimenomaan estää ihmisoikeusloukkauksia ja haluamme estää ympäristötuhoja. Me emme ole olleet mitenkään yhtäkkisiä tai ristiriitaisia tässä asiassa, vaan nimenomaan tätä periaatetta ja tätä direktiivihän on kannatettu. Tässä vain tuli loppumetreillä sellaisia uusia elementtejä, kuten tämä ryhmäkante, jota monet maat eivät voineet hyväksyä. Ja katson tässä virkamiehistöä — virkamiehet ovat minulle kertoneet hyvin paljon asioita edelliseltäkin kaudelta — niin esimerkiksi silloin, kun sosiaalidemokraatit ovat itsekin olleet hallituksessa, meillä on ollut hyvin pitkä negatiivinen suhtautuminen ryhmäkanteen soveltamisalan laajentamiseen, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho! — Välihuutoja] esimerkiksi teollisuuspäästödirektiivi, ilmanlaatudirektiivi, alustatyödirektiivi ja palkka-avoimuusdirektiivi. Ei tämä ole mikään uusi asia. Me pidämme puolia EU:ssa, me emme tuo sinne elementtejä, joita ei ole tutkittu huolella. Tämähän on oikeastaan sieltä tullut, tämä valmistelun ongelma, että sinne on tuotu tällaisia elementtejä, joista tiedetään etukäteen, että ne ovat haasteellisia jäsenvaltioille. [Puhemies koputtaa] Sillähän tämä pilattiin. Me haluttaisiin se siinä alkupe-
räisessä muodossa heti voimaan. [Sebastian Tynkkynen: Demarien kahdet rattaat!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

16.14 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, nyt täytyy kyllä huomauttaa, että te olette tässä nyt rikkoneet sen sovun, ja se on hyvin poikkeuksellista EU-päätöksenteossa. Te olisitte voineet jo hyväksyä tämän kokonaisuuden. Toinen huomio: ryhmäkanteelle on myös muita mahdollisuuksia toimeenpanna, se ei ole ainoa. Tämä on tullut asiantuntijakuulemisissa esille, ja Suomen hallituksen kanta on tästä syystä aivan täysin perustelematon.

Sitten toinen suuri kysymys. Nyt näyttää siltä, että hallituksen puheet ovat kauniita, mitä tulee ilmastoon ja ympäristöön, mutta kun katsotaan konkretiaa, niin konkreettisia toimia ei näy. Ja tästä Suomen hallitus nyt omalla nihkeilyllään, joka on siis johtanut siihen, että muutkin ovat alkaneet nihkeilemään... [Naurua — Välihuutoja] Yritysvastuudirektiivin kohdalla tämä nihkeily voi tarkoittaa itse asiassa mittakaavaltaan suurinta hallituksen ilmastotekoa, mutta väärään suuntaan. Siis yritysvastuuhun nimenomaan koskisi myös yritysten arvoketjuissa tapahtuvaa ilmastotuhoa. Direktiivi velvoittaisi suuryrityksiä laatimaan suunnitelman [Hälinää] — kuunnelkaa — Pariisin sopimuksen tavoitteisiin pääsemiseksi. Ja tämä voi itse asiassa olla jopa valtioiden sitoumuksia [Puhemies koputtaa] vaikuttavampi keino aikaansaada tarvittavat päästövähennykset. [Puhemies koputtaa] Kansainvälisesti toimivilla yrityksillä on arvoketjujensa kautta tosiasiaa [Puhemies: Aika!] laajempi vaikutusvalta kuin monilla valtioilla. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Orpo, miksi jarruttelette ilmastotoimia myös tällä tasolla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat, pyytäisin teitä kunnioittamaan puheajkarajoituksia, kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin! — Sebastian Tynkkynen: Tämä ei ole mikään satutunti!] — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

16.16 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on jo aika moneen kertaan selitetty, mistä tässä oli kysymys. Suomi on pitkään suhtautunut varauksellisesti ryhmäkanteen laajentamiseen. Se oli kanta viime kaudella, [Maria Guzeninan välihuuto] se oli kanta tällä kaudella. Itse asiassa tässä tapauksessahan viime metreillä syntyi edistystä Suomen toiveiden mukaisesti, ja jos siltä pohjalta oltaisiin edetty, olisi ollut valmius äänestää sen puolesta. Nyt äänestämiseenkin sinänsä ei päästy, koska isot maat monen muun maan rinnalla vastustivat tätä ja heidän vastustuksensa oli sen verran voimakasta — se johtui tietenkin myöskin muista asioista.

Me toivomme, että tämä menee maaliin. Toivotaan, että päästään takaisin neuvottelu-pöytään. Se tapa, jolla tätä muutettiin viime metreillä, ei ollut hyvän lainsäädännön, hyvän valmistelun, mukaista, ja se on ollut nyt tälle direktiiville toistaiseksi kohtalokas ratkaisu. Toivottavasti tässä päästään kuitenkin eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Meidän tahtotilamme sinänsä on tässä ihan selvä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

16.17 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on siis kyse siitä, että olemme saaneet tiedon, että eilen neuvostossa Suomi on ilmoittanut jättäytyvänsä äänestämästä, eli käytännössä vastustaa tätä direktiiviä. Näin on alustavalla kierroksella puheenjohtajamaalle kuulemma ilmoitettu, ja sen jälkeen puheenjohtajamaa Belgia on ilmoittanut, että todennäköisesti tätä direktiiviä ei saada ennen eurovaaleja ja ei mahdollisesti saada koskaan. Olette siis, Suomen hallitus, osallistuneet tämän direktiivin kaatamiseen.

Me olemme suuressa valiokunnassa saaneet viimeksi tällä viikolla tietoa siitä, että tämä ryhmäkänneasia ei ole sellainen kynnyskysymys, se ei vaikuta sillä tavalla, että se johtaisi suoraan Suomen uusiin velvoitteisiin, vaan sen kanssa olisi mahdollista elää Suomessa. Me pystyisimme hyvin mukautumaan tähän tilanteeseen, ja ennen kaikkea olisi tärkeää, että tämä direktiivi saataisiin voimaan.

Joten, pääministeri Orpo, miksi ette ota huomioon, kun saamme lisää tietoa, miksi eduskunta ei voi käyttää tietoa, jonka se saa tämän prosessin aikana? Miksi hallitus ei kuule asiantuntijoita tässä asiassa vaan menee näiden lillukanvarsien taakse, kun vastustaa tällaista periaatteellisesti erittäin tärkeää asiaa? [Sheikki Laakso: Mitä keskusta miettii asiaa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.18 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän direktiivin perusajatushan on mitä kannatettavin. Me haluamme, että tulee Eurooppa-tasoista sääntelyä sen suhteen, että ihmisoikeuksia tai muita perustavanlaatuisia arvoja loukkaavat yritykset eivät saa perustelematonta kilpailuetua, vaan että arvotamme tiettyjä asioita myöskin sitten kaupallisessa mielessä. Tämä on ilman muuta Suomen etu.

Mutta samanaikaisesti on niin, että ei voi olla niin, että on vain hyvä otsikko ja sen jälkeen saman lainsäädäntökokonaisuuden alle ympätään sellaista laadutonta, valmistelematonta ja vaikutusarvioimatonta lainsäädäntöä, jota vastustaa itse asiassa merkittävä osa Euroopan unionin maista ihan tästä samasta syystä.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Tämän direktiivin hyväksyntäprosessi ei ole suinkaan päättynyt. Käsittely jatkuu, toivottavasti pääsemme maaliin asti.

Minä olen erittäin iloinen siitä, että oppositio usein peräänkuuluttaa laadukasta, vaikutusarvioitua lainsäädäntöä kotimaiselta hallitukselta, mutta minä ihmettelen sitä, että teille kyllä eurooppalainen lainsäädäntö kelpaa ihan miten laaduttomana ja huonosti valmistetuna tahansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vastauspuheenvuoron myös pääministerille. — Olkaa hyvä.

16.20 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että Suomi olisi tämän kaatanut, ei pidä yksinkertaisesti paikkaansa. On suuri joukko maita, jotka puheenvuoroissaan toivat esille kriittisyytensä tätä esitystä kohtaan. Siellä ei edes äänestetty, vaan puheenjohtajamaa totesi, että ei ole edellytyksiä tämän keskustelukierroksen perusteella sillä pohjalla löytää ratkaisua, ja tämä jatkui. Suomi ei kaatanut tätä.

Suomi on indikoinut meidän kantamme, että me haluamme tämän direktiivin, mutta meidän näkemyksemme mukaan tämä joukkokanne, josta tässä on nyt puhuttu, pitäisi saada sieltä pohjasta pois. Sen jälkeen, kun se pöytäkierron on mennyt läpi, kaikki maat, laaja joukko, ovat kertoneet, että tässä muodossa ei, ja puheenjohtaja on tehnyt sen ratkaisun, vetänyt sen pois ja neuvottelut jatkuvat. Neuvottelut siis jatkuvat, ja me teemme kaikkemme siinä, että tämä yritys vastuudirektiivi saadaan valmiiksi, ja pidämme Suomen puolia. [Krista Kiuru: Eli olitte kaatamassa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

16.21 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pakko todeta ministeri Rydmanille, että jos kolmikantaneuvotteluista parlamentin kanta vetää pidemmän korren, niin ei voi sanoa, että se olisi huonosti valmisteltu. Se on siellä se demokraattisesti valittu elin, joka pitää yhteiskunnan puolia useissa jäsenmaissa.

Minä olisin kysynyt oikeusministeriltä oikeastaan sitä asiaa, että kun asiantuntijalausunnoissa nousi esille, että se Suomen suurin ongelma liittyisi itse asiassa oikeudenkäymiskaareen tai aineellisen erityislain säädökseen, jota voitaisiin muuttaa, koska on kyseessä direktiivi ja meillä on kansallista harkintavaltaa, miten me otetaan se omaan lainsäädäntöön, niin minä en nyt löydä hirveästi perusteluja sille, miksi meillä olisi ollut syytä olla kaatamassa tätä lainsäädäntöä, [Vilhelm Junnila: Luitteko lausunnon?] jossa oikeasti tehdään töitä sen eteen, että niin ympäristön, lasten oikeuksien kuin ihmisoikeuksien toteutuminen tässä Euroopassa toteutuu. Jos meillä ei pystytä muuttamaan oikeudenkäymiskaarta tai tekemään sitä muutosta omassa lainsäädännössä, jotta me pystyttäisiin kestämaan [Puhemies koputtaa] meidän oikeusjärjestelmässä tämä systeemi, niin minä kysyn vaan: [Puhemies koputtaa] onko oikeasti kestävä se perustelu, millä me perustellaan, että me ei voida hoitaa tätä asiaa? [Perussuomalaisten ryhmästä: Käsittely jatkuu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

16.22 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean tässä vielä kerran, niin kuin pääministeri toi esille, että me emme ole nyt

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

olleet kaatamassa mitään, vaan viime kädessä puheenjohtajamaa on ottanut tämän esityksen pois, koska eri mailla on ollut tämän täytäntöönpanon kanssa haasteita. Nämä lisäykset ovat tosiaan tulleet loppumetreillä tähän, mikä on sinänsä valitettavaa. Kuten virkamiesvalmistelussa tuli esille, jäsenmaita ei ole kuultu ja on hyvin loppumetreillä tuotu arvioimattomia esityksiä sinne lisäksi.

Toki varmaan Suomessa meillä on mahdollisuus lainsäädännöllisesti tehdä aivan mitä me täällä haluamme — täällä meillä on parlamentissa siihen mahdollisuus. Meillä asiantuntijat virkamiesvalmistelussa ovat tuoneet esille sen, että tämä on meille hyvin outo järjestelmä. Tässä on laskematta se, minkälaiset rasitukset ja resurssivaikutukset tässä tulee, ja samaten nämä todisteiden esittämisvelvollisuutta koskevat säädökset ovat meille hyvin vieraita. Kaikki on tietenkin mahdollista, mutta minusta nämä perustelut ovat aivan kestävät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä. [Sebastian Tynkkynen: Jokohan tämä olisi siinä?]

16.23 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministerinä esitin kaksi vuotta sitten hallituskumppaneille kansallisen yritysvastuulain säätämistä, koska sitä tarvitaan kipeästi. Se ei kuitenkaan edennyt, koska osa hallituskumppaneista ei yhtynyt tähän ajatukseen, RKP mukaan lukien, vaan haluttiin odottaa EU-tason sääntelyä. Kansalaisjärjestöjen kanssa kävin keskustelun, ja me yhdessä oltiin sitä mieltä, että okei, mennään niin, että EU-sääntely ensin eli direktiivi sieltä. Ja nyt on sen aika tullut. Nyt tämän kohtalo olisi pitänyt ratkaista. Nyt vain olisi hallituksen pitänyt kaikin keinoin edistää sitä, että tämä direktiivi tulee sitten voimaan.

Nyt minä haluaisin kysyä: Ministeri Adlercreutz, vastaatte Eurooppa-asioista. Millaisen kuvan tällainen viime metreillä tehty täyskäännös tämän direktiivin osalta oikein antaa Suomen EU-politiikasta? Eli miten turvaatte nyt sen, että suomalaiset yritykset huolehtivat ja pystyvät toimimaan samoilla peliehdolla, samoilla pelisäännöillä, [Puhemies koputtaa] muiden yritysten kanssa, jotta ihmisoikeusloukkauksia ei tehdä ja jotta ympäristöriskoksia ei tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.24 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nyt muistuttaa siitä, että syy siihen, miksi meidän kantamme muuttui — siis meidän kannattamme tätä direktiiviä, haluamme saada sen maaliin —, syy siihen, että valitsimme tällaisen äänestystavan silloin edellisellä kierroksella, oli nimenomaan Suomen pitkä linja: se, että Suomi on pitkään suhtautunut varauksellisesti joukkokanteen laajentamiseen. Se on ollut meidän linjamme aikaisemmin, edellisten hallitusten aikana, [Ben Zyskowitz: RKP tästä tietää, jos ketkä!] ja se oli nimenomaan viime hetken muutos, joka tämän aiheutti. Emmehan me siitä ole iloisia. Me olisimme halunneet saada tämän maaliin, koska tällä olisi ollut, sellaisena kuin se meille aikaisemmin esitettiin, paljon hyviä vaikutuksia, kuten edustaja Ohisalo tuossa totesi. Se vaikuttaa arvokettuun. Se parantaa suomalaisten yritysten kilpailuasemaa. Mutta tässä ei nytten luoda lainsäädäntöä vuodeksi vaan kymmeneksi vuodeksi, pariksimyymeneksi vuodeksi. Silloin

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

on parempi ottaa aikalisä, tehdä siitä hyvä, jotta se olisi kestävä, [Puhemies koputtaa] jotta siitä syntyisi kestävä pohja meidän yrityksille toimia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.26 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sen sijaan, että olette käyttäneet nyt todella paljon paukkuja tähän yritys vastuudirektiiviin, olisin toivonut, että olisitte käyttäneet myös tähän ennallistamisasetukseen yhtä paljon paukkuja. [Antti Kurvinen: Kyllä!] Tämä asetushan uhkaa suomalaista metsätaloutta, ja se uhkaa myös suomalaisten metsänomistajien asemaa merkittäväällä tavalla. Siitä uhkaa langeta suomalaisille metsänomistajille valtava lasku. Sen lisäksi tämä koko asetushan on itse asiassa EU:n perussopimuksen vastainen, koska silloin, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, sovittiin, että metsäasiat kuuluvat vain ja ainoastaan kansalliseen, siis Suomen kansan valitsemien kansanedustajien, toimivaltaan.

Arvoisa pääministeri, tietojeni mukaan teidän puoluetoverinne siellä Euroopan parlamentissa, Sirpa Pietikäinen ja Henna Virkkunen, äänestivät tämän ennallistamisasetuksen puolesta. [Keskelä: Oho! — Anne Kalmari: Oi, oi!] Kysynkin teiltä, arvoisa pääministeri: Miksette toimi yhtä pontevasti tässä ennallistamisasetuksessa? Ja aiottehan toimia sen kaa-tamisen puolesta, vai onko hallituksella edes yhteistä kantaa tässä asiassa? [Antti Kurvinen: Kokoomuksen kahdet rattaat!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Totean, että tämä lisäkysymys ei suoranaisesti liity pääkysymyksen aihepiiriin, mutta sallin sen tässä yhteydessä. — [Keskelä: EU-politiikkaan!] Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.27 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin edellisen hallituksen saattelema ennallistamisasetus sillä kannalla, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho! Oi, oi!] millä Suomi lähti sitä viemään eteenpäin, on langennut tälle hallitukselle kuin se kuuluisa manulle tuleva illallinen. Elikkä olemme joutuneet hyvin tiukassa tilanteessa nyt sitten näihin viimeisiin neuvotteluihin. Täytyy muistaa se — kun tässä kysyttiin näistä Euroopan parlamentin poliittisista ryhmistä — voin todeta sen, että esimerkiksi EPP-ryhmä, johon kristillisdemokraatit kuuluvat, äänesti lähestulkoon kokonaisuudessaan tätä ennallistamisasetusta vastaan, jos halusitte tietää, mitä Euroopan parlamentissa on tapahtunut tämän asian suhteen.

Suomi omalta osaltaan tietenkin pyrkii nyt sitten sillä kansallisella toimeenpanosuunnitelmalla mahdollisimman paljon katsomaan sitä, että meille ei tule ylimääräisiä kustannuksia. Ja edelleenkin, niin kuin hallitusohjelmassa on kirjattu, metsäpolitiikka kuuluu kansalliseen toimivaltaan, ja siellä se myös pysyy. [Jenna Simula: Teidän jälkeen siivotaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

16.28 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi oli tosiaan yksi niistä maista, joiden aloitteesta yritys vastuudirektiivin valmistelu aikanaan aloitettiin. Suomen oman yritys vastuulain valmistelu keskeytettiin, koska koettiin viisaammaksi varmistaa EU-tason yhteinen yritys vastuulainsäädäntö, joka tuo myös Suomelle kil-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

pailuetua. Yritysten viesti hallituksellehan on ollut selvä: pitääkää huolta siitä, etteivät suomalaiset vastuulliset yritykset kärsi siksi, että rikkonainen ja paikoin olematon EU-lainsäädäntö mahdollistaisi riistolla rikastumisen. Arvoisa hallitus, miksi te ette kuuntele elinkeinoelämää tässä asiassa, vaikka muissa asioissa teillä on tapana ollut kuunnella elinkeinoelämän viestit?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.29 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä kuunteluun tulee, niin minä toivoisin, että kuuntelette, mitä hallitus vastaa tähän kysymykseen. Vain noin kymmenen kertaa on jo kerrottu, että hallitus haluaa tämän yritys vastuudirektiivin. [Mauri Peltokangas: Kuullun ymmärtäminen on tärkeä asia!] Se on ollut Suomen pitkä linja. Tätä on haettu, jo viime hallituksen aikana tämä työ alkoi. Siinä ei ole kahta kysymystäkään, mutta tähän viime vaiheessa tuotiin elementtejä, joita Suomi ei ole kannattanut — ei ole kannattanut muuten Marinin hallitukseen ryhmäkannetta, jos olen oikein ymmärtänyt — [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] ja me jatkamme neuvotteluja, että me saisimme tämän elementin sieltä pois. Kyseessä on se, että on useita, lukuisia maita, joilla on samankaltainen suhtautuminen. Neuvottelut jatkuvat, ja teemme kaikkemme, että tämä direktiivi saadaan aikaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä. [Sebastian Tynkkynen: Olisiko jotain uutta nyt?]

16.30 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritysvastuu on suomalaisen elinkeinoelämän menestysresepti. Vastuullinen yritys menestyy, ja menestyvä yritys on vastuullinen. [Sheikki Laakso: Juuri näin!] UPM puhuu vastuullisuudesta, Neste on suunnannäyttäjä kestävässä tulevaisuudessa, Kone puhuu kestävästä kehityksestä. Ja nyt tässä oli tarjolla EU-säätelyä, joka olisi tarjonnut suomalaisille yrityksille, työllistäville kansainvälisille yhtiöille, kilpailuetua, ja pääministeri Orpo, teidän EU-politiikan vahtivuorollanne tämä tyrittiin. [Sanna Antikainen: Neuvottelut jatkuvat!] Tämä tyrittiin, koska myös Suomi oli käytännössä valmis kaatamaan tämän direktiivin, ja tässä tilanteessa me nyt olemme. Suomi potki tätä alamäkeen. Tämä direktiivi jää nyt valmistelematta, ja suomalaiset yritykset jäävät vaille tätä kilpailuetua.

Yllätyin kovasti, kun kuuntelin, pääministeri, teidän puheitanne tästä yritys vastuusta. Kun katsoin teidän EU-politiikan avaintavoitteen, siellä ei, puhemies, puhuta sanaakaan yritys vastuusta. Siis kuinka tärkeänä te, pääministeri Orpo, [Puhemies koputtaa] pidätte yritys vastuuta, kun teidän EU-politiikan avaintavoitteissa ei sanota siitä halaistua sanaa? [Puhemies koputtaa] Päinvastoin vaaditaan vähemmän säätelyä — ei enemmän vaan vähemmän säätelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, aika on täynnä. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.31 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne avaintavoitteet ovat seuraavan komission ohjelmaan, ja meidän tavoitteemmehan on saada tämä yritys vastuudirektiivi tämän komission aikana valmiiksi.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

On hyvä asia, että te olette lukenut sen ”Avaintavoitteet”. Siitä voi olla ylpää. Suomessa on tehty erittäin hienoa työtä. Laajasti yhteiskunnassa on käyty keskustelua. Hallitus on tehnyt laajan valmistelun — ministeriöt ovat kaikki olleet mukana — jossa on koottu Suomen kannalta keskeiset tavoitteet Euroopan unionin seuraavan komission ohjelmaksi, strategiseksi agendaksi. [Vasemmalta: Mihin se Itä-Suomi jäi?]

Me ollaan nostettu siellä hienosti esiin meidän tavoitteita vaikkapa metsäpolitiikkaan. Hallituksella on muuten nykyään yksi kanta metsäpolitiikkaan, kun joillain aikaisemmilla hallituksilla oli useampia. Sen lisäksi me puhumme sisämarkkinoiden kehittämisestä, eurooppalaisesta kilpailukyvästä, turvallisuudesta ja sen parantamisesta, huoltovarmuuden vahvistamisesta eurooppalaisittain, rajaturvallisuudesta, maahanmuuton hallinnasta. Se on aivan erinomainen paperi. Suosittelen sen lukemista muillekin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys väylänpidon leikkauksista ja korjausvelan kasvamisesta (Antti Kurvinen kesk)

Suullinen kysymys SKT 26/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.32 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kevät keikkuen tulevi, maaliskuu maata näyttää. Ensimmäiset kevään merkit ovat ainakin täällä Etelä-Suomessa jo käsillä, ja suomalaiselle autoilijalle varmin kevään merkki ovat kuoppaiset tiet ja lukuisat rengasrikot, mitkä tulevat siitä, kun lumi ja jää sulavat. Suomalaisten teiden kunto on surkea joka puolella Suomea, ja mitä pienempään tiehen ja mitä enemmän maakuntiin ja maaseudulle mennään, niin sen heikompaan kuntoon tiet ovat menneet. [Vilhelm Junnila: Miten keskustasta on niitä hoitanut?] Vaaratilanteet ja ajoneuvovauriot ovat lisääntyneet myöskin meidän pääväylillämme.

Herra puhemies! Ennen vaaleja kaikki puolueet olivat huolissaan korjausvelan kasvamisesta meidän väylillämme. Erityisesti perussuomalainen puolue lupasi autoilijalle parempaa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] luvattiin bitumin katkua ja suoraa tietä suomalaisille. Valitettavasti, arvoisa puhemies, tällä vaalikaudella meidän teiden korjausvelka vain kasvaa, ja tämän vaalikauden lopussa 300 miljoonaa euroa vähemmän käytetään väylänpitoon. Kysynkin teiltä, arvoisa liikenneministeri: Miksi olette unohtanut perussuomalaisten vaalilupaukset? Miksi annatte [Puhemies koputtaa] korjausvelan kasvaa ja leikkaatte väylänpidosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.34 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean sen, että ensi kesänä meillä investoidaan korjausvelan kasvun taittamiseen 250 miljoonaa euroa. [Välihuutoja keskeltä] Me hankimme ja me kil-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

pailutamme niin, että rahoilla saadaan paras mahdollinen vastine. Me pysäytetään ensi kesän aikana korjausvelan kasvu. [Suna Kymäläinen: Nyt tuli iso lupaus! — Hälinää — Puhemies koputtaa] Tämän korjausvelan kehityksen osalta kehitys on ollut kymmeniä vuosia pitkä.

Voi todeta kaikin puolin, että paitsi että tällä hetkellä korjausvelan tahtaminen on ihan ykkösprioriteetti niin meillä on myöskin tällä hetkellä valmistelussa liikenteen verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistus, jossa pureudutaan myös siihen vakaaseen korjausvelan rahoittamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Ja edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.35 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskeinen osa arjen turvallisuutta on se, että ihmiset pääsevät liikkumaan: raskas liikenne pystyy selviytymään tuolla maakuntien teillä ja ihmisten työmatkaliikenne toimii. Mutta sitten ennen kaikkea on tärkeää se, että jos ambulanssia tarvitaan, paloautoa tarvitaan, poliisia paikalle, niin ne pystyvät noita teitä kulkemaan. Kansalaisilta on tullut erittäin paljon yhteydenottoja siitä, missä kunnossa talvikunnossapito meidän teillämme on ja missä kunnossa ylipäätään tiet ovat, varsinkin kun kevät tässä koittaa.

Nyt näyttää siltä, että hallitus on leikkaamassa erittäin paljon muun muassa yksityistieavustuksista. [Antti Kurvinen: Karnea juttu!] Kysynkin nyt ministeriltä: miksi teidän kohteenne, leikkauskohteenne on... Toki valtiovarainministeri Purrahan tuolla Twitterissä laittaa kuviaan siitä, kuinka ylpeä hän on leikkauksista, mutta miksi leikkaukset kohdistuvat juuri yksityistieavustuksiin, maakunnan ihmisiin, niihin arjen turvallisuutta koskettaviin teihin, jotka ovat välttämättömiä meille kaikille suomalaisille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.36 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Ensin täytyy edelleen todeta tämä korjausvelan pitkä, pitkä kehitys. Sitä ei korjata sillä, että kuvitellaan, että meillä sataisi jostain rahaa. Me käytämme sen rahan, mikä meillä on tällä hetkellä käytettävissä — se on minimaalinen [Hälinää] aikaisempien tuhlausten, aikaisemman kehityksen vuoksi — mahdollisimman hyvin kohdistamalla sitä elinkeinoelämän ja liikenneturvallisuuden, sotilaallisen liikkuvuuden kannalta kaikkein keskeisiin kohteisiin. [Eduskunnasta: Turun tunnin juna ei pelasta!] Tämä taustatyö on tehty yhteistyössä Väyläviraston ja Puolustusvoimien kanssa. Me keskitymme niillä rahoilla kaikkein keskeisimpään. Elinkeinoelämältä on tullut hyvin paljon hyvää palautetta meidän korjausvelkaohjelmastamme, ja tulemme painottamaan sitä jokaisella osalla meidän verkkoamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

16.37 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella tuossa liikennepoliittisessa selonteossa, mihin kaikki puolueet osallistuivat, yhdessä todettiin, että meidän perustienpidon rahoitusta pitäisi itse asiassa nostaa noin puoli miljardia euroa. [Vilhelm Junnila: Mitä keskusta teki? — Mauri Peltokangas: Ei mitään!]

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Kuitenkin on niin, että vielä tähän päivään asti te olette olleet tekemässä perustienpitoon leikkausta 110 miljoonaa euroa. Asia on ollut tärkeä kaikille puolueille, että perustienpidon tasoa saataisiin nostettua. Tänään tullut kehys ehdotus ilmeisesti nyt meinaa korjata tätä teidän 110 miljoonan euron leikkausta, kun niistäte uusien väylähankkeiden momentin lähes tyhjiin, elikkä mitään uutta ei tulla enää aloittamaan. Arvoisa hallitus, kysynkin: Miksi te olette päättäneet laittaa tämän puoli miljardia euroa, joka — yhdessä todettiin — tarvittaisiin perustienpitoon, Turun tunnin junaan? Olisiko ollut parempi pitää kiinni siitä yhdessä sovitusta liikennepoliittisesta selonteosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

16.38 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia! Nyt muistutan tätä salia siitä, että meillä ei ole tällä hetkellä vielä laitettu yhtään uutta euroa länsirataan eli tähän mainitsemaanne Turun tunnin junaan. Meillä on päätetty jo siitä, että me laitamme korjausvelkaan yli puoli miljardia, [Antti Kurvinen: Oletteko pääministerin kanssa eri mieltä junasta?] ja tulemme myöskin kohdistamaan kaiken mahdollisen priorisoinnissa nimenomaan tähän, että me saadaan korjausvelka kuntoon.

Turun tunnin juna ei ratkaise meidän korjausvelan ongelmaa. [Antti Kurvinen: Olen samaa mieltä!] Jos tästä nyt kerrankin sanoisi hieman, niin me etenemme yksi askel kerrallaan, oli sitten kyse kaikista meidän hallitusohjelmakirjauksistamme, myöskin länsiradan osalta. Me toistaiseksi odotamme nyt EU:lta Turun osalta CEF-rahoituksen mahdollista tulosta, saammeko sieltä, ja sen jälkeen menemme askel kerrallaan. Mutta niin kuin voitte todeta, tänä vuonna ei ole tullut yhtään uutta rahaa näihin ratayhtiöihin mutta sen sijaan korjausvelkaan on tullut, 250 miljoonaa. [Välihuutoja keskustan ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.39 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuskin kellään on minkäännäköistä epäselvyyttä siitä, että tämän hallituksen isoin tehtävä on saada Suomen talous kuntoon, että meillä olisi oikeasti hyvinvointia myös tulevaisuudessa. [Antti Kurvinen: Entä tiet?] On käsittämätöntä sitten, että joku keskusta rupeaa puhumaan täällä tällä kaudella näistä asioista, kun ajatellaan niin, että viime kaudella kuitenkin keskusta halusi laittaa raideliikenteeseen enemmän rahaa kuin tieliikenteeseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Kaikki isot raidehankkeet oli pakko saada lähtemään liikenteeseen, muun muassa itärata. Henkilökohtaisesti vastustin äärettömän paljon sitä 80 miljoonan hukkaamista, [Välihuutoja keskustan ryhmästä] mutta keskusta sen halusi — keskusta sen halusi. Mutta kysymykseen: onko mahdollista, liikenneministeri, että voisimme tehdä tällä kaudella ASTO-projektin tapaista seurantaa, joka tarkoittaa sitä, että voitaisiin seurata, kuinka hyvin meidän asfaltti jatkossakin kestäisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.41 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia! Meillähan tehdään jatkuvasti tiestön kunnon seurantaa, ja aina parantaminen ja tarkempi seuranta on tarpeen. Meillä liikenne- ja viestintäministeriössä keskitytään nimenomaan tiedolla johtamiseen ja faktoihin ja niihin exceleihin. Me emme mene tunne edellä, me me-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

nemme faktat edellä, ja tämäntyyppiset lisätiedon hankinnat ovat tietenkin erittäin tervetulleita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.41 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi alkuun yksi kommentti näistä EU:n avaintavoitteista. Kun siinä asiakirjassa laittaa Control+F ja etsii sanaa ”liikenne”, niin sitä ei löydy. Poliitikassa on paljon vastakkainasetteluita, ja ne ovat usein aika turhia, ja yksi turhimmissa on laittaa erilaisia liikkumismuotoja vastakkain. Meidän pitäisi kehittää liikennettä ja liikkumista talouden, terveyden ja saavutettavuuden kannalta tasapainoisesti. Tämän hallituksen tutkassa kuitenkin kävely ja pyöräily ja joukkoliikenne erottuvat asioina, joista lähinnä leikataan, ja sillä on vakavia seurauksia kaikille näille edellä mainituille asioille: liikenteen kestäväälle siirtymälle, [Sheikki Laakso: Kuka maksaa?] taloudelle, saavutettavuudelle, kansanterveydellekin. Olisin kysynyt: mitä hallitus aikoo tehdä edistääkseen kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikenteen käyttöä? [Sebastian Tynkynen: Kävelystä leikataan! — Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

16.42 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkein tärkeintä, mitä me jokainen tässä salissa voimme tehdä liikkumisen — voisin sanoa nyt kävelyn ja juoksemisen, kevyen liikenteen — edistämiseksi, on se, että me kannustamme kaikkia siihen, joka ainoaa meistä. Meillä ei ole tällä hetkellä yhtä ainoaa ylimääräistä euroa pistettäväksi. Me voimme myöskin kannustaa siihen, että kunnissa si-
joitetaan nimenomaan kevyen liikenteen väyliin ja liikenneturvallisuuteen.

Meillä ovat tällä hetkellä menossa myöskin MAL-neuvottelut, joiden myötä voimme painottaa sitä, että myöskin turvalliseen kevyen liikenteen liikkumiseen satsataan, mutta meillä ei ole jaossa yhtä ainutta ylimääräistä euroa. Me pidämme kiinni hallitusohjelmasta, me pidämme kiinni talouden tasapainottamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.43 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on siirtymässä vaalikauden mittaiseen väyläpolitiikkaan. Huonokuntoisten liikenneväylien korjausvelkaa aiotaan hoitaa alentamalla perusväylänpidon menokehystä, mitä hallitus yrittää paikata valtion omaisuutta myymällä. Vuoden 2024 talousarvioesitykseen sisällytetyn vaikutusarvioinnin sekä asiantuntijakuulemisten perusteella väylien korjausvelka jatkaa kasvuaan. Se, että asfaltin on luvattu haisevan ensi kesänä, ei muuta tiestön kokonaiskuvaa. Laastari ei auta itse vaivaan, vaikka tärkeä onkin. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

VR:n liikenteen johtaja Juho Hannukainen suhtautuu Tekniikka & Talouden haastattelussa kriittisesti Turku—Helsinki-välin rataan mutta toivoo lentorataa, jotta suomalaiset pääsisivät Keski-Eurooppaan 20 minuuttia nopeammin. [Jenna Simulan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Joutuu kysymään: onko 15 minuuttia nopeammin Helsingistä Turkuun tai 20 minuuttia sukkelammin Suomesta Keski-Eurooppaan tärkeämpää kuin ylipää-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

tään kulkukelpoinen, toimiva ja turvallinen liikenneverkko koko maassa, myös itäisessä Suomessa? [Välihuuto] — Hanki almanakka!

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä. [Vasemmalta: Puolusta, puolusta Turkua nyt!]

16.44 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa raideyhteyksiin pääkaupungista itään, pohjoiseen ja länteen. Näihin kaikkiin käytetään ja on varattu noin puoli miljardia: Päärataan reilut 600 miljoonaa. Idän Savon rata, Karjalan rata, vt 5 — noin puolen miljardin kokonaisuus. Länsirataan noin puoli miljardia.

Väännetään tämä jälleen kerran rautalangasta: Se länsiradan osuus, jonka tämä hallitus toteuttaa, on Espoosta Lohjan suuntaan ja toinen pätkä Salo—Hajala-välillä. Ei koko rataa, ei miljardeja, [Mauri Peltokangas: Meneekö jakeluun?] vaan tämä on ensimmäinen vaihe pitkällä aikavälillä rakennettavasta raideyhteydestä. Nämä isot raideyhteydet ovat todella tärkeitä. Ja, kyllä, me tarvitsemme Itä-Suomen yhteyksiä, mutta me tarvitsemme myöskin yhteyksiä länteen ja maailmalle, kun se itäinen raja on kiinni.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys ilmastotavoitteisiin sitoutumisesta (Krista Mikkonen vihr)

Suullinen kysymys SKT 27/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.45 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan ”Suomi etenee kohti hiilineutraaliutta vaikuttavin ja kestävin keinoin”. Alkuvuodesta valtiovarainministeri totesi, että ei usko Suomen saavuttavan vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitetta. Sitten toiseksi suurimman hallituspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja vaati lakiin kirjattua Suomen ilmastotavoitteen laskemista. Tähän eduskuntaan ei ole tuotu mitään esitystä liikenteen eikä maatalouden päästöjen vähentämiseksi eikä hiilinielujen kasvattamiseksi. Sen sijaan hallitus on perunut edellisen hallituksen ilmastotoimia. [Sanna Antikainen: Hyvä niin!] Ainoa, mistä hallitus puhuu, on tehtaiden piippujen tulppaaminen, mutta siitäkään ei ole nähty yhtään esitystä.

Pääministeri Orpo, ennen vaaleja sanoitte, että kokoomus ei lähde hallitukseen, joka ryhtyy peruuttamaan ilmastotoimissa. Arvoisa pääministeri, nyt te johdatte sellaista hallitusta. Kysynkin teiltä: onko hallituksenne sitoutunut Suomen ilmastotavoitteisiin, ja jos on, niin milloin tuotte esityksiä niiden saavuttamiseksi? [Bella Forsgrén: Missä teot?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

16.47 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Hallitusohjelmassa lukee selkeästi, että me olemme sitoutuneet 2035-ilmastotavoitteeseen. Toiseksi on harmi, että ilmasto- ja energiaministeri Mykkänen ei ole paikalla. Hän osaisi vastata paljon tarkemmin näihin kysymyksiin, mutta me valmistelemme sitä polkua osaltamme. Ja meillä on erittäin iso paino — kyllä — siinä, että me saamme suomalaisen teollisuuden ja energiantuotannon päästöjä merkittäväällä tavalla vähemmäksi. Siinä samalla, kun me tehdään tätä, me tavoittelemme Suomeen uusia investointeja puhtaaseen teollisuuteen, puhtaaseen energiantuotantoon, työtä ja työpaikkoja suomalaisille, ja samalla vähennämme meidän ilmasto-päästöjämme. Minusta tämä on järkevä politiikan linja, ja toivon, että asiaa voidaan käsitellä tarkemmin, kun vastaava ministeri on paikalla. [Vasemmalta: Missä esitykset? — Eduskunnasta: Erinomainen vastaus!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys ammatillisesta koulutuksesta leikkaamisesta (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 28/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.47 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Saimme tänään huolestuttavia tietoja ammatillisesta koulutuksesta. Opettajien mukaan opiskelijoiden oppimisvalmiudet ovat heikentyneet ja tuen tarve on kasvanut.

Hyvä puhemies! Aina, kun perussuomalaiset ovat hallituksessa, [Juho Eerola: Kuka olikaan opetusministeri viime kaudella?] ammatillisesta koulutuksesta leikataan. Tästä saimme taas tänään vihiä, kun ministeri Purra ehdotti ratkaisuksi ammatilliseen koulutukseen lyhyempää tutkintoaikaa. Tämä lausunto osoittaa, ettei Purra tunne koko ammatillisen koulutuksen järjestelmää lainkaan. Nopeammin valmistuminen on jo nyt mahdollista. Meidän on pidettävä kaikki mukana, myös ne, jotka eivät syystä tai toisesta pysty valmistumaan lyhyessä ajassa. Jos kerran haluamme nostaa koulutustasoa, meidän on taattava myös valmiudet jatkaa korkeakouluopintoihin.

Hallitus suuntaa suurin leikkauspuhein kohti kehysriihtiä. Kysyisinkin opetusministeri Henrikssonilta: eihän ole niin, että hallitus tässä tilanteessa leikkaa ammatillisesta koulutuksesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.49 **Opetusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus on tosi tärkeää Suomessa, ja meillä on ammatillisessa koulutuksessa noin 300 000 opiskelijaa. Se on valtava määrä. Tässä viimeksi eilen minulla oli hyvä keskustelu, AMKEN hallituksen kanssa käytiin lävitse, mikä on ammatillisen koulutuksen tilanne juuri tänään. Sieltä vahva viesti oli se, että myös ammatillisessa koulutuk-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

sessä tarvitaan nyt näitä perusopetukseen suunnattuja voimavaroja siihen, että nostetaan perustaitoja niin, että nuoret osaavat lukea, kirjoittaa ja laskea, kun tulevat toiselle asteelle ja ammatilliseen koulutukseen. Tähän hallitus panostaa, ja tähän on tulossa nyt muutos syksystä 2025, valmistelu on käynnistynyt.

No, nyt me tehdään myös ammatillisella puolella uudistus, mikä koskee opiskelijan oppimisen tukea. Siihen tulee myös erillinen määräraha, ja se valmistelu on nyt alkanut. Tähänkin tullaan panostamaan.

Mitä sitten kehysriihen tulee, niin se on myöhempi keskustelu, missä me käydään kaikki lävitse. Itse toivon, että koulutuksesta ei leikata. [Vasemmalta: Toivotaan, toivotaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.50 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Opetusministeri vastasi tähän omalta osaltaan. Se, mitä tänään kommentoin, liittyi juuri tähän, josta saamme jatkuvasti palautetta ammattikouluissa käyvien nuorten vanhemmilta: lähiopetuksen määrä, joka on pahimmassa tapauksessa muutamia tunteja viikossa. Tämä ei ole nuoren kannalta lainkaan optimaalinen tilanne. Totta kai me haluaisimme, että nuori pysyisi koulussa ja oppiminen olisi sujuvaa sitä myöten. Tämä mahdollistaisi sen, että tutkinto saavutettaisiin ja osaaminen olisi sellaista, että se riittäisi työllistymiseen. Ja kuten tässä tviitissä hyvin kuvataan, kyseessä ei ole säästötoimi, vaan koulutuspanostus. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän tähän aiheeseen liittyen lisäkysymyksen edustaja Sarkkiselle. — Olkaa hyvä.

16.51 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän yhteisenä tavoitteena Suomessa on se, että 50 prosenttia nuorisoikäluokasta korkeakouluttautuisi tulevaisuudessa. Se on tärkeä tavoite koko kansantalouden kannalta. Tämä edellyttää sen, että myös ammatillisen väylän käyneet nuoret saavat jatko-opintokelpoisuuden, ja näistäkin nuorista halukkaat voisivat sitten edetä korkeakoulutukseen. Jos ammatillisesta koulutuksesta säästetään lisää ja jos ammatillista koulutusta lyhennetään mekaanisesti, on vaarana se, että nuoret eivät saavuta jatko-opintokelpoisuutta ja oppimisen laatu heikkenee. Liikaa kuulee jo viestejä siitä, että on liian vähän lähiopetusta ja nuoret valmistuvat puutteellisten taitojen kanssa koulusta. Resurssivaje ja liian vähäinen lähiopetus eivät kuitenkaan ratkea tutkintoaikaa lyhentämällä, ja tämän toivoisin myös valtiovarainministerin ymmärtävän.

Arvoisa puhemies! Kysyisin, miten varmistatte, että jatko-opintokelpoisuus ja riittävä osaaminen syntyvät, jos ammatillisesta koulutuksesta hallitus aikoo säästää ja koulutusta lyhentää. [Puhemies koputtaa] Ettehan te leikkaa ammatillisen koulutuksen rahoitusta? [Jenna Simula: Eikö amiksesta voisi joskus vaikka mennä töihin? — Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.52 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Vastaan siltä osin, kun kysyttiin jatko-opintokelpoisuudesta. Edustaja on aivan oikeassa siinä,

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

että ammatillisen opiskelun jatko-opintokelpoisuus on erittäin tärkeä asia, kun me haluamme nostaa koulutustasoamme niin, että joka toinen nuori saavuttaisi korkeakoulututkinnon. Tämä on erityinen huoli, kun tiedämme juuri tämän, minkä opetusministeri aiemmin kertoi, että perustaidoissa on jo tällä hetkellä suuria puutteita.

Moni ammattikorkeakoulu tarjoaa tällä hetkellä väyläopintoja, jotta tätä jatkokoulutuskelpoisuutta saataisiin nostettua myös ammatillisen koulutuksen käyneillä. Uskoisin, että tätä väyläkoulutusta lisäämällä voisimme myös parantaa jatko-opintokelpoisuutta, mutta kyllä kaikista olennaisinta on juuri se, mitä opetusministeri totesi, että perustaitoja pystytään parantamaan jo siellä peruskoulussa.

Kuitenkin yksi pullonkaula on ollut myös koulutuspaikat. Ilokseni voin kertoa, että tänään on tehty päätöksiä ammattikorkeakoulujen lisäaloituspaikoista ympäri Suomen. Se toivottavasti helpottaa myös ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen pääsyä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys julkisen talouden lisäsopeutustarpeesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 29/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.54 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Uusien tilastojen mukaan bruttokansantuote on laskenut loka—jouluukuussa yhden prosentin ja viime vuodesta 1,8 prosenttia, ja tämä on odotuksia paljon suurempi. Yli neljä vuotta ollaan menty ilman kasvua, ja tällä hetkellä on 30 000 työtöntä enemmän kuin viime vuonna. Bruttokansantuotteen nousemista on valtiovarainministeriö ennustanut 0,7 prosentilla, mikä lieenee se, joka tekee sen, että teidän pitäisi, hallitus, säästää kolme miljardia. Mutta tämä ei kuitenkaan tule ennusteiden mukaan toteutumaan, eli teiltä putoaa pohja pois, kun bruttokansantuote ei nouse, työttömyys lisääntyy ja teillä ei ole minkäänlaista kasvua.

Ministeri Purra, paljonko te joudutte leikkaamaan, ja mistä te tulette leikkaamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.55 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa määritetään kuuden miljardin sopeutustarve, josta neljä miljardia on suoria leikkauksia ja kaksi miljardia sitten uudistusten kautta. Kuten moneen kertaan täällä salissa on todettu, niin valitettavasti tilanne on se, että joudumme tekemään lisätoimia kolmestakin syystä: pysyäksimme omien kehystemme sisällä, pitääksemme kiinni hallitusohjelmaan kirjatusta velkatavoitteesta ja kolmanneksi EU:n uusien finanssipoliittisten sääntöjen vuoksi. Tämä edellyttää sitä, että me teemme lisää toimia, säästötoimia, ja tähän on poliittinen prosessi käynnistetty. Se on käynnissä, ja hallitus tulee kehysriihessä nämä päätökset tekemään. Tilanne on hyvin hankala erityisesti talouden syklin kannalta. Kasvua ei tosiaan ole, ja sen vuoksi myös ennusteiden luvut voivat edelleen muuttua.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Valtiovarainministeriö toimittaa uuden ennusteen parahiksi kehysriiheen huhtikuun alussa, ja silloin voi olla liikettä kumpaan suuntaan tahansa, mutta yleinen pessimistinen tietoisuus antaa viitettä, että yhä huonompaan suuntaan, ja se vaatii tietenkin hallitukselta entistä kovempaa selkärankaa ja kykyä tehdä [Puhemies koputtaa] vaikeitakin päätöksiä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Ruotsin Nato-jäsenyyden merkityksestä (Joakim Strand r)

Suullinen kysymys SKT 30/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, nästa fråga. — Ledamot Strand, varsågod.

Keskustelu

16.56 **Joakim Strand r:** När Sverige är medlem av Nato är också vårt medlemskap fullbordat. Det här har såväl republikens president som svenska riksdagsgruppen länge påtalat.

Nyt, kun Ruotsista pian vihdoinkin tulee jäsen, itse toivon, että muun muassa näiden pohjoisen Skandinavian infrayhteyksien kehittäminen saa lisävauhtia. Hallitusohjelmassa mainitaan, että Ruotsin ja Norjan kanssa tätä kehittämistyötä tehdään, ja viitataan tässä muun muassa Merenkurkun kiinteään yhteyteen, eli tuohon Vaasan ja Uumajan väliseen nordicconnectoriin.

Kysyisin hieman laajemmin puolustusministeri Häkkäselä: Mitä Ruotsin Nato-jäsenyys Suomelle merkitsee? Ja miten yhteistyö Ruotsin kanssa nyt tästä edelleen tiivistyy?

Och när jag nämnde presidenten vill jag också passa på att på hans sista hela arbetsdag varmt tacka honom för utmärkt arbete för republiken Finlands bästa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.57 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruotsi on tietysti historiallisesti ja maantieteellisesti meidän lähimpiä ystäviämme, ja se merkitsee sitä kautta henkisesti paljon, mutta jos konkretisoi, niin me jaetaan kohtalonyhteys tässä turvallisuustilanteessa Pohjolassa, ja sen takia Ruotsista tulee myös Naton sisällä varmasti sellainen kumppani, jonka kanssa meillä on yhteisiä intressejä erittäin merkittävällä tavalla.

Ensinnäkin Pohjolasta tulee sotilaallisesti yhtenäinen alue. Myös kaikessa suunnittelussa meillä on yhteiset intressit — miten komentorakenteita, joukkorakenteita, Pohjolan puolustus suunnitelmia edistetään. Ja nyt jo nähdään se, että meillä on hyvin samansuuntaiset näkemykset — huoltovarmuus, puolustusteollinen yhteistyö Pohjolassa. Tämä tulee nousemaan nyt isoon mittakaavaan. Ja siinä ei puhuta pelkästään kovista sotilaallisista ja puolustusteollisuuden asioista, vaan laajemmistakin yhteyksistä ja huoltovarmuusreiteistä.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Ja sitten pitää muistaa, että meillä on tiivis kahdenvälinen yhteistyö ollut jo yli kymmenen vuotta hyvin syvällä, lähes puolustusliiton tasolla, [Puhemies koputtaa] ja tätä polkua ei hylätä ollenkaan, vaan se vain syvenee tämän USA-sopimuksenkin myötä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys lasten oikeusturvan parantamisesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 31/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Joensuulaisen neljävuotiaan lapsen väkivaltainen kuolema on tänään johtanut tuomioihin, mutta sen tulisi johtaa myös päättäjät toimimaan, että jatkossa pystyisimme paremmin suojelemaan lapsia. Hiljattain uutisoitiin myös vakavasti pahoinpidelystä kolmiviikkoisesta vauvasta, ja usein taustalta löytyy vakavia päihde- ja mielenterveysongelmia. Vuonna 2012 Eerika-tytön surman jälkeen tehtiin muun muassa oikeusministeriön asettamana laajapohjainen selvitys, jonka seurauksena tehtiin useita toimia, viranomaisten tiedonkulkua parannettiin. Mutta kun nyt olemme jälleen näiden järkyttävien tapahtumien ja järkyttävien uutisten äärellä, niin kysyn teiltä, oikeusministeri: olisiko nyt aihetta asettaa tällainen uusi laajapohjainen työryhmä selvittämään lastensurmien ja pahoinpitelyiden syitä ja antamaan ehdotuksia toimenpiteiksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

17.00 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, edustaja Räsänen. Tämä on äärettömän surullinen tapahtuma, ja koko hallituksen puolesta voin sanoa, että tämä tietysti järkytti suomalaisia, niin kuin nämä kaikki tapaukset järkyttävät, ja näitä on aivan liikaa. Me luemme näistä ja huomaamme, että siellä on taustalla monenlaista, pahoinvointia aikuisilla, ehkä osaamattomuutta, välinpitämättömyyttä, monenlaisia syitä. Tähän itse tapahtumaan en tietenkään voi ottaa millään tavalla kantaa.

Mutta tosiaan oikeusministeriö, tai itse asiassa oikeastaan OTKES, oli siinä vetovastuussa silloin, kun tehtiin Vilja Eerikan jälkeen sitä selvitystä. Siinä ei selvitetty syyllisyyttä eikä vahingonkorvausvastuuta vaan sitä, mitä kaikkea voitaisiin tehdä. Erityisesti lastensuojeluun, kouluun, eri toimijoille, haluttiin erilaisia toimenpiteitä, joita on vietykin eteenpäin. Minusta tämä on semmoinen aihe, että meidän olisi hyvä ihan kaikkien yhdessä miettiä, mitä me vaan voitaisiin tehdä enemmän. Voisi vaikka itsekkin katsoa vähän sinne naapurisiin päin, että hei, onko siellä kaikki kunnossa, ja tehdä se velvollisuus ilmoittaa eteenpäin viranomaisille.

Valitettavasti tämä aika on niin lyhyt, tästä voisi puhua pidempään. Mutta toivottavasti saitte tästä jotain vastausta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Kyselytunti päättyi.

3. Eläinten oikeudet perustuslakiin

Kansalaisaloite KAA 8/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä. [Hälinää] — Pyydän muita edustajia siirtä-
mään muut keskustelut salin ulkopuolelle. [Hälinää] Hyvät edustajat, pyydän käymään
muut keskustelut salin ulkopuolella. [Puhemies koputtaa] Hyvät edustajat! — Olkaa hyvä,
edustaja Kontula.

Keskustelu

17.02 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Eduskuntaan on saapunut kansalaisaloite
muiden eläinten perusoikeuksien lisäämiseksi perustuslakiin. Nykyinen perustuslakimme
ei tunnista teemaa lainkaan. Villieläinten voidaan katsoa olevan sen piirissä 20 §:n, Vastuu
ympäristöstä, kautta ja domestikoitujen eläinten kuuluvan 15 §:n, Omaisuuden suoja, alle,
mutta kumpikaan näistä kohdista ei mahdollista eläinoikeuseettistä tarkastelua.

Perustuslakivaliokunta onkin todennut, että perustuslain uudistamistarpeita arvioitaessa
tulisi huomioida Euroopan unionin oikeudessa näiltä osin tapahtunut kehitys. Aloite on si-
ten ajankohtainen.

Itse näen, että eläinten asema on aikamme suuria kysymyksiä, niitä, joilla meitä sitten
mitataan, kun historia on pyyhkinyt pois sen pintakuuhun, joka heikentää aikalaisten ky-
kyä erottaa pienet asiat suurista.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa on kuitenkin ongelmia, joiden vuoksi en voi sitä kannat-
taa. Tarkastelen niistä kahta keskeisintä.

Esimerkkinä käytän aloitteen 3 ja 4 §:issä mainittua vaatimusta oikeudesta elämään. Ih-
misistä puhuttaessa oikeus elämään tarkoittaa muun muassa kieltoa riistää tahallisesti ke-
nenkään elämää. Mitä tämä sitten tarkoittaisi muiden eläinten kohdalla? Ainakin lihateol-
lisuuden, metsästyksen ja tuholaiistorjunnan välitöntä lopettamista. Itse asiassa se merkit-
sisi väestötasolla siirtymistä kasvissyöntiin, sillä näin tulkittuna aloite estäisi myös muual-
la tapettujen eläinten lihan maahantuonnin. Eikä siinä kaikki, ihmisten oikeus elämään
asettaa valtioille myös positiivisen suojeluvuorituksen esimerkiksi ympäristökatastrofeis-
sa. Sen ulottaminen muihin eläimiin tarkoittaisi suuria muutoksia vaikkapa metsäpalojen
sammutukseen tai tulvasuojeluun.

No, henkilökohtaisesti olisin kyllä valmis kannattamaan tällaista uudistusta, mutta onko
tämä aloitteen laatijoiden tarkoituksena? Aloitetekstin perusteella ei. Aloite nimittäin sal-
lisi esimerkiksi muiden eläinten armomurhan sekä ihmisen rakentamis- ja viljelytoimin-
nasta aiheutuvat kuolemat. Muiden eläinten oikeus elämään olisi siis jotakin muuta kuin
ihmisten oikeus elämään — jotakin toisin ja jotakin vähemmän. Valinta tuottaa oikeudel-
lisesti ja periaatteellisesti kestävämmän aselman.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Tällaisena aloite nimittäin ei tunnista perusoikeuksien keskeisiä tulkintamekanismeja. Perusoikeusjärjestelmämme ei ole pölähtänyt maailmaan yhdellä päätöksellä vaan pitkän historiallisen kehityksen myötä. Tästä evolutiivisesta syntytavasta johtuu, että ihmis- oikeuksien ja näihin sidottujen perusoikeuksien sisältö kytkeytyy kiinteästi muihin oikeus- järjestelmän elementteihin, sellaisiin kuin oikeuskirjallisuus ja tuomioistuinten tulkinta- käytäntö. Ilman näitä, sanoisinko, käyttöohjeita ovat perusoikeudet tyhjä julistus. Siksi pelkkä aloitteen pykäläteksti ei tuottaisi toteutuskelpoista säädösperustaa. Toisaalta kah- den erisäältoisen oikeus elämään -säännöksen tuominen lakiin tarkoittaisi, että ihmisten etuajo-oikeus suhteessa muihin eläimiin siunattaisiin osaksi Suomen perustuslakia. Tämä antroposentrinen lähestymistapa näkyy aloitteessa esimerkiksi perusteltaessa lemmikkien pitoa niiden empatiavaikutuksilla ihmisiin.

Kannatan kyllä itsekkin domestikoitujen lajien pitoa lemmikkinä, mutta mikäli kysymys muiden eläinten oikeuksista otetaan vakavasti, perustelujen tästä väistämättä seuraaville vapausoikeuksien rajoituksille on noustava muiden eläinten kuin ihmisten intresseistä.

Tämä kaksien oikeuksien järjestelmä, eräänlainen lajien apartheid, on tietenkin tosiasia- allisesti olemassa Suomen lainsäädännössä jo nyt. On kuitenkin aivan eri asia hyväksikäyt- tää ja tappaa eläimiä tavallisella lainsäädännöllä kuin sementoida se perustuslakiin, jonka nimenomaisena tehtävänä on pysyvyys. Tavallisessa lainsäädännössä säädetään jos jon- kinlaista, mutta perustuslakiin kansakunta kirjaa tärkeimmät arvonsa.

Tilannekuva on nyt se, että kansalaisaloitteen laatijat eivät tosiasiallisesti ole valmiita ulottamaan ihmis- ja perusoikeuksia muihin lajeihin. Yritys laajentaa ihmisoikeuskehik- koa ilman universalismia, ihmisoikeusajattelun keskeisintä periaatetta, tuottaa väistämättä ihmisoikeuksien rihkamaversiota.

Vaihtoehtoinen lähestymistapa voisi olla esimerkiksi 20 §:n vastuun luonnosta laajenta- minen myös muihin eläimiin yksilöllisinä, tuntevina ja ainakin osin myös mielellisinä olentoina. Useimpia aloitteen vaatimuksia, esimerkiksi asianomaiskelpoisuutta tai oikeut- ta tunteiden ilmaisuun, voitaisiin sen jälkeen kehittää tavallisessa lainsäädännössä.

Arvoisa puhemies! Ymmärrettynä enemmän julistuksena kuin valmiina lakiesityksenä onkin aloite mitä mainioin avauskeskustelu muiden eläinten oikeuksista myös lainsäädän- nössä. Ajattelen, että kykymme irtautua ihmiskeskeisyydestä ja tunnistaa lajien yhtäläinen arvo on välttämätön ehto myös sellaisen sivilisaation säilymiselle, joka voi turvata ihmis- ten oikeuksia. Omalta osaltani teen parhaani, että aloite päätyisi eduskunnassa kaikkien eläinten oikeuksien kannalta mahdollisimman vahvaan lopputulokseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jonkinlaista kiinnostusta debattia kohtaan ilme- nee. Avaamme vastauspuheenvuoropyynnöt. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

17.09 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! ”Kansa- kunnan sivistyksen taso näkyy siinä, miten se kohtelee eläimiään”, totesi viisaasti Mahat- ma Gandhi. Jos nyt katsotaan, miten me suomalaiset kohdellaan esimerkiksi turkiseläimiä häikeissään tai karjaa tehotuotannon rattaissa, tai tarkastellaan vaikkapa kissoihin kohdis- tamaamme kaltointohtelua ja isoa kissakriisiä, mikä Suomessa on, niin ei varmaankaan voi pitää Suomea ihan kovin sivistyneenä kansakuntana.

Orpon hallitus ei aio tuoda tähän helpotusta. Kun lukee hallitusohjelman eläinpoliittisia kirjauksia, voi havaita, että hallituksessa eläimet nähdään joko elinkeinopolitiikan välinei-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

nä tai turvallisuushkana. Tätä vähän ihmettelen, kun tiedän, että kuitenkin siellä hallituspuolueiden riveissä on paljon eläinten ystäviä. [Jenna Simulan välihuuto]

Niinpä tämä kansalaisaloite ja sen käynnistämä keskustelu ovat siis erittäin tervetulleita, ja haluan lämpimästi kiittää tämän aloitteen tekijöitä. Suomen on aika tunnistaa ja tunnustaa eläinten itseisarvo ja näin pyrkiä sivistyneiden kansakuntien joukkoon tässäkin asiassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

17.10 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Sivistyneen yhteiskunnan hyvinvointia mitataan sillä, kuinka se kohtelee heikommassa asemassa olevia. Tässä yhteydessä tulee meidän muistaa myös eläimet, joilla ei ole omaa ääntä. Eläinten oikeuksien vahvistamista tarvitaan kiistatta yhä, mistä kansalaisaloite on tärkeä avaus. Eläinten hyvinvointilaki oli askel oikeaan suuntaan, mutta konkretia jäi vajaaksi. Tuotantoeläinten kohdalla taloudelliset seikat ajavat yhä lajityypillisten tarpeiden ohi.

Eläinten oikeudet pitää ottaa jatkossa yhä kunnianhimoisemmin huomioon päätöksenteossa. Eläimillä on itseisarvo, joka ei ole riippuvainen ihmisen tarpeista. Hallituksen pitää jatkaa eläinten hyvinvointilain toteutumisen seurantaa ja sellaisten tarkentavien asetusten antamista, joissa kiinnitetään tarkempaa huomiota muun muassa tuotantoeläinten oloihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.11 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen eläinsuojelu ry on listannut hallitusohjelman tavoitteita, joita se pitää eläinten kannalta positiivisina mahdollisuuksina. Suomi esimerkiksi vaikuttaa EU:ssa siten, että eläintuotannossa noudatettavat toimintatavat tukevat eläinten hyvinvointia myös muissa jäsenmaissa. Tämä on hyvin tärkeä kirjaus. Sen lisäksi valkuaiskasvien viljelyä lisätään, tuotepakkausten alkuperäsekä tuotantotapamerkintöjä parannetaan, eläinlääkäripalveluita — ylipäänsä saatavuuden osalta, asiakasmaksujen ja muiden osalta — turvataan ja selvitetään eläinsuojelurikosten rangaistuksia ja valvontaa ja edelleen työstetään uuden eläinten hyvinvointilain asetuksia. Nämä ovat kaikki eläinystävällisiä toimenpiteitä, ja mielestäni tämän kaiken kritiikin lisäksi, mitä välillä oppositiosta tulee, on hyvä nostaa esiin myös näitä positiivisia puolia, mitä tämä hallitus eläinten hyväksi tekee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

17.12 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläimiin liittyvä lainsäädäntö on historiassamme lähtenyt siitä, että eläin on juridisesti esine. Tällainen ajattelutapa on kuitenkin täysin ristiriidassa nykytiedon kanssa. Tiedämme, että eläimet tuntevat, eläimet muistavat, haluavat elää lajityypillistä elämää. Minusta tämä on hyvin tärkeä asia, ja haluan kiittää aloitteentekijöitä ennen kaikkea siitä, että aloitteella pyritään kokonaisvaltaisesti huomioimaan eläinten hyvinvointi. Tällä hetkellä fakta on, että me emme kohtelee eläimiä riittävän hyvin. Sellaiset käytännöt kuin turkistarhaus ja eläinperäisen ruoan tehotuotanto eivät mahdollista eläimille hyvää tai lajityypillistä elämää.

Otan nyt kantaa periaatteisiin. Minusta on hyvinkin pohtimisen arvoinen ajatus, että eläinten oikeuksista tehtäisiin jonain päivänä kirjaus perustuslakiin. Silloin meidän täytyy

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

käytännössä myös kyetä takaamaan, että eläimille eettisesti kestävä kohtelu voidaan tarjota myös muilla lain tasoilla.

Toivon, että tämä aloite todella antaa meille mahdollisuuden pohtia, miten me kohtelemme eläimiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

17.14 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyisellään perustuslaki ei suojaa eläimiä millään tasolla erityisesti. Ongelma on tosiaan se, että tavallisen lainsäädännön piirissä olevat eläinten oikeudet eivät kuitenkaan siinä isossa punninnassa nouse tiettyjen etujen ja intressien yläpuolelle. Yksi esimerkki tällaisesta tilanteesta on kotirauhan suoja. Meillä on tällä hetkellä tilanne, että jos tapahtuu aika isoja rikkomuksia eläimiä kohtaan, niin monessakaan tilanteessa viranomaisten ei ole mahdollista mennä sinne ja tarkastaa tilannetta. Kotirauhan suojan vuoksi viranomaiset voivat suorittaa kotietsinnän vain epäillessään rikosta, josta maksimirangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. Se on aika korkea kynnyks. Tällaisia samanlaisia kokonaisuuksia on muuallakin meidän perustuslainsäädäntömme piirissä. Tämä onkin yksi esimerkki siitä, miksi eläinten oikeudet pitäisi saada sinne perustuslakiin.

Viime kaudella perustuslakivaliokunnassa sivuttiin asiaa eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä. Tällöin valiokunta totesi ensinnäkin, että eduskunta voi halutessaan päättää säätää eläimille oikeuksia. Toiseksi valiokunta viittasi siihen, että Euroopan unionin jäsenvaltiot [Puhemies koputtaa] ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioimiseen, ja tämän voisi ottaa mahdollisesti tässä perustuslain uudistamisessa erityisesti huomioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

17.15 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset puhuvat mielellään metsistään, luonnostaan ja kansallismaisemastaan. Romantisoidimme karhuja, joutsenia ja taistelevia metsoja. Tämä kaunis puhe jää kuitenkin pelkästään puheeksi, kun samaan aikaan hakataan metsiä, joissa luonnonvaraiset eläimet asuvat, sullotaan eläimiä minimaalisiin häkkeihin turkissomisteiden toivossa ja jalostetaan siipikarjaa niin, että eläinten ihan koko elämä on kärsimystä. Ihmisten suhde muihin eläimiin on täysin vinksahtanut, ja sen toivoisi muuttuvan.

Aloittakaamme sen tunnustamisella, että eläimillä on itseisarvo. Eläimet ovat tuntevia, kokevia, kokonaisvaltaisia. On oireellista, että eläinten oikeuksista ei ole säädetty itsenäisenä intressinä, sillä se johtaa helposti muiden intressien, kuten omaisuudensuojan tai elinkeinovapauden ohituskaistaan. Silloin eläinten oikeus hyvinvointiin jää alisteiseksi esimerkiksi oikeudelle myydä turkiksia, ja tähän on eettisesti kestänytöntä. Eläinten asia on meidän kaikkien asia, ja siksi eläinten oikeuksista olisi säädettävä voimakkaammin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.16 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos tästä kansalaisaloitteesta, että saamme keskustella eläinten oikeuksista ja eläinten hyvinvoinnista. ”Eläimet ovat ystävistä parhaita — eivät kysy mitään, eivät sano moitteen sanaa”, totesi

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

George Eliot aikoinaan. Hallituksen kirjaus siitä, että se selvittää eläinsuojelurikosten rangaistuksia ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin sekä arvioi mahdollisuudet pidentää eläintenpitokieltoja ja tehostaa valvontaa, on äärettömän tärkeä asia.

Pentutehtailu: petos, kavallus, eläinsuojelurikos — 11 kuukautta ehdollista. Karjankasvattajalle puoli vuotta ehdollista: hoidon laiminlyönti, eläinten kuoleminen nälkään. Nälkiintynyt, likainen nautakarja — kolme kuukautta ehdollista vankeutta. Kissojen hoitamatta jättäminen, nälkiintyminen, kissojen kuolema — viisi kuukautta ehdollista vankeutta. Eli todellakin meillä on paljon tehtävää siinä, että saamme esimerkiksi nämä rangaistukset kohdilleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.17 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin kansalaisaloitteesta. Viime kaudellahan meillä oli myös lakialoite tästä — kiitokset myös siitä. Eli asiasta on keskusteltu jo pidempään, ja toivon, että perustuslakivaliokunta ottaa nyt varsin vakavasti asian käsittelyyn.

No, miksi sitten eläinten oikeudet tarvitaan erikseen juuri perustuslain tasolle? Ongelma on se, että tavallisen lain tasoinen sääntely ei tosiasiassa kykene suojelemaan eläimiä. Tästä on aivan liian monta todistetta jo tällä hetkellä, kuten esimerkiksi turkistarhaus, jonka harkittu alasajo siirtymäajalla olisi täysin mahdollista — sitä kansalaisten merkittävä enemmistö myös puoltaa — mutta joka nyt yhä porskuttaa, ja rahoitus, joka siirtymään voitaisiin käyttää, päätyy alalle joko tukiin tai nyt viimeisimpänä — budjetissa ihan todella merkittävä, yksittäiselle alalle päätyvä summa, 50 miljoonaa euroa — lintuinfluenssan vaatimiin eläinten lopettamisiin ja korvauksiin.

Nykyllänsäädäntö ei siis mahdollista eläinten ja ihmisten intressien punnintaa ristiriitailanteissa eikä tarjoa riittäviä työkaluja eläinten käytön tarpeellisuuden kyseenalaistamiseen. Tämä lainsäädäntö tarvitaan nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.19 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On väärin harjoittaa silmitöntä väkivaltaa heikompaa kohtaan, ja on väärin, että lainsäädäntömme tällä hetkellä suojelee ja mahdollistaa vallankäyttöä ilman, että eläinten oikeuksia punnitaan. Samaan aikaan jo nyt meidän nykylakimme tunnistaa sen, että eläimiä tulisi kohdella hyvin ja eläimille kuuluisi oikeus hyvään elämään, mutta me emme vain turvaa näitä oikeuksia.

Eläimet ovat itsessään arvokkaita, ja ihmisen on huomioitava eläinten oikeudet ennen kaikkea eläinten itsensä takia. Eläimet eivät muutu esineiksi, vaikka lakimme ne sellaisiksi tällä hetkellä rinnastaa. Siksi ainoa kestävä vaihtoehto on muuttaa meidän toimintatapojamme ja muuttaa meidän lakejamme sellaisiksi, että eläinten oikeudet tulevat aidosti huomioituiksi. Me tarvitaan eläinten perusoikeuksia, ja itse kannatan tätä aloitetta. Kiitos paljon kaikille allekirjoittaneille ja tämän aloitteen tekijöille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

17.20 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sivistykseen kuuluu myös ympäristöstä huolehtiminen ja eläinten hyvä kohtelu. Eläimillä ja luonnolla

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

on ihmisten tarpeista riippumaton arvo jo itsessään. Luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi on suojeltava riittävän laajoja erilaisia luontotyyppien kokonaisuuksia. Vastuu ympäristöstä ja eläimistä kuuluu meille kaikille.

Eläintutkimus on osoittanut, että esimerkiksi monella kehittyneemmällä eläimellä on paitsi tarkka hermojärjestelmä myös verrattain laajoja kognitiivisia kykyjä ja kyky vuorovaikutukseen ihmisen kanssa. Näin ollen kärsimyksen vähentämisen ja lajityypillisen elämän edistämisen voidaan katsoa olevan ainakin osittain se eettinen perusta, jolle nykylainsäädäntö pohjaa määrityksensä.

Oikeuksien suojelu on verrattain tuoretta jopa Suomen kaltaisessa maassa, ja julkisuuksissa on käyty keskustelua, että edellinen perustuslaki ja sen myöhemmät tulkinnat ovat vieneet perusoikeus- ja ihmisoikeussuojaa liian pitkälle. Mielestämme emme uusilla oikeuksilla voi mennä lisää tähän suuntaan.

Viime kaudella tuoreeltaan säädettiin uusi laki eläinten hyvinvoinnista, [Puhemies koputtaa] ja tämän vaikutuksia tulisi seurata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

17.21 Antti Kangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomenna 1.3. tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun elintarvikkeiden sääntely Suomessa loppui lopullisesti. Yksi keskeinen osa tästä sääntelyn loppumisesta on ollut karjatalous ja etenkin märehitijät, kuten lampaat ja naudat. Ne ovat pystyneet muuttamaan ihmisille sinänsä käyttökelpotonta nurmea ihmisille hyvin käyttöön sopivaan maitoon ja lihaan.

Suomi on eläinten hyvinvoinnin kärkimaa yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa. Siten me voimme auttaa muita maita kehittämään eläinten hyvinvointia. Meidän lehmillämme on nimet, ja niillä on hyvät, pehmeät makuupaikat. Kunnianhimoinen eläinten hyvinvointilaki toi jälleen askeleen kohti parempaa hyvinvointia.

Suomessa on tehokasta eläintuotantoa mutta ei tehotuotantoa, ei antibiootteja, ei kasvuhormoneja kasvua ja tuottavuutta edistämään. On lähes absurdia keskustella tehotuotannosta Suomen kohdalla. Meidän sioilla on saporot ja kanoilla nokka, kaikki tuotantorakentaminen lähtee eläinten hyvinvoinnin kehittämisestä. [Puhemies koputtaa] Uusia paikkoja parsinavetoihin ei saa tehdä, eivätkä kanat saa olla enää häkeissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

17.23 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan alkuun kiitos aloitteen tekijöille ja kaikille sen allekirjoittaneille siitä, että me puhumme tänään eläimistä ja eläinten oikeuksista. Uskon, että moni kollega, joka tässä salissa tänään istuu, on samaa mieltä, että näistä puhutaan itse asiassa aivan liian harvoin. Se on mielestäni jo yksi syy kannattaa tämän aloitteen tahtotilaa vahvistaa eläinten oikeuksia meidän oikeudellisessa kehikossa: se ei olisi kiinni siitä, sattuvatko kyseistä kansanedustajaa kiinnostamaan eläinten asema ja eläinten oikeudet, vaan olisi osa meidän työtämme tarkastella nykyistä tarkemmin myös eläinten oikeuksia.

Vaikka täällä on kuultu kauniita puheenvuoroja siitä, miten Suomi on eläinten oikeuksien kärkimaa, niin emmehan me sitä ole. Meillä moni asia toimii, mutta me tiedämme, että meidän lainsäädäntökin mahdollistaa eläinten kärsimysten aiheuttamista eri muodoissa.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Tästä aloitteesta liikkuu myös paljon virheellistä tietoa siitä, että se kieltäisi jatkossa sen, että voi pitää lemmikkejä, tai se kokonaan lopettaisi meidän lihantuotannon tai vaarantaisi huoltovarmuuden. Tämä ei pidä paikkaansa. Se vahvistaisi huomattavasti eläinten asemaa.

Toivon todella, että tämä ei olisi hallitus—oppositio-kysymys. Tämä on tullut kansalaisaloitteena kansalaisten vahvalla tuella, ja ainakin vihreät tulevat tekemään osansa sen eteen, että eläinten oikeudet yhä Suomessa vahvistuisivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.24 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies, eräs keskeinen perustelu tämän aloitteen taustalla on huomio siitä, että tavallinen lainsäädäntö ei kykene suojelemaan eläimiä silloin, kun kyse on vakavasta ristiriidasta joihinkin perustuslailla suojattuihin kohtiin nähden. Tämä ei täysin pidä paikkaansa, sillä meillä on jo nykyisessä lainsäädännössä useita rajoituksia esimerkiksi suhteessa omaisuudensuojaan, jotka ovat menneet perustuslakitarkastelusta ihan hyvin läpi.

Tässä ihan oikeasti on kysymys, jossa varmasti voidaan saada aikaiseksi parannusta eläinten intressien huomioonottamiseen, kun se saadaan perustuslakiin. Mutta se tapa, jolla sitä tässä esitetään laissa tehtäväksi, ei ole kestävä, se ei oikeudellisesti toteuttamiskelpoinen. Se aiheuttaisi kaaoksen meidän oikeudellisella kentällä, koska meillä ei olisi mitään välineitä tehdä sitä punnintaa erilaisten perusoikeuksien välillä, meillä ei olisi minkäänlaista traditiota, minkä perusteella me pystyttäisiin arvioimaan, [Puhemies koputtaa] minkä tyyppistä lainsäädäntöä perustuslakiin laitettujen [Puhemies koputtaa] määräysten pohjalta olisi säädettävissä. Se ei ole siis [Puhemies koputtaa] toteutuskelpoinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.26 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan perustuslain muuttamista siten, että perustuslakiin lisätään uusi luku eläinten oikeuksien turvaamiseksi. Lakialoitteen päämääränä on, että eläimet tunnustetaan tuntevina yksilöinä ja perusoikeuksien haltijoina.

Mitä tämä tarkoittaisi? Eläinten oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin tarkoittaisi myös käytännössä perustavanlaatuisia muutoksia suhteessa nykytilaan. Aloitteen tekijät ovat arvioineet, että kirjauksen seurauksena liharuoan tuotanto tulisi nykymuodossaan loppumaan. [Mai Kivelä: Hyvä!] Tämä olisi maaseudun ja elintarvikealan kuolinisku. Ruokasuosituksiin perustuen esimerkiksi kalastusta voisi jossain määrin harjoittaa, metsästys ja vapaa-ajankalastus eivät voisi jatkua, ja tällä olisi todella rajuja seurauksia ihmisten elinkeinovapauteen. [Puhemies koputtaa] Eläinten oikeuksia turvataan perustuslaissa tällä hetkellä, ja esimerkiksi elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja on turvattu perusoikeuksina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.27 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä. Tämä on hyvä perusta keskustelulle eläinten hyvinvoinnista.

Tähän kohtaan 4, ”Ihmisen hoidosta riippuvaisten eläinten perusoikeudet”, tarvitsisi kyllä lisää kirjauksia. Suomessa ruoantuotannossa broilerit kasvavat turvepehkuksessa, naudan- ja osittain myös sianlihan tuotannossa turvetta käytetään makuualustana ja kuivikkeeksi.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

na. Maidontuotannossa kuiviketurve varmistaa utareterveyttä ja eläinten hyvinvointia. Kuiviketurve pitää eläimet puhtaina ja terveinä. Turpeen happamuus on ominaisuus, joka parantaa hygieenisyyttä ruoantuotannossa ja vähentää antibioottien käytön tarvetta. Monissa muissa maissa eläimiä lääkitään antibiooteilla jatkuvasti ennaltaehkäisevästi. Lakiin eläinten perusoikeuksista tulisi ehdottomasti kirjata tuotantoeläinten oikeus turvepehkuun ja kuiviketurpeeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.28 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkittu tieto ja ymmärrys eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista on lisääntynyt, ja se johtaa tarpeeseen uudistaa myös lainsäädäntöä. Me tarvitsemme lainsäädäntöä, joka tunnistaa paremmin eläinten hyvinvoinnin ja oikeudet. Viime kaudella eläinten hyvinvointilakia uudistettiin, mutta siihen jäi vakavia puutteita. Eläinten itseisarvo olisi pitänyt kirjata lakipykälätasolle, kanojen ja broilereiden oloja olisi pitänyt parantaa, parsinavetoista ja porsitushäkeistä olisi pitänyt luopua kokonaan siirtymäajalla. On selvää, että lainsäädäntömme ei tällä hetkellä turvaa tuotantoeläimille mahdollisuutta lajityypilliseen käyttäytymiseen. Eläinten oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin vahvistaisi eläinten asemaa ja asettaisi myös tarpeen arvioida nykyistä lainsäädäntöä tältä osin uudelleen.

Haluan myös kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia tämän asian nostamisesta tänne eduskunnan käsittelyyn. Tuen kansalaisaloitteen tavoitteita ja toivon sille perusteellista käsittelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.29 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos eläinjuristeille tästä kansalaisaloitteesta ja totta kai allekirjoittajille. Tämä on todella tärkeä asia keskustella täällä salissa.

Luonnontieteellinen ja oikeustieteellinen tutkimustieto myös osoittaa, että nykylain säädäntö ei pelkästään ole riittämätön suojelemaan eläimiä pelolta, kärsimyksestä, kivulta ja tuskalta vaan nykylain säädäntö sallii useita menetelmiä ja käytäntöjä, jotka aiheuttavat eläimille kärsimyksiä. Tätä oikeudellista asetelmaa ylläpitää nykyinen oikeudellinen kehikko, jossa ihmisen perusoikeudet ohittavat lähes aina lähtökohtaisesti eläinten suojaksi säädettyt lait. Tuotantoeläimiä kuitenkin kohdellaan Suomessa hyvin verrattuna moneen muuhun maahan — se täytyy sanoa.

Haluan myös ottaa esille tämän, kun omaisuudensuojasta puhuttiin ja edustaja Forsgrén nosti asian esille. Tein tästä lakialoitteen — sillä perusteella varsinkin, kun oli eräaseenkin huusholliin tehty tarkastus 18 kertaa, ja loppujen lopuksi [Puhemies koputtaa] parin vuoden kuluessa eläimet piti lopettaa — ja siihen lakialoitteeseen ei tullut kuin alle 30 allekirjoitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

17.31 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä aloite — kiitos tämän tekijöille ja allekirjoittajille. On tärkeää käydä tätä keskustelua. Eläinten perusoikeuksien kirjaus perustuslakiin vahvistaisi eläinten itseisarvoa.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Nykyisellään liian usein eläimen asema määrittyy esimerkiksi ihmisen omistusoikeuksien kautta ja eläin rinnastetaan esineeseen. Nyt tämän uudistuksen toteutuessa eläimen oikeudet tulisivat aidosti puntaroiduiksi yhdessä ihmisten perusoikeuksien kanssa.

Tämä nykytilan ongelma tuli esiin muun muassa, kun perustuslakivaliokunta käsitteli rituaaliteurastusta ja perustuslakivaliokunta päätyi puoltamaan sitä, että rituaaliteurastuksen yhteydessä eläintä ei tarvitse tainnuttaa. On vaikea ymmärtää, kuinka näin on käynyt, mutta se tulee juuri siitä, että kun ei ole eläinten oikeuksia kirjattu perustuslakiin, niin ei ole tullut tätä eläinten oikeuksien punnintaa uskonnonvapauden kanssa, mikä on johtanut sitten tähän perustuslakivaliokunnan tulkintaan.

Ehdottomasti tähän tarvittaisiin muutos ja tämä tilanne pitäisi korjata, ja tämän kansalaisaloitteen käsittely täällä eduskunnassa on tärkeä paikka nyt tarkastella tätä kokonaisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.32 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä keskustelusta eläinten hyvinvoinnin eteen ja tästä kansalaisaloitteesta. Ymmärrän täysin, minkä takia se meillä täällä salissa on.

Edustaja Kontula piti mielestäni hyvin perustellun puheenvuoron tästä oikeudellisesta asemasta. Itse myöskin tutkinnanjohtajana voisin kuvitella, minkälaisia tulkintaongelmia meillä tulisi näistä käytänteistä sillä puolella.

Olen eläinten ystävänä siitä eläinten kohtelusta äärettömän... Olen nähnyt sen tavallaan siellä käytännössä, siinä on meillä ongelmia valvonnan suhteen. Meillä on lainsäädännössä ja rangaistusasteikoissa ongelmia, ja nämä eläintenpitokiellot ovat yksi esimerkki siitä, mitä meidän pitäisi tulla korjaamaan tältä osalta. Suomessa on valvontaa, mutta esimerkiksi valvontaeläinlääkäreitten kohdalla se ei ole riittävää. He tarvitsisivat esimerkiksi sille puolelle enemmän tukea ja apua. [Puhemies koputtaa]

Mutta omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus ovat äärettömän tärkeitä arvoja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.33 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset täältäkin aloitteen tekijöille ja allekirjoittajille. Eläinten hyvinvoinnilla, oikeudella lajityypilliseen käyttäytymiseen, on itseisarvo. Kun puhutaan Suomen tämänhetkisestä eläinoikeustilanteesta ja erilaisesta sääntelystä ja usein käytetään lähtökohtana vertaamista johonkin muuhun — se on ihan hyvä, sitä on syytäkin verrata, missä tehdään ehkä asioita paremmin, missä täällä ollaan edellä — mutta ennen kaikkea sitä pitäisi aina verrata siihen tietoon, mitä me tiedetään eläinten lajityypillisestä käyttäytymisestä ja hyvinvoinnista, ja miettiä siltä kannalta, onko meidän sääntely ajan tasalla, onko se kestävää eettisesti.

Mitä tulee tähän itse aloitteeseen, niin toivon, että perustuslakivaliokunta järjestäisi julkisen kuulemisen, jossa voitaisiin sitten vielä jatkaa tätä minusta hyvin ansiokasta keskustelua, jonka tämä aloite on jo nyt saanut aikaan. Mitä se käytännössä tarkoittaisi, että miten se pitäisi perustuslaissa sitten kirjoittaa — itse sitä ajatusta kannatan — niin minusta sitä keskustelua ehdottomasti kannattaa jatkaa ja tätä ajatusta viedä eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

17.34 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset aloitteen tekijöille — terveisiä Korpi-Kainuusta.

Mitä suurpetojen oikeuksiin ja luontaisiin elinympäristöihin tulee, niin esimerkiksi kotikunnassani Kuhmossa suurpetoja ruokitaan haaskapaikoilla jopa 20 000 kilolla eläinperäistä ravintoa vuosittain. Eläinpopulaatiot kasvavat ylisuuriksi, ja samaan aikaan toiset lajit, kuten esimerkiksi metsäpeurat, eivät pysty vasomaan luontaisilla vasomisalueillaan. Toivon, että eläinten oikeuksia tarkasteltaessa myös suurpedoilla pyritään säilyttämään lajille luontaiset ominaisuudet, kuten luontainen ihmisarkuus, ja pentutehtailu haaskoja hyväksikäyttäen estetään ja muiden metsässä elävien lajien luontainen elämä mahdollistuu suurpetokannoista huolimatta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.35 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan totta, että voisimme tehdä paljon jo nyt, vaan emme tee. Nostan yhden esimerkin, joka liittyy tähän, minkä edustaja Nieminenkin jo mainitsi.

Eläinsuojelulain ja eläinten kaltoinkohtelun valvontaan liittyy yhä merkittäviä puutteita. Tarkastuksia tiloilla tekevien valvontaeläinlääkärien resurssit ovat puutteelliset ja eläinlääkärien työkuorma on valtava. Viranomaisyhteistyökään ei aina suju parhaalla mahdollisella tavalla, ja valvontaeläinlääkäreiden lausuntojen mukaan poliisien reagointi ja toimenpiteet viranomaisten tekemiin ilmoituksiin jättävät paljon parantamisen varaa. Suomen eläinsuojeluyhdistys, SEY, teki selvityksen virkaeläinlääkäreille, ja yli 70 prosenttia koki, että oman alueen poliisi ei tunne eläinsuojelulakia riittävän hyvin. Tämä on merkittävä puute. Helsinki sai tällaisen eläinsuojelupoliisiryhmän, ja tätä toimintaa pitäisi laajentaa koko maahan. Se ei ole kuin koulutuskysymys ja henkilöstönnimityskysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

17.36 **Tomi Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvointi on toki tärkeä asia, mutta tämä aloite antaa ymmärtää, että perustuslakiin kirjattavat eläinten oikeudet kattaisivat siis niin lemmikit, tuotantoeläimet kuin metsän eläimetkin viimeistä oravaa myöten, etanaakaan unohtamatta — ketään ei erotella.

Aloitteessa halutaan todeta eläimet myös asianomaiskelpoisiksi tuomioistuimissa. Eläimen puhevaltaa aloitteen mukaan käyttäisi sen laillinen edustaja. Tämä tarkoittaisi myös perehtyneisyyttä eläinoikeuteen ja eläinten suojeluun laajemminkin, ja aloitteen mukaan oikeusministeriö nimittäisi henkilöt tämmöisiin tehtäviin.

Minun mielestäni eläinkuntaa inhimillistämällä ei ole järkevää kuormittaa jo nyt ylikuormittunutta oikeuslaitostamme. Nykyinen lainsäädäntö sääntelee jo tarpeeksi niin metsästyksen kuin esimerkiksi karjatalouden osalta humanista eläinten kohtelusta. Suomalaisilla tuotantoeläimillä on jo nyt hyvin säädellyt oikeudet, ja niitä edelleen kehittämällä päästäneen parempaan lopputulokseen kuin puuttumalla perustuslakiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

17.38 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia allekirjoittaneita. Ajattelen, että ei ole mitenkään radikaalia,

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

että haluaa jokaiselle eläimelle lähtökohtaisesti oikeuden elää hyvää elämää ja mahdollisuuden käyttäytyä lajilleen tyypillisellä tavalla. Nykyinen lainsäädäntömme ei tätä vielä riittävällä tavalla turvaa, ja siksi nyt keskustelemme tästä aloitteesta tänään.

Haluan muistuttaa, että jopa eduskunnan perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa eläinten oikeuksien turvaamiseksi perustuslain nojalla tai tasolla. Perustuslakivaliokunta muistutti vuonna 22 lausunnossaan eläinten hyvinvointilaista, että eläinten asemaa vahvistettiin Euroopan unionin oikeudessa Lissabonin sopimuksella ja että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet ottamaan eläinten hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa.

Perustuslakivaliokunta huomautti samassa lausunnossaan myös, että hallituksen olisi syytä huomioida tämä perustuslain mahdollisia uudistustarpeita arvioitaessa. Itse pidän ilmeisenä, että perustuslakia on eläinten oikeuksien osalta tarpeen uudistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.39 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Hop-sulle:

Tosiaan poliisin resurssikysymys on suurin kysymys tällä puolella, että minkä takia ei näitä eläinrikostutkintaryhmiä meillä ole enempää. Olet aivan oikeassa siinä, että meillä ei ole riittävästi myöskään tietoa siitä, koska meillä ei ole tällaista koulutusta suoraan eläinrikoksiin. Kaakkois-Suomessa poliisilaitoksella olen itse ollut siinä ryhmässä vetämässä, jossa tehdään alueellista yhteistyötä valvontaeläinlääkäreitten kanssa. Siellä meillä on tavallaan moniviranomaisyhteistyö, mutta se resurssi on hyvin vähäinen.

Toiseksi ovat nämä tutkintaryhmät. Me emme saa sellaisia tutkijoita, jotka olisivat aktiivisesti itse myöskin kiinnostuneita näistä asioista.

Ja sitten tullaan tänne lainsäädäntöön. Meillä priorisoidaan ihmisen henkeen ja terveyteen kohdistuvat pahoinpitelyt plus monta muuta asiaa ennen eläinrikoksia, ja harmillisesti nämä tutkinnot kerkeävät pitkittymään, ja tosiaan sitten niitten tutkinta-ajat, ennen kuin ne pääsevät tuomioistuimeen, ovat pitkiä, ja ongelmat kasaantuvat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.40 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on useaan kertaan todettu, että Suomi olisi eläinsuojelun kärkimaa — no ei todellakaan ole. Jos ajatellaan niin sanotun eläinten hyvinvointilain läpivientiä viime kaudella, niin pelkästään porsaiden kastointi, joka on toimenpide, jota suuressa osassa Eurooppaa ei käytetä käytännössä lainkaan ja jonka lakkauttamisesta on EU-tasolla olemassa jo sopimus, vaati usean porsassukupolven ja miljoonien ja taas miljoonien kastraatiotapausten mittaisen siirtymääjan, ennen kuin Suomessa päästiin edes tällaisesta barbaarisesta käytännöstä jonkinlaiseen sopimukseen. Jopa kivunlievityksen käyttämisessä näissä tilanteissa vaadittiin todella pitkä siirtymäaika. Turkistarhaus on kielletty käytännöllisesti katsoen koko sivistyneessä maailmassa — Suomi ei siihen kuulu. Ja jos ajatellaan vaikkapa poikatipujen massateurastuksia, niin sekä Ranskassa että Saksassa on jo vuosia ollut lainsäädäntö, jolla pyritään sellaiseen kananmunatuotantoon, jossa tätä ei tarvitsisi tehdä vaan munat läpivalaistaan etukäteen. [Puhemies koputtaa] Suomessa ei käydä edes keskustelua tällaisista asioista.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Me ollaan eläinsuojelukysymyksissä toistaiseksi [Puhemies koputtaa] vielä enemmänkin jäljessä kuin edellä. [Atte Harjanne: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.41 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme eläinten hyvinvoinnista, niin tänä päivänä tulee hyvin vahvana se asia, että tällä hetkellä monella ihmisellä on talousvaikeuksia, mutta heillä on silti esimerkiksi lemmikkieläin. Meillä on 800 000 koiraa ja paljon kissoja. Kun halutaan perushoitoa, viedään se oma rakas lemmikki lääkärille, niin kunnallista lääkäriä ei välttämättä saa ollenkaan, on pitkät matkat, tai pitää käyttää yksityistä, joka on ehkä kaukana ja erittäin kallis. Jokaisen pitäisi saada perushoitoa kunnalla olevalla lääkärillä, joka on edullisempi. Siihen pitää tulevaisuudessa kiinnittää huomiota, että tämä palvelu on saatavissa, koska tosiaan sitten se eläin jää hoitamatta tai sillä omistajalla on todella kovat henkiset tuskat, kun ei saa rakasta lemmikkiään vietyä [Puhemies koputtaa] lääkärille. Ja tämä sama probleema on myös tuotantoeläinten kohdalla, [Puhemies koputtaa] eli kunnallinen eläinlääkäripalvelu kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.43 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen puheenvuoro edustaja Kontulalta. On hyvä tarkastella niitä tosiasioita, jollainen meidän eläinoikeuksiin liittyvä sääntely on verrattuna muihin. Kenties se räikein esimerkki on tosiaan tämä turkistarhaus. Se, että meillä on eettisesti kestävä ala, joka on lisäksi vielä merkittävä pandemiariski, tulee maksamaan 50 miljoonaa veronmaksajien rahaa. Kyllä olisi aika korkea aika suunnitelmallisesti ajaa tämä alas. Jokainen tällainen päätös pitkittää sitä näkymää, jossa eläimet kärsivät, ja toisaalta viime kädessä ennen pitkää se koko ala jää tyhjän päälle.

Sitten aivan toiseen asiaan, tähän, mitä edustaja Elomaa nosti. Siinä huomautan, että käsitteäkseni meidän yksityisen eläinlääkäritoiminnan markkinaosuudet ovat varsin keskittyneet, ja itse asiassa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toiminnan tehostaminen ja mahdollisuuksien lisääminen tältä osalta voisi auttaa myös eläimiä niin, että meillä olisi edullisempaa hoitoa tarjolla eläimille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.44 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me puhutaan täällä eläinten perusoikeuksista ja on puhuttu valvontaeläinlääkäreistä ja muista, ja on totta, että Suomessa on ongelmia tässä, että on huonosti hoidettu eläimiä. Tämä on vähän ehkä kärkeä rinnastus, mutta eläinsuojelussa ja lastensuojelussa on tietyllä tavalla samantyyppisiä ongelmia. Joskus ne toimivat liian myöhään, ja joskus ne toimivat liian aikaisin. Tämä on semmoinen ongelma, että oikeastaan riippuu meistä kansalaisista itsestämme — siitä, minäkalaiset arvot meillä on — miten me kohtelemme eläimiä, miten me kohtelemme lapsia. Tämä on todella vaikea asia. Ja on ikävä sanoa, mutta olen myös kohdannut semmoisia eläinsuojelullisia tilanteita, joissa ainakin oman ja monen muunkin arvion mukaisesti on puututtu aivan liian aikaisin näihin asioihin. [Puhemies koputtaa] Ongelmat ovat yhtenäiset molemmissa.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.45 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt nostettu esille näitä yksittäisiä pieniä parannuksia, mutta itse näen, että tässä aloitteessa on kyse siitä, että tämä koko nykytilanne pitäisi kyseenalaistaa. Suurta osaa meidän eläimistämme käytetään käytännössä biomassana, tällaisena hyödykkeenä, jolla on ainoastaan välinearvo sen ihmisen taloudellisen toiminnan kautta. Ja tämä laajamittainen hyväksikäyttö on aivan valtava eettinen kysymys. Olen samaa mieltä siitä, että tämä on yksi meidän aikamme suurimpia kysymyksiä, ja se pitää ottaa vakavasti. Tämänkin keskustelun aikana kuolee tuhansia yksilöitä, jotka eivät halua kuolla, liukuhihnalta meidän teurastamoissamme. Eli on turhauttavaa ajaa näitä pieniä parannuksia lakiin, kun tämä koko lähtökohta ja oikeutus pitäisi kyseenalaistaa. Sen takia me tarvitaan tätä muutosta perustuslain tasolla, ja sen takia on tosi hienoa, että tämä aloite on nyt tullut tänne ja perustuslakivaliokunta tulee tätä käsittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Hyvät edustajat, olemme nyt käyttäneet sen ajan, joka oli tässä yhteydessä varattu tämän asian käsittelylle. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.47.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.33.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Ja sieltä ensimmäisenä edustaja Virta, olkaa hyvä.

18.33 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Tänään eduskunta puhuu eläinten oikeuksista, ja heti alkuun on todettava, että tämän tärkeän kansalaisaloitteen myötä pääsemme keskustelemaan aiheesta, josta puhumme aivan liian vähän. Kyse kun ei ole siitä, kuka meistä kansanedustajista sattuu tykkäämään eläimistä ja kuka ei, kyse on elävien, tuntevien ja omia tarpeita omaavien olentojen oikeuksista ja siitä, löytyykö tässä maassa poliittista tahotilaa eläinten oikeuksien parantamiseen. Kyse on siis vakavasta asiasta, vaikka surullisen usein eläinkysymyksiä nostaessa törmää melkoiseen vähättelyyn. Ja juuri siksi tämä kansalaisaloite eläinten oikeuksien kirjaamisesta perustuslakiin on tärkeä. Eläimet ovat eläviä, tuntevia olentoja täysin riippumatta siitä, koemme me heidät arvokkaiksi vai emme. Lain silmissä nyt näin ei ole, ja se näkyy jo siinä, miten vähän eläinten oikeuksista politiikassa todella yleensä puhutaan, ja jos puhutaan, niin surullisen usein vain puheen tasolle jääden.

Ja kyllä, eläinten suojaksi on säädettyä lainsäädäntöä voimassa EU:ssa ja kansallisesti nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin ihmiskunnan historiassa. Ongelma vain on siinä, että lainsäädännön runsaudesta huolimatta eläimiä jalostetaan, kasvatetaan ja tapetaan yhä enemmän, ja näin ollen eläimille aiheutetaan ainakin määrällisesti enemmän kärsimystä kuin koskaan aikaisemmin. Esimerkkinä mainittakoon, että vuonna 2014 Suomessa tapet-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

tiin 67 miljoonaa eläintä ja vuonna 2022 luku oli jo yli 84 miljoonaa, eli keskimäärin Suomessa tapettiin 230 000 eläintä päivässä.

Arvoisa puhemies! Eläimet ovat itselleni olleet aina iso osa elämää. Se selittää varmasti sitä, miksi ensimmäinen ajatus oli aloittaa tämä puheenvuoro kuvaamalla sitä, miten eläimet ovat omassa elämässäni vaikuttaneet, miten isoja tunteita, iloja, minulle ja vaikka lapsille saaneet aikaan. Muutaman lauseen kirjoitettuani havahduin kuitenkin siihen, että tähän on tavallaan osa juuri sitä ongelmaa. Minun poliitikkona ei pitäisi pohtia tätä asiaa lähtien siitä, mitä minä olen eläimiltä saanut, vaan muistaa, että eläimillä on itseisarvo jo itsellään. Liian helposti me nimenomaan jumiudumme katsomaan tai kuvailemaan eläimiä tai eläinten oikeuksia vain niiden linssien läpi, mitä eläimet meille antavat tai eivät anna, miten eläimet meitä hyödyttävät tai eivät hyödytä. Tarvitsemme kansalaisaloitteen mukaisesti eläinten oikeudet perustuslakiin juuri siksi, ettei eläinten hyvinvoinnista välittämisen pitäisi olla kiinni empaattisuudesta, hyvästä tahdosta tai siitä, mitä eläimiltä on itse saanut. Eläinten oikeuksien pitäisi toteutua silloinkin, kun ihmistä tai päättäjää ne eivät henkilökohtaisesti kiinnosta.

Ongelma laissa nykyisellään on siinä, että sääntely ei tosiasiaa kykene suojelemaan eläimiä, ei mahdollista eläinten ja ihmisten intressien punnintaa ristiriitatilanteissa eikä tarjoa työkaluja eläinten käytön tarpeellisuuden kyseenalaistamiseen. Luonnontieteellinen ja oikeustieteellinen tutkimustieto osoittavat, että nykylain säädäntö ei pelkästään ole riittämätön suojelemaan eläimiä pelolta, kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta, vaan nykylain säädäntö, kuten tänään debattipuheenvuoroissa hyvin kuulumme, nimenomaan sallii useita menetelmiä ja käytäntöjä, jotka aiheuttavat eläimille kärsimystä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen tahtotilan toteutuessa Suomen perustuslakiin lisättäisiin luku eläinten perusoikeuksista. Luvussa säädettäisiin eläinten suojelusta, eläinten perusoikeuksien turvaamisesta, luonnonvaraisten ja ihmisen hoidosta riippuvaisten eläinten perusoikeuksista ja eläinten jalostuskiellosta. Mainittakoon jalostuskiellolla tässä yhteydessä tarkoitettavan eläinten jalostusta tavalla, joka voi aiheuttaa fyysistä tai psyykkistä haittaa tai jälkeläisen käyttäytymisen tai kehityksen häiriöitä. Jalostuskiellon lisäksi aloitteella ei säädetä minkään yksittäisen ihmisen toiminnan automaattisesta kiellosta, mutta eläinten perusoikeudet vahvistaisivat eläinten asemaa ja väistämättä myös asettaisivat tarpeen arvioida nykyistä lainsäädäntöämme yhä uudelleen.

Ketään ei siis suoraan kielletä esimerkiksi pitämästä lemmikkiä, mutta lailla varmistettaisiin nykyistä paremmin, että kun eläintä pidetään tai eläimen kanssa toimitaan, niin siitä eläimestä pidetään huolta. Tämän toki pitäisi olla itsestään selvää, mutta me tiedämme, ettei se ole. Kansalaisaloite ei myöskään tarkoittaisi esimerkiksi kannanhoidollisen metsästyksen lopettamista tai lihatuotannon kokonaan lopettamista. Esitys ei myöskään vaarantaisi Suomen huoltovarmuutta, kuten virheellisesti on kuultu väitettävän. Mutta selvää ja rehellistä on sanoa, että kyllä kansalaisaloitteen tahtotilalla olisi vaikutusta esimerkiksi eläinten käyttöön siellä tehotuotannossa — ja niinhän sillä kuuluisikin olla, ei kai tätä esitystä muuten olisi tuotu. Nykytila on tällaisenaan kestävä, ja ehkä tämän kautta saataisiin vihdoinkin lopetettua se turkistarhauskin, jota itse asiassa enemmistö suomalaisista kannattaa lopetettavaksi.

Tiedämme varsin hyvin, miten arvoton eläin on tällä hetkellä siellä lain silmissä ja miten vähällä esimerkiksi eläintä kaltoin kohtelevat tahot pääsevät. Se on väärin. Eläinten oikeudet perustuslakiin kirjaamalla voitaisiin nykyistä paremmin puuttua niihinkin tilantei-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

siin, joissa eläintä kohdellaan kaltoin, kun laki antaisi viranomaisille enemmän oikeuksia myös suojella eläinten oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Useampi maa Euroopassa on jo säätänyt lainsäädännössään eläinten perusoikeuksista. Se ei ole ongelmatonta, mutta sitä tulee selvittää. Suomi ei voisi enää ylpeillä olevansa edelläkävijä eläinten oikeuksien puolustajana, mutta me voisimme liittyä samaan rintamaan osoittaaksemme, että Suomi on vahva sivistysvaltio, joka tunnistaa myös eläinten arvon ja oikeudet. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän puheenjohtajana on myös ilo todeta, että työryhmä on antanut vihreää valoa kansalaisaloitteen tahtotilan tukemiselle ja eläinten oikeuksien vahvistamiseksi Suomen lainsäädäntökehikossa. Eläinavusteisessa työskentelyssä eläin on nimenomaan työtoveri, ei työväline, hyödyke tai tavara. Kansalaisaloite eläinten perusoikeuksista tunnustaa tämän lähtökohdan ja antaa työkaluja lähestyä eläintä tuntevana olentona myös lain silmissä.

Aivan loppuun haluan vielä muistuttaa, että kun eläimet eivät voi pitää omaa ääntään täällä, niin meidän ihmisten tulisi haluta se tehdä. On paikallaan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittaneita. Teidän ansiostanne tämä sali voi nyt päättää aloittaa päättäväisen parlamentaarisen työn sen eteen, että jatkossa eläinten oikeudet tulisi ottaa osana päätöksentekoa nykyistä paremmin huomioon. Vetoankin teihin, arvon kollegat, Suomen kansan edustajat, että ei mokata tätä, kuten eräs kansalainen minulle eilen terveisinä eduskuntaan lähetti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen poissa. — Edustaja Elo.

18.40 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kun tutkimustieto ja ymmärryksemme eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista lisääntyy, suhtautumisemme eläimiin ja niiden hyödyntämisen tapoihin muuttuu. Tämä näkyy yhteiskunnallisessa keskustelussa, joka luo väijäämättä painetta myös lainsäädännön muuttamiseen. Meillä on moraali ja meillä on vastuu siitä, miten kohtelemme toisia elollisia olentoja. Me tiedämme, että eläimet ovat tuntevia olentoja, jotka kykenevät kiintymään, ilahtumaan, pelkäämään ja tuntemaan kipua. Silti niiden ääni ei kuulu yhteiskunnassa, eikä niiden oikeuksia ole riittävällä tavalla turvattu nykyisessä lainsäädännössä. Me tarvitsemme eläinten oikeudet paremmin tunnistavaa lainsäädäntöä, ja siihen tähtää nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite eläinten perusoikeuksien kirjaamisesta perustuslakiin.

Arvoisa puhemies! Tärkeä lähtökohta on, että tunnustamme sen, että eläimillä on itseisarvo, arvo, joka on riippumaton siitä, tuottaako eläin ihmiselle hyötyä tai huvia. Eläimillä on oikeus käyttäytyä lajilleen tyypillisellä tavalla, oli kyse lemmikistä, tuotantoeläimestä tai villieläimestä. Tutkimustiedon valossa on selvää, että nykyinen tapamme kohdella eläimiä, erityisesti tuotantoeläimiä, ei kestä eettistä tarkastelua. [Juha Mäenpää: Kestää!]

Luen otteen eläinsuojeluasiamiehen lausunnosta koskien turkiseläinten olennaisia käyttäytymistarpeita: ”Turkiseläimet tarvitsevat nykyistä merkittävästi monipuolisemman ja virikkeellisemmän ympäristön ja suuremmat tilat, jotta ne voivat toteuttaa lajinmukaisia käyttäytymistarpeitaan. Turkiseläimiä ei tulisi pitää pienissä häkeissä. Turkiseläinten pitoalueen tulisi olla riittävän suuri liikkumisen tarpeen toteuttamisen ja lajityypillisen käyttäytymisen mahdollistamiseksi. Elinympäristön monipuolisuutta tulisi lisätä normaalin käyttäytymisen, kuten leikin, ravinnon etsinnän ja tutkimiskäyttäytymisen, edistämiseksi. Esimerkiksi ketut ja supikoirat tarvitsevat pesäkopin jatkuvaan käyttöön, supikoira mah-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

dollisuuden talviuneen, kettu kaivamiseen soveltuvaa pohjamateriaalia ja minkki mahdollisuuden kiipeilyyn ja uimiseen. Eläimillä tulisi olla käytössään erilaisia virikkeitä, joita ne voivat käyttää vaihtelevasti ja jotka edistävät luonnollisen käyttäytymisen toteuttamista. Kaikilla eläimillä tulisi olla käytössään kiinteää alustaa luonnollisen liikkumisen mahdollistamiseksi.”

Edellä kuvattu osoittaa osaltaan, että lainsäädäntömme ei turvaa tuotantoeläimille mahdollisuutta lajityypilliseen käyttäytymiseen. Tätä tosiasiaa ei muuta muuksi se, että jossain toisessa maassa eläinten olot ovat vieläkin huonommat. Tässä tilanteessa on vastuutonta, että Orpon hallitus päätti olla jatkamatta eläinten ääntä yhteiskunnassa edustaneen eläinsuojeluasiamiehen virkaa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen monet tavoitteet ovat hyviä ja perusteltuja. Eläinten perusoikeuksien kirjaaminen lakitasolle vahvistaisi eläinten asemaa yhteiskunnassa ja asettaisi myös tarpeen arvioida nykyistä lainsäädäntöämme tältä osin uudelleen. Luonnollinen ja oikeustieteellinen tutkimustieto osoittavat, että nykylainsäädäntö ei riitä suojelemaan eläimiä pelolta, kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Se sallii useita menetelmiä ja käytäntöjä, jotka aiheuttavat eläimelle kärsimystä. Eläinten oikeuksien valossa nykyinen tapamme käyttää, jalostaa ja tappaa eläimiä ei ole kestävä. Eläinten hyödyntäminen ihmisen tarpeisiin nykyisessä muodossaan ja laajuudessaan on haitallista paitsi eläimille myös ihmisille. Tehoeläintuotanto on globaalisti merkittävä syy ilmaston kuumenemiseen, luontokatoon, pandemioiden syntyyn ja kansanterveysongelmiin.

Monet tämän kansalaisaloitteen tavoitteista eivät ole mitenkään tavattomia. Ihmisten ja eläinten oikeuksia ei ole tarkoitus asettaa vastakkain, vaan eläinten oikeus hyvinvointiin ja lajityypilliseen käyttäytymiseen halutaan turvata läpileikkaavasti kaikessa päätöksenteossa. Sitä mukaa kun tutkimustieto eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista on kasvanut, yhä useampi maa Euroopassa on jo säätänyt eläinten perusoikeuksista. Suomen tulee olla tässä kehityksessä mukana.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiitän kansalaisaloitteen valmistelijoita ja kaikkia sen allekirjoittajia ansiokkaasta työstä eläinten oikeuksien vahvistamiseksi yhteiskunnassamme. Tuen kansalaisaloitteen tavoitteita ja toivon sille perusteellista käsittelyä eduskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

18.45 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Olen puhunut täällä salissa monta kertaa eläinten oikeuksista turhautuneena ja raskain mielin. Tällä kertaa haluan tehdä toisin. Haluan aloittaa toiveikkaasti.

Ensinnäkin on valtavan hienoa, että me olemme saaneet tänne saliin tämän kansalaisaloitteen muodossa tärkeän ja painavan vaatimuksen, joka koskee eläinten oikeuksia ja niiden tunnustamista perustuslaissa, eli kiitos vielä aloitteentekijöille ja allekirjoittaneille.

Miksi eläimet tarvitsevat perusoikeuksia? Eläinkunta on nimensä mukaisesti täynnä elämää, täynnä hienoja yksilöitä, joilla on itseisarvo, yksilöitä, joilla on omat intressinsä, omat tarpeensa ja oma elämänsä. Ajattelen, että on oikeastaan vain meidän ihmisten vajavaisuutta, ettemme me osaa usein nähdä elämän arvoa ja arvokkuutta oman lajimme ulkopuolella, ja samaan asiaan kompastuu myös meidän lainsäädäntömme. Perustuslain perimmäisiä tehtäviä on suojella elämää, mutta me olemme jättäneet suurimman osan elämästä sen ulkopuolelle, ja siksi on aika päivittää perustuslakia. Eläinten perusoikeuksien tunnustami-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

nen olisi myös askel kohti oikeudenmukaisempaa, kestävämpää ja humanimpaa yhteiskuntaa eli sellaista yhteiskuntaa, joka lopulta olisi parempi myös meille ihmisille.

Sitten nykytilaan: Suurta osaa eläimistä kohdellaan pelkkänä hyödykkeenä, jonka ainoa arvo on välinearvo ihmisen taloudellisessa toiminnassa. Kyse on massiivisesta väkivallasta, jota toteutetaan joka sekunti ja jota lakimme suojelee. Jos ketulle häkissä tai broilerille hallissa annetaan hieman lisää tilaa, niin ei se ole mikään riittävä parannus. Eläinten oikeuksien tunnustaminen perustuslaissa pakottaisi meidät punnitsemaan, missä tilanteissa eläimen oikeus elämään menee sen edelle, että ihmisellä on oikeus loukata eläinten oikeuksia. Siksi on tärkeää saada tämä muutos aikaan juuri perustuslain tasolla.

Muutenkaan ei ole mahdollista täysin erottaa ihmistä kokonaan muusta eläinkunnasta, ja siksi myös eläimille tulee kuulua tietyt oikeudet, sellaiset oikeudet, jotka ovat eläimelle relevantteja. Ne eivät ole samoja oikeuksia kuin ihmisellä, mutta kyllä niiden tulisi olla radikaalisti paremmat kuin mitä meidän nykyllä lainsäädäntö tarjoaa.

Arvoisa puhemies! Lain tulee suojella kaikkia yksilöitä mielivaltaiselta kohtelulta. Myös meidän nykyinen eläinsuojelulainsäädäntömme perustuu jo nykyisellään tähän ajatukseen, mutta ongelma on se, ettei tämä tavoite käytännössä toteudu. Uusi eläinten hyvinvointilaki tuli voimaan tänä vuonna, ja senkin tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella parhaalla mahdollisella tavalla eläimiä. On kuitenkin selvää, että nykylaki ei riitä toteuttamaan edes tätä sen omaa julkilausuttua tavoitetta, eli meidän lainsäädäntö nykyisellään on pahasti ristiriitainen ja epäonnistunut eläinten näkökulmasta. Siksi me tarvitaan tällaisia fundamentaalisempia muutoksia, ja siksi esitetään tätä muutosta perustuslakiin. Eli tavoitteena on se, että eläinten asema aidosti paranisi.

Viime kaudella me tosiaan ensimmäistä kertaa keskusteltiin täällä eläinten perusoikeuksista, kun asiaa käsiteltiin lakialoitteen kautta, ja on hienoa, että nyt tämä keskustelu jatkuu ja myös etenee valiokuntien käsittelyyn.

Tällä hetkellä perustuslaki ei sano suoraan mitään eläinten asemasta, mutta perustuslakivaliokunta on katsonut, että ympäristövastuuta koskevalla pykälällä on liittynyt eläinsuojeluun, ja eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä tosiaan saatiin tämä merkittävä linjaus. Lausunnossaan perustuslakivaliokunta totesi, että eduskunta voi halutessaan päättää säätää eläimille oikeuksia. Valiokunta viittasi myös siihen, että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Perustuslakivaliokunta kehotti ottamaan tämän sitoumuksen huomioon, kun arvioidaan perustuslain uudistustarpeita.

Eli näin ollen meillä on siis jo olemassa merkittävä ja alustava linjaus siitä, että eläinten oikeuksista voidaan säätää perustuslaissa ja että niistä käytävä punninta on aiheellista, ja tämä on toinen hieno asia, jonka haluan nostaa.

Mikä muuttuisi, jos eläimillä olisi perusoikeudet? Lakiin kirjattaisiin, että eläimet ovat tuntevia yksilöitä, joiden perusoikeuksia ja hyvinvointia ihmisen on kunnioitettava. Lainsäädännössä siis tunnistettaisiin eläimen oikeus elämään ja tavoiteltaisiin myös sen elämän suojelemista. Eli konkreettinen esimerkki: eläimellä olisi oikeus siihen, ettei sitä tapeta ilman välttämättömyysperiaatteen mukaista arviointia. Tällä hetkellä eläin ei voi olla oikeuksien haltija eikä eläimen intressiä voida ottaa huomioon ristiriitaisissa tilanteissa. [Anna Kontula: Voidaan ottaa!] Tämä muuttuisi. Ihmisillä ei olisi enää lähtökohtaista oikeutta käyttää eläintä omiin tarkoituksiinsa, vaan myös eläinten intressi tulisi huomioiduksi tässä

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

punninnassa. Eli kyllä, tämä olisi iso muutos verrattuna nykyisin voimassa olevaan eläintenhyvinvointilakiin.

Arvoisa puhemies! Tällä kriisien aikakaudella me tarvitsemme myös visioita kestävästä ja vähemmän väkivaltaisesta maailmasta, ja tämä aloite osaltaan kuvaa sellaista tulevaisuutta. Eläinten aseman parantaminen ei tietenkään tapahdu nopeasti, mutta pitkäaikaisena tavoitteena eläinten perusoikeudet on näkymä parempaan maailmaan. Kun katsoo eläinten hyväksikäytön liittymäkohtia käynnissä olevaan ekologiseen kriisiin, niin ei ole mitenkään liioiteltua sanoa, että eläinten oikeuksien edistäminen on itse asiassa myös ehto meidän oman turvallisuutemme takaamiseksi.

Eli samaan aikaan eläinten perusoikeuksien kirjaaminen perustuslakiin ei ole nopeasti voitettava taistelu, mutta minä toivon todella, että tämä käsittely on askel sitä kohti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja.

18.52 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite kietoutuu oikeushistoriaan, jota laatijat ja allekirjoittajat eivät ehkä tunne. Kyse on peräti luomakunnan arvojärjestyksestä. Eläin on siinä vähättelevä termi. Puhukaamme pikemmin luontokappaleista — syvämielinen sana Ruotsin valtakunnan vuoden 1734 laista pätee nykyisyyteen ja tasarvoon. Kaikki me olemme luontokappaleita, kappaleita luonnosta. Ainoastaan ihmisellä on järki ja sielu. Aloite aivan oikein varoittaa muiden luontokappaleiden tuhosta ja kohutuuttomasta kärsimyksestä.

Voimassa olevan perustuslain mukaan vastuu luonnosta kuuluu kaikille. Rikoslaki luonnollisesti koskee eläinrääkkäystä, ja tuotantoeläinten kohteluun on pykälä. Aloitteen tekijöiden mielestä porsaanreikiä pilkottaa. Selvä, mutta hiukan kavahdan niiden tukkimista järeimmällä juridiikalla. Tarvinneeko tamma, hieho tai uuhi henkilökohtaisen asianajajan, kukaties veronmaksajan piikkiin? Jos kyykäärme puree kissaa tai koiraa, mielestäni lemmikeillä ei ole oikeutta eläinlääkəriin eli omistajalla velvollisuutta hintavan hoidon maksamiseen. Kyllä kyllä kuuluu oikeus luikerrella pakoon ilman rangaistusta.

Arvoisa puhemies! Uudet mahtipontiset julistukset eivät välttämättä ole käteenkäypä keino parantaa maailmaa, jonka tila kieltämättä on viheliäinen. Luomakunnan kello tikittää. Homo sapiensin kannanhoito ei suju. Siksi säilytämme yhden luontokappaleen erityiskohtelun kansainvälisissä sopimuksissa ja Suomen perustuslaissa. En tiedä — kuuntelin herkällä korvalla viisaampia kollegoja — yliarvostammeko me ihmisyyttä. Elämäntarkastamuksemme kai järkkäisi perustuslain sekoittamisesta järjettömiin luontokappaleisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.55 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa esitetään eläinten, luontokappaleiden, perusoikeuksien lisäämistä perustuslakiin. Kansalaisaloitteen taustalla oleva Suomen eläinoikeusjuristit korostaa, että ehdotus on laadittu lakialoitemuotoon, jotta se olisi hyvä lähtökohta lainsäätäjille keskustelujen ja sääntelyn perusluonnokseksi. Perusoikeuksien lopullinen sisältö jää lainsäätäjän vakavan ja oikeudellisesti tarkan pohdinnan ja työn tulokseksi.

Tällä hetkellä eläimistä on säädetty perustuslain tasolla laskentatavasta riippuen 11—22 valtiossa tai osavaltiossa. Useassa maassa eläimet on tavalla tai toisella sisällytetty maan

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

perustuslakiin. Eläinten oikeudellisen suojelun tärkeys on jo tunnustettu eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa, joten jo nykyinen lainsäädäntö säättää eläinten suojelusta. Ongelma on kuitenkin se, että tavallisen lain tasoinen sääntely ei tosiasiassa kykene suojelemaan eläimiä, mahdollista eläinten ja ihmisten intressien punnintaa ristiriitatilanteissa tai tarjota työkaluja eläinten käytön tarpeellisuuden kyseenalaistamiseen.

Luonnontieteellinen tutkimustieto eläimistä osoittaa, että eläimet ovat tuntevia yksilöitä, joilla jokaisella on oma kokemusmaailmansa sekä kyky tuntea monenlaisia tunteita, kuten mielihyvää ja kipua. Eläinten kyky tuntea on tunnustettu jo nykyisessä eläinsuojelulainsäädännössä, joka pyrkii suojelemaan eläimiä tarpeettomalta kärsimykseltä.

Arvoisa puhemies! Aloitteen keskeisiä ehdotuksia ovat, että eläimet on otettava niitä koskevassa päätöksenteossa huomioon silloin, kun toiminta olennaisesti vaikuttaa eläinten elämään, ja että eläinten käytön tarpeellisuutta tulee arvioida ja käytön välttämättömyys tulee perustella.

Aloitteessa on eroteltu luonnonvaraisten eläinten oikeudet ihmisten hoidosta riippuvaisen eläinten oikeuksista. Ihmisen hoidosta riippuvaisen eläinten, kuten koti- ja seuraeläinten, oikeuksia ovat esimerkiksi oikeus elämään, joka ei ole absoluuttinen, oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen, oikeus saada perustarpeet tyydytetyiksi, oikeus kokea positiivisia tunteita, oikeus tulla suojelluksi ja olla vapaa ihmisen aiheuttamalta pelolta ja kärsimykseltä, oikeus asianmukaiseen ravintoon, oikeus asianmukaiseen elinympäristöön, suojaan ja lepoalueeseen, oikeus saada viivytystä asianmukaista hoitoa sekä oikeus tulla lopetetuksi, jos eläimen hengissä pitäminen on ilmeisen julmaa.

Eläinten epäasiallisesta ja jopa julmasta kohtelusta säädetyt rangaistukset ovat nykyisellään aivan liian löyhiä. Eläinten oikeuksia koskeva kansalaisaloite on tervetullut ehdotus eläinten oikeuksien parantamiseksi, ja siitä on syytä käydä syvä, hyvä keskustelu, ja hyvä olisi saada myös perustuslakivaliokunnan lausunto siitä.

Meillä on valtava määrä eläinlajeja, jotka ovat ihmisille elintärkeitä ja tarpeellisia. On käsittämätöntä, että jotkut ihmiset kohtelevat eläimiä kuin esineitä, joilla ei ole mitään tunteita.

Kun olin pieni, nuori tyttö, niin meillä oli navetta täynnä eläimiä, tuotantoeläimiä. He olivat hyvin rakkaita, ja heitä hoidettiin hyvin.

Tämän päivän tuotantoeläimet hoidetaan suhteellisen hyvin Suomessa, ja olisikin hyvin tärkeää panostaa eläinten hyvinvointiin, jotta tuottajilla olisi mahdollisuus vielä enemmän panostaa siihen. Nyt siinä on kannattavuusongelmia, ja ulkomailta tulee paljon elintarvikkeita, joissa ei ole huomioitu tätä eläinten hyvinvointia eikä ilmastoasioitakaan.

Kun puolisoni menehtyi lähes kolme vuotta sitten kotiin äkillisesti, minulla oli kaksi akita-koiraa silloin kotona, meidän koiramme. Se, mitä sinä päivänä tapahtui ja siitä eteenpäin tähän päivään, sinetöi sen, minkä jo tiesin: että eläin voi tuntea iloa, surua, empatiaa ja olla valtavan tärkeä ihmiselle henkisesti. Henkilökohtaisesti sanon, että olisi ollut vaikeuksia jatkaa eteenpäin siinä tilassa, mikä silloin oli.

Minä toivoisin, että ääripäät, kun ajatellaan eläinten hyvinvointia — ääripäät, mitä ajatellaan siitä — lähestyisivät, jotta saadaan oikeasti laadittua ja tehtyä niitä asioita myös täällä eduskunnassa, jotka ovat eläinten hyvinvoinnille hyviä asioita ja oikeita.

Ja ihan lopuksi, arvoisa puhemies: Kun me näemme ja epäilemme, että lasta tai ketä tahansa ihmistä tai eläintä pahoinpidellään, meidän tulee toimia eikä vain voivotella asioita. Martin Luther King on maininnut ja sanonut: ”Pahinta ei ole pahojen ihmisten pahuus vaan hyvien ihmisten hiljaisuus.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.02 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Maaseudun Tulevaisuudessa oli tammi-kuun ensimmäisenä päivänä Aalto-yliopiston tutkija Mika Jalavan haastattelu. Haastattelussa Jalavan pääviesti oli, että eläintuotanto tulee säilymään merkittävänä osana maailman ruoantuotantoa myös jatkossa. Sitaatti Maaseudun Tulevaisuuden haastattelusta alkaa:

”Karjatalouden näkymät ilmaston muuttuessa eivät ole yhtä huolestuttavia kuin viljan viljelyn, sillä ilmastomuutoksen aiheuttamia vaihteluita pystytään hallitsemaan nurmiviljelyssä paremmin kuin hyvin voimakkaassa viljan viljelyssä. Jalavan näkemys eläintuotannon merkityksen säilymisestä perustuu kansainvälisen tutkimusryhmän selvitykseen, jossa on tutkittu maailman biomassojen tulevaisuuden näkymiä maailman ilmaston neljän eri lämpenemismallin tilanteessa. Jalava on yksi ryhmän tutkijoista. Karjatalouden vähentymistä hidastaa myös tiivis kytkös muuhun viljelyyn. Globaalin ruoantuotannon näkökulmasta alueita tulisi käyttää nykyistä vahvemmin siihen, missä ne ovat parhaimmillaan. ’Siellä, missä ei voida tuottaa ruokaa suoraan ihmisille, muunnetaan biomassaa eläinten kautta ihmisten ravinnoksi’, Jalava sanoo viitaten nurmien ja laidunten käyttöön. ’Asioita katsotaan liian helposti haittanäkökulmasta. Pitäisi nähdä myös positiiviset puolet ja kokonaisuus. Jos maailman väestö edelleen kasvaa, ruokaa on pakko tuottaa lisää.’ Etenkin Suomen osalta tulevaisuus näyttää nurmirehun saatavuuden kannalta positiiviselta, vaikka vuosien välinen vaihtelu lisääntyy. ’Mitä pahemmaksi ilmastomuutos menee, Suomen tilanne pysyy silti kohtuullisena. Monella muulla alueella haasteita tulee paljon enemmän’, Jalava toteaa.”

Arvoisa puhemies! Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessorit Marketta Rinne ja Matti Pastell sekä erikoistutkija Terhi Mehtiö kirjoittivat joitain vuosia sitten blogikirjoituksen otsikolla ”Maito ja naudanliha kuuluvat kestäväan ruokajärjestelmään”. Kirjoituksen pääviesti löytyy näistä seuraavista sitaateista:

”Kotieläintuotannon kokonaisvaikutuksia arvioitaessa pitää huomioida koko ruokajärjestelmä, sillä kotieläinten vaikutus ilmastolle ja ympäristölle on hyvin monitahoinen. Lisäksi vaikutukset ovat erilaisia Suomessa, kehittyvissä maissa ja globaalisti tarkasteltuna. Suomessa tuotantopanokset käytetään tehokkaasti lopputuotteisiin, kun eläinten perinnöllinen taso, ruokinta ja hoito ovat huipputasoa. Suomessa ovat myös maailman parhaat vesivarat ja runsaasti peltoalaa lannan ravinteiden hyödyntämiseen, joten voidaan jopa ajatella, että meillä olisi mahdollisuus kantaa nykyistä suurempi vastuu globaalista kotieläintuotannosta.

Naudanliha ja maitotuotteet ovat usein erityisessä tarkastelussa suurempien ilmastopäästöjen takia, jotka johtuvat märehtijöiden tuottamasta metaanista. Märehtijän pötsissä elävät mikrobit mahdollistavat ihmiselle, sioille ja siipikarjalle syötäväksi kelpaamattoman nurmen ja kuitupitoisten sivutuotteiden muuntamisen lihaksi ja maidoksi. Pötsimikrobit kuitenkin tuottavat samalla metaania, jonka märehtijä poistaa pötsistä röyhtäilemällä. Metaanin hiili on peräisin biomassaan sitoutuneesta hiilestä, eli se ei vapauta uutta fossiilista hiiltä ilmakehään.

Suomen tulevaisuuden ruokajärjestelmää on aktiivisesti kehitettävä. Maatalousmaa on hyödynnettävä tehokkaasti ja päästöjä vähennettävä merkittävästi. Tässä kotieläintuotan-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

nolla on tulevaisuudessaakin tärkeä osa. Kokonaiskestävyyttä voi edistää muun muassa lisäämällä kotimaisen ruoan osuutta, vähentämällä ruoan liiallista kulutusta sekä hävikkiä.”

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevan lakialoitteen taustalla on pitkä ja systemaattinen työ suomalaisen kotieläintuotantoon vaikuttamiseksi. Tästä johtuen nyt käsittelyssä olevassa aloitteessa ei ole kyse pelkästään eläinten hyvinvoinnin parantamisesta, vaikka varmasti valtaosa aloitteen allekirjoittajista siihen aidosti ja vilpittömästi pyrkii. Tämän lakialoitteen yhteydessä käytävässä keskustelussa nostetaan esille ajatus eläimen itseisarvosta. Lähtökohtaisesti ja ensi kuulemalta tämä voi tuntua perustellulta ja loogiselta lähestymistavalta. Käytännössä lakimuutoksella haetaan mahdollisuutta viedä oikeuslaitoksen ratkaistavaksi se, millä tavoin Suomessa voi kotieläintuotantoa harjoittaa, vai saako sitä harjoittaa lainkaan.

Arvoisa puhemies! Otetaan esimerkki. Lypsykarjatilalla on lehmä, joka ei syystä tai toisesta enää tuota maitoa. Normaalisti tällainen lehmä menee alan termiä käyttäen ”poistoon”, suomeksi sanottuna teuraaksi, jolloin lehmä hyödynnetään erittäin tarkkaan ravinnoksi ja lukuisiin muihin käyttökohteisiin lääkkeitä jalkineisiin. Mikäli lainsäädäntöä muutetaan eläimen itseisarvon suuntaan, laukaisee se jossain kohtaa tilanteen, jossa oikeuslaitos joutuu ratkaisemaan, saako eläimen poistaa vai ei. Kuinka käy, mikäli oikeuslaitos päättää, että tuottamatonta eläintä ei saa poistaa? Tilanne tulisi kotieläintuotannon harjoittajan kannalta mahdottomaksi. Voidaan kysyä, onko tämä itse asiassa tämän aloitteen taustalla olevien toimijoiden todellinen tavoite.

Arvoisa puhemies! Kuten alun sitaateissa hyvin todetaan, kotieläintuotannolla on perusteltu ja todennäköisesti kasvava rooli suomalaisen ruokaketjun ja sitä kautta huoltovarmuuden ylläpitämisessä, ja se rooli kasvaa myös globaalisti, kun ruuan kysyntä kasvaa ja sen tuottamisen edellytykset suuressa osassa maailmaa heikkenevät. Meillä suomalaisilla ei ole oikeutta syödä toisten, meitä heikommassa asemassa olevien, pöydästä eikä juoda heidän kaivostaan. Mitä vähemmän meillä on omaa kotieläintuotantoa, sitä enemmän tulemme näin tekemään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo.

19.07 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Eläimet eivät voi puolustaa itse omia oikeuksiaan, ja niillä on tässä yhteiskunnassa aivan liian vähän puolestapuhujia. Ja tämä näkyy siinä, miten me eläimiä kohtelemme. Jalostamme niin tuotanto- kuin lemmikkieläimiä sairiksi, kasvatamme turkiseläimiä ahtaissa häkeissä, metsästämme uhanalaisia eläimiä eettisesti kyseenalaisin keinoin ja tuhoamme villieläinten elinympäristöjä. Nyt olisi korkea aika muuttaa ajattelutapaamme eläimistä.

Kaikilla eläimillä on ihmisestä riippumaton itseisarvo, ja siihen kuuluu myös tiettyjä perustavanlaatuisia oikeuksia: oikeus voida hyvin, oikeus olla kärsimättä turhaa kipua tai julmaa kohtelua, oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen. Tieto ja ymmärrys eläinten hyvinvoinnista, käyttäytymisestä ja tarpeista ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosikymmenien aikana, ja siksi nykyinen lainsäädäntömme on jäänyt ajastaan jälkeen eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien huomioimisessa.

Kiitän tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia siitä, että nostatte nykyisen lainsäädäntömme puutteet eduskunnan keskusteluun. Useat maat Euroopassakin ovat jo sisällyttäneet eläinten perusoikeudet lainsäädäntöönsä. Pääministeri Petteri Orpon hallitus vaikuttaa kuitenkin menevän pikemminkin päinvastaiseen suuntaan, kun se esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

lakkautti eläinoikeusasiamiehen viran — sen ihmisen viran, jonka tehtävänä on nimenomaan pitää eläinten hyvinvointia ja ääntä esillä yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Jopa eduskunnan perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa eläinten oikeuksien turvaamiseksi perustuslain tasolla. Perustuslakivaliokunta muistutti vuonna 2022 lausunnossaan eläinten hyvinvointilaista, että eläinten asemaa vahvistettiin Euroopan unionin oikeudessa Lissabonin sopimuksella ja että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet ottamaan eläinten hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Perustuslakivaliokunta huomautti samassa lausunnossaan myös, että hallituksen olisi syytä huomioida tämä perustuslain mahdollisia uudistamistarpeita arvioitaessa. Eduskunta on siis itsekin ottanut kantaa eläinten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseksi nykyistä paremmin lainsäädännössä.

Arvoisa puhemies! Nykyinen tapamme kohdella eläimiä ei ole kestävä, ei eläinten hyvinvoinnin, luonnon monimuotoisuuden eikä myöskään ihmisten terveyden kannalta. Näimme jälleen kerran korona-aikana, miten eläintenpito-olosuhteet ja luonnonvaraisten eläinten elinalueiden kutistuminen altistavat tautien leviämislle. Ja on myös valtava turvallisuuskysymys, miten kaikki lajit tällä pallolla voivat. Ja minusta ei ole mitään radikaalia siinä, että haluaa jokaiselle eläimelle lähtökohtaisesti oikeuden elää hyvää elämää ja mahdollisuuden käyttäytyä lajilleen tyypillisellä tavalla. Nykyinen lainsäädäntömme ei näitä oikeuksia riittävästi turvaa, ja siksi nyt on oikea aika keskustella siitä, miten lainsäädäntöä olisi tarpeen muuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

19.11 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täällä käsittelyssä kansalaisaloite ”Eläinten oikeudet perustuslakiin”. Tämä on sillä lailla hyvä, että tämä herättää täällä keskustelua, mutta enpä usko, että tämä perustuslakiin päätyy. Mutta sillä lailla tämä on hyvä, että tämä kuitenkin on hyvä avaus keskustelulle eläinten hyvinvoinnista täällä Suomessa. Tässä eläinten suojelussa on ollut haasteita, ja valitettavasti on tullut ilmi semmoisia tapauksia, että eläimiä on kohdeltu kaltoin.

Tuolta salin vasemmalta laidalta, erityisesti vihreistä ja vasemmistosta, on nostettu paljon esiin näitä eläinten hoidon ongelmia ja sitä eläinten hyvinvointia, sitä, että sen pitäisi olla erittäin hyvää. Minä samalla kuitenkin haluan tuoda esiin sen, että vihreät ja vasemmisto kuitenkin omalla toiminnallaan ovat tietyllä lailla aiheuttamassa ongelmia myös eläinten hyvinvoinnille.

Minä luen täältä pieniä pätkiä — nämä ovat joitain minun omia puheitani:

”Turvetta tarvitaan polttoaineena, huoltovarmuuspolttoaineena sekä kasvualustana kasvihuone- ja metsätaimantuotannossa, kuivikkeena kotieläintaloudessa ja uusien tuotteiden raaka-aineena. Kasvu-, kuivike- ja energiaturve yhdessä muodostavat taloudellisesti kannattavan kokonaisuuden. Energiaturpeen tuotanto alentaa kuivike- ja kasvuturpeen hintaa turvaten kotimaista antibioottivapaata ruuantuotantoa ja edistää eläinten hyvinvointia. Turve on Suomessa yksi tärkeimpiä antibioottiresistenssin ehkäisijöitä.”

Arvoisa puhemies! Lainaan täältä vielä tekstiä:

”Suomessa ruuantuotannossa broilerit kasvavat turvepehkuksella, naudan- ja osittain myös sianlihan tuotannossa turvetta käytetään makuualustana ja kuivikkeena. Maidontuotannossa kuiviketurve varmistaa utareterveyttä ja eläinten hyvinvointia. Kuiviketurve pitää eläimet puhtaina ja terveinä. Turpeen happamuus on ominaisuus, joka parantaa hygieenisyyttä

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

ruuantuotannossa ja vähentää antibioottien käytön tarvetta. Turpeen käytön ansiosta suomalaisen broilerin jalkaterveys on parasta Euroopassa. Turpeen ansiosta Suomessa tuotettu broilerinliha muun muassa on antibioottivapaata. Monissa muissa maissa eläimiä lääkittään antibiooteilla jatkuvasti ennaltaehkäisevästi. Edellä mainittuun liittyikin käsite antibioottiresistenssi, joka on maailmanlaajuinen ongelma. Sitä on kuvattu sanaparilla 'hiipivä pandemia'. On arvioitu jopa, että siihen voi kuolla tulevaisuudessa enemmän ihmisiä kuin syöpään. Antibioottiresistenssi sanana tarkoittaa, että bakteeri kykenee vastustamaan antibioottia eli tulee sille resistentiksi. Tästä seuraa, että kyseistä antibioottia ei voi enää käyttää tämän bakteerin aiheuttamien infektioiden hoidossa. Turve ehkäisee osaltaan antibioottiresistenssiä: sen antibakteerisuuden ansiosta antibiooteille ei ole tarvetta ja tuotantoeläimet pysyvät terveinä. Turpeen pH on alhainen, eikä turpeessa ole viljelykasvien tuholaisia, tauteja tai rikkaruohoja.”

”Turpeen käytön kannattavuus perustuu siihen, että tämä ketju toimii taloudellisesti järkevästi vain ja ainoastaan siten, että kaikki turve otetaan käyttöön. Pelkän kasvu- ja kuiveturpeen tuotanto ja käyttö on taloudellisesti mahdotonta.”

Eli nämä samat ihmiset, jotka täällä puhuvat nyt eläinten hyvinvoinnista ja tämän kansalaisaloitteen puolesta, silti kuitenkin omalta osaltansa haluavat, että turvetta ei saisi käyttää. Tämä heikentää eläinten hyvinvointia, eli teillä on peiliin katsomisen paikka.

No sitten kun täällä puhutaan jatkuvasti tästä, että eläimillä on oikeudet ja itseisarvo ja tunteet, ja puhutaan negatiivisesti täällä suomalaisesta ruuantuotannosta, lihantuotannosta, minä ihmettelen, että te samat ihmiset kuitenkin syötte joitain kasviksia. Joku — varmaan tällainen vihreän ideologian omistava ihminen — tuossa muutama vuosi sitten kirjoitti, että joulukuusillakin on tunteet. Linaan Iltalehteä: ”Aamulehti kertoi viime vuonna julkaistussa artikkelissa, kuinka entiselle metsänhoitajalle Peter Wohllebenille selvisi, että puut aistivat kipua, niillä on muisti ja ne asuvat yhdessä jälkikasvunsa kanssa.” Miten ne salaavat ja porkkanat, eikö niilläkin ole tunteet? Tuntevatko nekin kipua? Siis ihmisille on välttämätöntä, että me syödään ruokaa. Sillä tavalla me pysymme hengissä täällä maailmassa. Jos te haluatte nyt tavallansa näissä puheissanne pyrkiä eroon suomalaisesta lihan- tuotannosta, ruuantuotannosta, niin eikö teidän kannattaisi lopettaa nyt myöskin kasvien syöminen? Niilläkin on tunteet yhtä lailla, ja nekin tuntevat varmaan semmoista... Kun porkkana vedetään pois sieltä, niin varmaan kauheat tunteet sille tulee siitä, kun se nousee pois sieltä ja muut jäävät sinne. Mutta ehkä ne sitten siellä kulhossa, johonka ne on kerätty, pystyvät keskustelemaan, että nyt me joudutaan tästä sitten jonkun ihmisen mahaan. [Anna Kontula: Huumorin pitäisi naurattaa!] — Niin pitäisi, mutta tämä on niin vakava asia.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että me keskustellaan asiasta, mutta uskon, että tämä asia ei etene tästä minnekään. Tätä ei voi perustuslakiin kirjata. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

19.18 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen maidon- ja lihantuottaja, ja ylpeä siitä. Jokaisella meidän sadoista naudoista on nimi, ja avopuolisoni muistaa lähes kaikki nimeltä ja tunnistaa ne.

Keskustelu eläimistä on aina tervetullutta, mutta samalla kammoksen ajatusta suomalaisen eläintuotannon demonisoinnista, joka kaiken lisäksi on poliittista, perusteetonta oman agendan julistamista. Samalla, kun olemme huolissamme ahtaissa häkeissä olevista turkis-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

eläimistä, salin vasen reuna on kieltämässä tuotantoa täältä ja tuotantokiellolla siirtämässä tuotannon heikompiin olosuhteisiin Kiinaan ja Venäjälle. Poissa silmistä on poissa mielistä. Eläinten hyvinvointia tulisikin kehittää siellä, missä hyvinvointiin jo nyt satsataan, eikä vain poistaa sitä omien silmien alta.

Tietävästi missään maailmassa ei ole tämän tasoista lainsäädäntöä kuin tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan. Eläinten oikeudet perustuslakiin on juridisesti todella mahdoton toteuttaa. Tulkinta tuottaisi todella hankalia tilanteita viranomaisille ja kuormittaisi meidän oikeuslaitosta. Emme voi tehdä lainsäädäntöä, joka käytännössä tuhoaisi suomalaisen ruuantuotannon ja elintarviketeollisuuden ketjun samalla, kun tuotanto keskeisissä kilpailijamaissa jatkuisi ennallaan eli huomattavasti Suomen nykyisiä standardeja matalammalla hyvinvoinnin tasolla.

Eläin on ehkä arvoton lain silmissä, kuten salin vasemmalta laidalta sanotaan, mutta samalla korostan, että eläin on tuottajan silmissä arvokas työkaveri, vaikkakin aikanaan se poistuu ruokaketjussa eteenpäin. Suomalaisella sialla on saparo, koska eläimille on tuotu hyvinvointia ja virikkeitä. Eurooppalaisella kanssakumppanillaan saparoa ei ole. Salin vasemmalla reunalla ollaan niin kovin huolissaan eläinten hyvinvoinnista ja samalla halutaan ajaa alas suomalainen turvetuotanto, joka on mahdollistanut muun muassa antibioottivapaan siipikarjatuotannon ja todella matalan antibioottien käytön nautatuotannossa.

Mikäli laki menisi läpi tällaisenaan, eläintä ei voisi lopettaa, ellei se olisi sen hyvinvoinnin kannalta täysin välttämätöntä. Miten tehdään tilanteessa, kun uupunut eläinten pitäjä haluaisi luopua eläimistä ennen kuin ne kärsivät, eikä eläimille löydy ostajaa tai ottajaa? Pitäkö ihmisen jatkaa eläimen pitoa oman hyvinvointinsa kustannuksella ja loppujen lopuksi eläimen hyvinvoinnin kustannuksella? Vai pitäisikö valtion satsata eläinkoteihin? Samalla, kun edes ihmisten peruspalveluihin ei meinaa tässä taloustilanteessa olla varaa, satsataanko satoja miljoonia eläinkoteihin, jotta eläkkeelle jääneet lehmät voivat elää onnellisina elämänsä loppuun asti? Vai pitäisikö niille vielä asentaa rollaattorit sen jälkeen?

Samalla, kun kielletään naudanlihan tuotanto, ollaan huolissaan luontokadosta sekä biodiversiteetin heikentymisestä. Laiduntava nauta ja lammas ovatkin parasta mahdollista biodiversiteetin hoitoa, [Anna Kontulan välihuuto] mutta jos luontoa hoitavat naudat ja lampaat katoavat, katoavat myös monet harvinaiset elinympäristöt.

Maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä Ruotsin, Norjan, Tanskan, Hollannin, Belgian, Saksan ja Espanjan tilannetta selvitettiin porsaiden kastration suhteen. Nämä ovat meidän keskeisiä kilpailijamaita. Yhdessäkään näistä maista ei ole päätetty kirurgisesta kastratiosta luopumisesta, vaikka siitä on keskusteltu, ja onpa jopa tässäkin salissa väitetty, että keskeiset kilpailijamaat eivät kastroi porsaita. Pohjoismaat, Saksa ja Belgia kastroivat tällä hetkellä valtaosan karjuista, ja näillä mailla on erilaisia käytäntöjä nuketuksen, puudutuksen ja kipulääkityksen suhteen. Hollannissa ja Espanjassa karjuista kasvatetaan kastroimattomana noin 70 prosenttia, mutta ne joudutaan sen vuoksi teurastamaan vain sadan kilon painoisina, sillä tämä pienentää karjun hajun riskiä. Eli enemmän eläinmäärää läpi samoihin kiloihin, mikäli kastratiosta luovutaan.

Haluan kiittää tästä aloitteesta kaikesta huolimatta, sillä kaikki keskustelu eläinten hyvinvoinnista lisää tietoa, ja tietoa päättäjät todellakin tarvitsevat, eivät harhaisia kuvia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

19.24 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun lähdin tiistaiamuna eduskuntaan kotoani Haapavedeltä, perhetilastamme huolehtimaan jäivät tavalliseen tapaan poikani ja vaimoni. Heidän vastuullaan on huolehtia, että tilamme 1 300 sonnia saavat joka päivä parhaan mahdollisen kohtelun. Niillä lähes kaikilla on muuten nimi. Olemme sitoutuneet eläinten hyvinvointikorvauksen asettamiin ehtoihin, jotka ovat tiukemmat kuin uusi eläinten hyvinvointilaki edellyttää. Eläinten päivittäinen rehustus ja ravintosisältö on tutkittu täsmällisen tarkkaan. Kun aika on, sonnin elämä päättyy nopeasti ja kivuttomasti viranomaisen valvonnassa, ja näin me saamme ruokaa pöytään.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Tämän aloitteen tavoitteena on kirjata eläinten oikeudet perustuslakiin. Jos tämä lakialoite menisi läpi, sillä olisi järjestyttävät seuraukset. Kotimainen ruoantuotanto olisi mennyttä — myös meidän lihakarjatilamme Haapavedellä olisi mennyttä. Tuotantoeläinten pito pitäisi lopettaa kokonaan, koska eläinten teurastaminen ruoaksi katsottaisiin perustuslain vastaiseksi. Samoin loppuisivat metsästys ja kalastus tässä maassa. Jos tämä lakialoite menisi läpi, monien eläinten, kuten koirien ja kissojen, pito kaupungeissa olisi perustuslain vastaista, koska pienissä asunnoissa ei ole mahdollisuutta lajinomaiseen käyttäytymiseen. Tässä yhteydessä on hyvä huomauttaa, että tuotantoeläinten lajinomainen käyttäytyminen nautakarjataloudessa toteutuu paljon paremmin kuin lemmikkieläinten. Jos tämä lakialoite menisi läpi, eläin korotettaisiin ihmisen rinnalle perustuslaissa. Hyvät edustajat, tuskin voin uskoa, että tällaista täällä ehdotetaan. Lainkirjoittajan oppaassa todetaan seuraavasti: ”Perustuslain muuttamiseen suhtaudutaan pidättyvästi. Muutoshankkeisiin ei pidä ryhtyä päivänpoliittisten tilannenäkymien perusteella.” Tämä lakihanke on paraatiesimerkki muutoshankkeesta, jollaiseen ei pidä ryhtyä.

Arvoisa rouva puhemies! Minä kannatan ehdottomasti eläinten hyvää kohtelua. Olen aivan lapsesta saakka ollut eläinten kanssa tekemisissä. Mutta tämän aloitteen tekijöiden ajatusmaailma on todellisuudesta vieraantunut. Ajatus siitä, että eläinten oikeudet nostetaan ihmisen kanssa samalle tasolle, on paitsi järjellisesti älytön myös käytännössä aivan mahdoton. Aloite keskittyy vain eläinten eettisiin oikeuksiin, kokonaisnäkemys eläinten läsnäolosta yhteiskunnassa puuttuu. Kuka maksaisi kustannukset, kun nykyiselläänkään perustuslain ihmisoikeuksien toteutumiseen ja sen valvontaan ei ole riittävästi resursseja? Yhteiskunnalta pitäisi löytyä resurssit tutkia jokaisen eläimen lopettamispäätös aina erikseen. Miten ihmeessä tällainen olisi mahdollista esimerkiksi liikenneonnettomuuksien kohdalla?

Aloitteessa lukee myös, että luonnonvaraisella eläimellä on oikeus saada apua, jos eläin on avuttomassa tilassa. Eli pitäisikö eläintä, kuten pikkulintua, auttaa, jos saaliseläin, vaikkapa haukka, uhkaa syödä sen? Tai pitäisikö hirviä ja vasaa auttaa, kun sudet käyvät kimppuun? Jos tämän näet, olet laiminlyönyt eläimen perustuslaillisen oikeuden.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt arkijärki käteen. Maataloustuottajien ja lemmikkieläinten omistajien vastuulla on huolehtia eläintensä hyvinvoinnista, ja uusi eläinten hyvinvointilaki turvaa eläinten oikeuksia jo varsin hyvin. Kuitenkin ilmeneviin epäkohtiin pitää puuttua tiukasti, se on selvää, mutta ihminen on luomakunnan herra, hän hallitsee sitä. Mieleen tulee jopa, että eikö meillä täällä eduskunnassa ole parempaa tekemistä ja tärkeämpiä asioita käsiteltäväksi. Ihmisillä on arjessaan oikeasti isoja murheita. Vanhemmat kamppailevat, että saisivat sähkölaskut maksettua ja ruokaa perheelleen, ja me täällä mietimme tällaisia asioita, jotka veisivät heiltä sen vähäisenkin ruoan pöydästä. Tällaista aloitetta on mahdoton kannattaa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.29 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Nykyisellään perustuslaki ei suoraan sano mitään eläinten asemasta tai eläinsuojelusta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että ympäristövastuuta koskevalla perustuslain 20 §:llä on liityntä eläinsuojeluun, mutta kyse ei ole eläinten perusoikeuksista. Tärkeä kannanotto asiaan tuli myös viime vuonna eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä. Valiokunta nosti tuolloin esiin, että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Valiokunta kehotti ottamaan tämän sitoumuksen huomioon perustuslain uudistustarpeita arvioitaessa, ja perustuslakivaliokunta totesi tuolloin myös ehkä itsestään selvältä tuntuvan asian, että eduskunta voi säätää eläimille oikeuksia. Tehdään nyt niin, tai varmistetaan ainakin asian eteneminen.

Luonnontilainen tutkimus eläimistä osoittaa, että eläimet ovat tuntevia yksilöitä, joilla jokaisella on kokemusmaailma sekä kyky tuntea monenlaisia tunteita, kuten mielihyvää tai kipua. He eivät suinkaan ole järjettömiä, kuten eräs edustaja täällä sanoi. Onkin tärkeää huomioida tieteellinen tutkimus lainsäädäntömme pohjana ja tämä myös eläinten kohdalla. Aihe ei ole minusta vitsailun arvoinen, miltä täällä osa puheenvuoroista on kuulostanut.

Arvoisa puhemies! Eläinten aseman edistäminen on kohtuuttoman hidasta. Se on kokemus viime kaudeltakin eläinten hyvinvointilain käsittelystä. Turkistarhaus jäi kieltämättä, vaikka kansalaisten merkittävä enemmistö sitä puoltaa. Parsinavettatuotanto jatkuu, siirtymäajat jäivät monessa kohtaa aivan perusteettoman pitkiksi, kotieläinten maksimiyksinöloaikoja ei säädetty ja niin edelleen. Monta puutetta jäi, vaikka monessa kohtaa eläinten hyvinvointia pystyttiin parantamaan. Muutoksiin tarvitsemme vahvaa kansalaisyhteiskuntaa, kansalaismielipidettä, aktiivista keskustelua ja tietoa ihmisille muun muassa siitä, ettemme suinkaan ole mikään eläinoikeuksien mallimaa.

Siksi olen iloinen aloitteesta ja siitä, että se keräsi niin nopeasti, vauhdilla, riittävän määrän allekirjoituksia. Suuri kiitos tästä työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

19.31 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Tulevat sukupolvet tulevat arvioimaan meitä sen perusteella, miten kohtelimme eläimiä. Onkin hyvä, että täällä tällä kansalaisaloitteella on avattu keskustelu eläinten asemasta yhteiskunnassamme.

Eläinten asema Suomessa on viime aikoina kehittynyt hyvään suuntaan mutta hitaasti. Viime vaalikauden lopulla Marinin hallitus sai eläinten hyvinvointilain maaliin kymmenen vuoden valmistelun jälkeen. On hyvä, että myös lainsäädännössämme nähdään, että eläintä tulee kunnioittaa ja lajityypillinen käyttäytyminen on mahdollistettava. Taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on myös itseisarvo, ei ainoastaan välinearvoa ihmiselle. Voimme siis oikeudellisesti katsoa, että eläimillä on jo lainsäädäntömme perustella oikeuksia. Nykylainsäädännön mukaan eläin on kuitenkin esineeseen verrattavaa omaisuutta, ja usein oikeudellisessa punninnassa esimerkiksi tuotantoeläinten kohdalla tuottajan omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus painavat vaakakupissa perusoikeuksina paljon.

Arvoisa puhemies! Työ eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämiseksi ei ole missään nimessä valmis. Erityisesti eläintuotannon ongelmakohtiin on puututtava pontevammin ja lainsäädäntöä päivitettävä. SDP:n tavoitteena on, että turkistuotanto ja turkisten

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

myynti kiellettäisiin viimein Suomessa. Vähintään tulisi pikaisesti tukea niitä tarhaajia, jotka vapaaehtoisesti ovat halukkaita luopumaan elinkeinosta.

Eläintuotantoon liittyy paitsi ongelmia eläinten hyvinvoinnin kannalta myös riskejä kansanterveydellisestä näkökulmasta. Viime vuonna lintuinfluenssatapauksia nähtiin useissa turkistarhoissa, minkä seurauksena satojatuhansia turkiseläimiä jouduttiin suojelutoimenpiteenä lopettamaan. [Mikko Savola: Valitettavasti aiheesta!] Lisäksi antibioottiresistentit bakteerit ovat tulevaisuudessa globaalisti vakava uhka ihmiselle. On myös syytä painottaa, että ilmastokriisiä ei ole mahdollista ratkaista puuttumatta perustavanlaatuisesti myös ruoantuotannon tapoihin. Eläinten hyvinvointi turvaa myös ihmiskunnan hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Oikeusnormit kehittyvät jatkuvasti, ja oikeus ympäristöön on hyvä esimerkki perusoikeudesta, joka on muotoutunut kymmenien vuosien kansainvälisen kehityksen tuloksena. Ympäristökysymysten merkitys yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on syystäkin kasvanut, minkä seurauksena nykyään Suomen perustuslaissa säädetään siitä, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Tähän esimerkkiin viitaten on hyvä, että myös eläinten oikeuksista täällä eduskunnassa keskustellaan ja niiden painoarvo entistä paremmin tunnustetaan. Kiitänkin aloitteen tekijöitä ja allekirjoittaneita siitä, että tänään on eduskunnassa aktiivisesti keskusteltu juuri eläinten oikeuksista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

19.35 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kun tuossa aloituspuheenvuorossani en kaikkia aloitteen ongelmia ehtinyt käydä läpi, niin jatkan vielä vähän tästä aiheesta.

Eli aloitteeseen liittyy myös joitakin vähäisempiä ongelmia, jotka on kuitenkin hyvä tässä yhteydessä mainita.

Ensinnäkin tietysti se, että samaan lakiin tulisi samannimisiä mutta erisisältöisiä oikeuksia, on huonoa lainsäädäntöä, hyvin sekaannusherkkää lainsäädäntöä, ja sellaista tulisi ilman muuta välttää. Viittaan tässä jälleen siihen, että meillä tämän esityksen jälkeen olisi esimerkiksi kaksi oikeutta elämään, jotka sisällöllisesti tarkoittaisivat melko lailla eri asioita.

Aloitteeseen liittyy myös sen kaltaista esteettistä horjuntaa, joka ei nyt olisi niin iso asia tavallisen lainsäädännön kohdalla, mutta perustuslaki on sinänsä poikkeuksellinen laki, että siinä on pantu enemmän painoa myös sellaisille asioille, että se olisi kielellisesti ja rakenteellisesti eheä kokonaisuus, ja tapa, jolla muut eläimet huomioitaisiin perustuslaissa, rikkoo tätä koherenssia. Osittain ongelma liittyy siihen, että siellä perusoikeustasolla haluttaisiin tuoda esiin sellaisia seikkoja, jotka tyypillisesti suomalaisessa modernissa lainsäädännössä on sijoitettu säädöshierarkian alemmille tasoille, joko tavalliseen lainsäädäntöön tai sitten, kun puhutaan vaikka vesikupin oikeasta asennosta, jopa aivan sinne säädöstasolle.

Kolmantena siellä on tämmöisiä yksittäisiä lapsuksia, jotka näyttävät sen, että kansalaisaloite ei tule tavallisen lainsäädäntöprosessin ja siihen liittyvien lausuntojen läpi. Esimerkiksi esitys takaisi eläimille oikeuden positiivisiin tunteisiin, mutta entäpä eläinten oikeudet negatiivisiin tai neutraaleihin tunteisiin? Olisiko niitä, ja millainen naminamilaki selaisesta tulisi, jos vain positiivisia tunteita saisi tuntea? Jos me ylipäätään laitetaan lakiin oikeuksia tunteisiin, niin se ilmeisellä tavalla tulisi kirjoittaa toisin.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

No, nämä tässä mainitsemani huomiot ovat tietenkin pikkuasioita. Kansalaisaloiteapparaattia luodessa ei ollut tarkoituskaan, että kansalaiset tuovat eduskuntaan loppuun asti hiottuja lakialoitteita. Ja tyypillisesti silloinkin, kun kansalaisaloitteet saavat positiivisen vastaanoton, niitä muokataan eduskuntakäsittelyn aikana tai ne johtavat yleiseen toimeksiantoon valtioneuvostolle tehdä tämä muokkaustyö. Mutta koska esityksen laatijat ovat hyvin vahvasti painottaneet sitä, että he eivät toivoisi tähän tulevan muutoksia, niin halusin tuoda nämä tässä yhteydessä erikseen esiin.

Sitten korjaisin joitakin keskustelun aikana esiin nousseita vääriä väitteitä.

Ensinnäkin useampikin on käyttänyt puheenvuoron, jossa esitettiin, että muissa maissa olisi toteutettu eläinten perusoikeuksia. Ei, näin ei ole minun tietoni mukaan missään maissa tehty siinä mielessä kuin tässä nimenomaisessa aloitteessa eläinten perusoikeuksista puhutaan. Lukuisissa maissa on tuotu eriasteisesti lainsäädäntöön eläinten hyvinvointiin ja itseisarvoiseen huomointiin liittyviä mainintoja, mutta minä olen ymmärtänyt, että tämä säätelyratkaisu nimenomaan on poikkeuksellinen suhteessa kaikkiin näihin kansainvälisiin esimerkkeihin.

Toinen usein esitetty väite oli, että Suomi olisi eläinten hyvinvoinnin edelläkävijä. Tämä ei pidä paikkaansa. Joissakin asioissa me olemme edellä, mutta hyvin, hyvin monissa asioissa me kuulutaan enemmänkin siihen Itä-Eurooppa-blokkiin kuin niihin maihin, joihin me yleensä mieluummin vertaamme Suomea.

Edustaja Mäenpää täällä toi provokatiivisesti esiin kasvien kärsimyksen ja sen, voimmeko syödä enää porkkanaakaan, jos emme syö eläimiä. No, me emme tiedä kasvien kärsimyksestä, mutta sen sijaan tieteellisen tiedon perusteella me tiedämme kyllä, että ainakin joillakin kasveilla on muistia ja oppimiskykyä. Me tiedämme, että kasvit muodostavat symbioottisia suhteita toisiin kasveihin ja myös muihin eliölajeihin, ja me tiedämme, että kasveilla on olemassa erilaisia kommunikaatiojärjestelmiä, joista jotkut ovat hyvinkin laajoja ja monimuotoisia. Kaikki, mitä kasveista tällä hetkellä tiedämme verrattuna eläintieteisiin, on niin hajanaista ja ne järjestelmät ovat niin erilaisia, että tässä yhteydessä ei ole nähdäkseni mitään perusteita lähteä puhumaan kasvien oikeuksista — menee vielä vuosikymmeniä ennen kuin meillä on minkäänlaista kompetenssia siihen. Mutta mainitsenpa vain, että meille ei enää tuoda joulukuusta, jota Mäenpää tuossa naureskeli, johtuen siitä, että joulukuusen ympärilleen välittämät varoitussignaalit eivät huonekasveille ole hyväksi.

Vielä porsaiden kastroinnista lyhyesti: Toisin kuin täällä olisi edustaja Kankaan puheenvuorosta saanut ymmärtää, niin porsaiden kastrointihan loppuu Suomessa nykylainsäädännön mukaan vuonna 34 ja kipulääkityskin olisi pakollista jo vuonna 27 — tässä me olemme jälleen aivan häntäpäässä. Vähintään jonkinlainen kivunlievitys on kaikissa meitä lähellä olevissa verrokkimaissa käytössä jo tällä hetkellä, jos kastrointia käytetään.

Nyt kysyisin puhemieheltä, onko täällä vielä muita puheenvuoroja vai vedänpö nyt toisen heti perään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä on yksi vielä varattuna, mutta onko edustaja Kontulalla pitkä puheenvuoro nyt sitten? [Anna Kontula: On, vielä on toinen ihan iso asia!] — On, no sitten annetaan edustaja Savolan puhua välillä.

19.42 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuomasin ensin, että olisin puhunut ihan tuosta paikalta, mutta saattaa mennä hieman yli tuon kolme minuuttia.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Hyvin mielenkiintoista keskusteluahan tässä on käyty aina porkkanoiden tunteista jouluukuksen signalointiin ja eläinten oikeuskäytäntöihin. Tässä keskustelussa puhutaan nyt siis tästä kansalaisaloitteesta, siitä, pitäisikö nämä eläinten oikeudet meillä kirjata perustuslakiin. Tämähän tarkoittaisi sitä, että eläimelle määriteltäisiin itseisarvo, jos perustuslakiin kirjattaisiin eläimen oikeudet, ja se tuotaisiin käytännössä tasavertaisena ihmisen rinnalle ja eläimestä tehtäisiin oikeustoimikelpoinen. Silloin pystyisi ihminen eläimen puolesta haastamaan toisen ihmisen käräjille, minkä jälkeen olisi hyvin paljon tulkintaa siitä, minkälaiset esimerkit sinne käräjille kenties johtaisivat. Edustaja Kallio jo hyvin kuvasi sitä, että kun lypsylehmä poistuu tuotannosta ja sinne teuraaksi sitten aikanaan menee, niin kuinka tällaisissa tapauksissa tulotaisiin oikeuskäytännöt sitten järjestämään. Eli hyvin paljon problematiikkaa tässä kysymyksessä tältä osin on.

Tämän aloitteen pyrkimyksenä varmasti on aidosti parantaa eläinten oikeuksia, ja ne, jotka tämän ovat allekirjoittaneet, ovat aivan vilpittömässä uskossa varmasti siihen suuntaan pyrkineet. Mutta kun tätä aloitetta hieman syvemmälle silmäilee, niin kyllä sen näkee, että tässä on tavoitteena käytännössä lopettaa kotieläintuotanto tästä maasta. Siinä tullaan taas niihin ydinkysymyksiin, kuinka ruokaa suomalaisille tuotetaan. Me ollaan maa, joka on kylmä, täällä pohjoisessa, ja ne tavat tuottaa ruokaa kansalle ovat rajalliset. Kun puhutaan suomalaisesta kotieläintuotannosta, niin kotieläimet syövät, ja jotta kotieläimille pystytään tuottamaan ruokaa, on tuotettava nurmea, joka taas kasvaa myöskin pohjoisemmilla vyöhykkeillä. Ja tämä on se kysymys: kuinka me pystymme meidän peltomme parhaiten jalostamaan ruoaksi, nurmen, jota syö eläin, jota taas me ihmiset sitten pystymme ravinnoksemme käyttämään?

Kun puhutaan kotieläintuotannosta, niin on hyvä muistaa se, että jokainen viljelijä, jolla kotieläimiä on, on se sitten lypsykarjaa, sikoja, broilereita tai mitä tahansa, haluaa tuottaa suomalaista kotimaista ruokaa hyvin. Meillä on paljon ongelmia sen suhteen, että meillä tuolta kaupanhyllyltä löytyy tälläkin hetkellä hyvin eri kriteereillä tuotettua ruokaa. Tässäkin keskustelussa on puhuttu muun muassa siansaparoista, jotka meillä Suomessa on hyvin eläintenhyvinvointilainsäädännössä määritelty, eli meillä pitää olla sialla saparot, me järjestämme virikkeitä sikaloihin, jotta eläimillä niitä on eivätkä ne ole stressaantuneita eivätkä ne syö toistensa häntiä. Mutta näin ei ole joka maassa. Euroopassakin voidaan tuottaa sianlihaa, missä sioilla saparot on poistettu tai järsitty. Ja tässä meillä pitäisi olla yhtenäisiä kriteereitä Suomessa. Ainakin kaupan pitäisi tuntea vastuu siitä, mitä se meidän hyllylle tuo, ja jos ei kauppa sitä vastuuta tunne, niin meidän jokaisen suomalaisen kuluttajan pitää tuntea se vastuu siitä, mitä me sieltä ostimme. Ja kun meillä on joutsenlipulla tuotettua ruokaa, niin voimme olla varmoja siitä, että myöskin näistä eläinten hyvinvointikysymyksistä on parhaalla mahdollisella tavalla huolehdittu.

Rouva puhemies! Eläin voi myös sairastaa. Silloin kun eläin sairastaa, se pitää hoitaa välittömästi, tai sitten se pitää lopettaa, jos ei sitä voi hoitaa. Uskon, että sellaisissa tapauksissa, missä perustuslakiin näitä oikeuksia vietäisiin, tulisi hyvin tulkinnanvaraisia kysymyksiä sitten siitä, missä tilanteessa se eläin voidaan lopettaa. Ja näissä puhutaan nyt sekä kotieläintaloudesta että siis myöskin ihan lemmikkieläimistä. Haluan sanoa sen, että olen hyvin vakuuttunut, että suomalainen viljelijä ja suomalainen lemmikkieläinten pitäjä haluaa huolehtia — 95 prosenttia kaikista haluaa parasta mahdollista niille omille kotieläimilleen, lemmikkieläimilleen — niistä hyvin. On aivan eri asia, ovatko eläimen oikeudet perustuslaissa vai onko eläimellä hyvä kohtelu ja onko eläimellä hyvin asiat. Minä kannatan sitä, että eläimillä pitää olla hyvä kohtelu, eläimillä pitää olla hyvä elämä, eläintä pitää

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

voida käyttää ihmisravinnoksi. Eläin on kaveri, koira on hyvä ystävä, samoiten kissa tai muu lemmikkieläin. Sillä pitää olla hyvä elämä, ja siitä meidän pitää huolehtia. Mutta tämän aloitteen osalta mennään aivan liian pitkälle, ja sen takia en voi sitä kannattaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

19.48 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kuten jo tuossa aikaisemmin keskustelussa totesin, niin itse en kannata tätä aloitetta sen takia, että tässä ei mennä riittävän pitkälle, osittain ainakaan.

Mutta vielä muutama sana siitä, voiko ihmisellä olla eri oikeudet kuin muilla eläimillä. Klassinen perustelu ainakin tuolta antiikin Kreikasta lähtien sille, että ihmisiä kohdellaan eri tavalla kuin muita eläimiä, on se, että ihminen on aivan erityislaatuinen suhteessa muihin. Tämä perustelu on kuultu täällä tänäkin päivänä. Syyksi ihmisen ja muiden lajien erillaisuuteen on eri aikoina esitetty muun muassa ihmisen älykkyyttä, kieltä, moraaliala, huumorintaju, kulttuuria, peukaloa ja lukuisia muita seikkoja. Käytännöllisesti katsoen kaikki ne tekijät, joilla on perusteltu ihmisen erityisyyttä, on tähän päivään mennessä tieteellisessä maailmassa kumottu. Ei ole olemassa sellaista ominaisuutta, joka erottaisi kaikki ihmisyyksilöt suhteessa kaikkiin muihin eläimiin ja siten oikeuttaisi erilaisen suhtautumisen rationaalisiin perusteisiin ihmisen ja muiden eläinten välillä. Jos siis me lähdemme ihmisen kohdalla siitä, että on olemassa jokin luonnollinen oikeus, siis jokin muukin kuin vain yhteisössä päätetty päähänpisto, että ihmistä ei saa tappaa, ihmistä ei saa syödä, ihmistä ei saa kohdella kaltoin, ihmistä ei saa kiduttaa, niin ei ole olemassa mitään rationaalista perustetta, jolla rajan voisi vetää ihmisen ja muiden eläinten väliin.

Tästä huolimatta en ajattele niin kuin tässä kansalaisaloitteen ratkaisuehdotuksessa ajatellaan, että eläinten oikeudet tulisi johtaa suoraan ihmisten oikeuksista, ihmisoikeustraditiosta. Miksi ei näin? Sen takia, että eläinten enemmistö ei ole ihmisyyhteiskuntien jäseniä, ja ihmisoikeudet on luotu ihmisyyhteiskuntien keskinäisiksi pelisäännöiksi ja ne toimivat tässä kontekstissa.

Toinen keskeinen ongelma, mikä tähän minun mielestäni liittyy, on lähestymistavan antroposentrisyys. Jos ajatellaan tilannetta, jossa oikeudet ensin määriteltiin valkoisille varakkaille miehille ja siitä ne lähtivät sitten pikkuhiljaa laajenemaan, niin vielä tänäkin päivänä meidän oikeusjärjestyksissämme on esimerkiksi naisten erityistarpeiden osalta puutteita sen takia, että mallina sitä järjestelmää luotaessa on ollut toinen sukupuoli — tai ensimmäinen sukupuoli, niin kuin silloin varmaankin ajateltiin. Tästä johtuen se järjestelmä, joka on luotu mieslähtöisesti, ei kykene tavoittamaan nais erityisiä turvattomuuden muotoja. Se on esimerkiksi käytännössä avuton seksuaaliselta väkivallalta tai lähisuhdeväkivallalta suojaamisen suhteen.

Sen takia minä ajattelen, että ihmisoikeuksien siirtäminen jotenkin eläinoikeuksiksi ei näin yksinkertaisesti toimi vaan että se täytyy tehdä jotenkin muuten. Toistaiseksi parhaan esimerkin minä olen löytänyt Sue Donaldsonin ja Will Kymlickan kirjasta. He ovat molemmat poliittisen filosofian tutkijoita, ja he tarkastelevat tätä eläinoikeuskysymystä kansalaisuuden käsitteen kautta ymmärtäen kansalaisuuden tässä yhteisön jäsenyytenä. He jakavat eläinkunnan, muut kuin ihmiset, kolmeen luokkaan, joista kotieläimet — näihin luokiteltuina kaikki domestikoidut eläimet, jotka tarvitsevat ihmisen suojaa ja hoivaa — luetaan yhteisön jäseniksi ja ikään kuin kansalaisoikeuksien tai kaupunkilaisoikeuksien pii-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

riin. Toisena ryhmänä olisivat luonnonvaraiset eläimet, joidenka kohdalla taas oikeudet toteutuvat jättämällä rauhaan ja suojelemalla ihmisten interventioilta, mukaan lukien myös esimerkiksi maankäyttöön liittyvät välilliset interventiot, jotka hävittävät luonnonympäristöt näitä eläimiltä. Kolmas ryhmä, jota he kutsuvat liminaalieläimiksi, on luonnonvaraiset, periaatteessa ihmistä karttavat eläimet, jotka kuitenkin elävät pääsääntöisesti yhdyskuntarakenteissa: esimerkiksi ne oravat, joita näin tänään kotipihallani juoksentelemassa ja joidenka kanssaeläisyys tulisi huomioida yhdyskuntarakenteiden suunnittelussa mutta joihin ei tietenkään voi ulottaa samoja käytänteitä kuin varsinaisen kotieläimiin.

Minä kuitenkin varoitan sellaisesta ajattelusta, mikä tässä keskustelussa nyt on yleisesti toistunut, että muiden eläinten perusoikeudet olisivat paremman eläinten aseman välttämättömän ehto. Tämä ei pidä paikkaansa, ei ensinnäkään siksi, että ei se ole ollut ihmisilläkään ehtona vaan seurauksena. Ensin oli parempi asema, ja sitten se on ikään kuin kirjoitettu lakiin. Toiseksi minä en näe, että tämä lähestymistapa on lyhyellä tähtäimellä kovinkaan tehokas — syistä, jotka olen jo keskustelussa tuonut esiin. Ja kolmanneksi se ei ole totta. Välttämättömän ehto eläinten paremmalle asemalle on poliittinen tahto, jota selvästikään tästä salista ei vielä löydy mutta jota helpommin löytyy tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä toteutettuihin hankkeisiin kuin vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä toteutettaviin.

Minusta on tärkeitä hahmottaa strategioita rakenneltaessa, että jos ei mitään tapahdu eläinten aseman parantumisessa, syynä ei ole perustuslain vaan poliittisen tahdon puute. Kansa — ne ihmiset, jotka ainoana lajina äänioikeutettuja ovat — on valinnut tänne sellaiset päättäjät, jotka eivät tahdo parantaa eläinten asemaa, eivät ainakaan riittävästi ryhtyäkseen toimeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2023 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 1/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.47 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristö on muuttunut viime vuosina todella nopeasti, kuten meistä jokainen tietää. Hallintovaliokunta on yksimielisessä mietinnössään pitänyt tärkeänä sitä, että huolehdimme siitä, että kaikki rikostorjuntaviranomaisemme, muun muassa Tulli, voivat hoitaa tehtävänsä tehokkaasti jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Tullin rikostorjuntalain muutosten taustalla ovat pakkokeinolakiin, poliisilakiin ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin aiemmin tehty muutokset. Hallintovaliokunta korosti jo poliisilain käsittelyn yhteydessä sitä, että pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä tulee uudistaa yhdenmukaisesti ja sääntelyn tulisi olla tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Tämä selkeyttää ja nopeuttaa niin käytännön toimintaa kuin vastuun kohdentamista.

Asiallisesti samojen keinojen sääntelyssä ei ole tarkoituksenmukaista olla perusteettomia eroja. PTR-viranomaiset — poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos — tekevät tiivistä yhteistyötä rikostorjunnassa, ja yhdenmukainen sääntely on keskeistä myös toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta. Yhdenmukainen sääntely lisää paitsi käsittelyn tehokkuutta myös tiedonhankintakeinojen kohteena olevien yhdenvertaista kohtelua.

Arvoisa puhemies! Keskeisimmät muutokset liittyvät televalvonnasta päättämiseen, peiteltyyn tiedonhankintaan tietoverkossa, niin sanottuun näppäimistökuunteluun ja ylimääräisen tiedon hankkimiseen. Tullin toimialalla rikollinen toiminta on siirtynyt yhä enemmän tietoverkkoihin, ja rikoksia valmistellaan sekä toteutetaan myös tietoverkkojen avustuksella. Tullin on pystyttävä toimimaan aktiivisesti tietoverkoissa, jotta se voi estää tällaisia rikoksia tehokkaasti, ja tämän takia näitä tiedonhankintakeinoja tarvitaan. Kun me tehostamme Tullin mahdollisuuksia puuttua tietoverkoissa valmisteltaviin rikoksiin, edesautamme myös reaali maailmassa tapahtuvien rikosten estämistä.

Nykylainsäädännön mukaan esimerkiksi tällä hetkellä ylimääräistä tietoa, joka syntyy törkeän huumausainerikoksen johdosta tehdyssä telekuuntelussa, ei voitaisi käyttää tullirikoksena pidettävän huumausainerikoksen selvittämisessä. Tätä esimerkiksi telekuuntelutallennetta voidaan käyttää todisteena telekuunteluluvan kohteena ollutta, törkeästä huumausainerikoksesta syytettyä kohtaan, mutta ei samaan asiakokonaisuuteen liittyvän huumausainerikoksen osalta. Kuitenkin nämä huumausainerikokset liittyvät monessa tapauksessa vakavimpien rikosten tekemiseen ja tähän samaan rikoskokonaisuuteen.

Tietoverkkojen avustuksella toteutettavissa tullirikoksissa maahan tuotavat lähetykset myöskin usein jaetaan kiinnijäämisriskin pienentämiseksi useisiin lähetyksiin, ja tällöin erityisesti tapauksen paljastuessa ja selvittämisen alkuvaiheessa tapauskokonaisuuden laajuus ei ole myöskään tutkivan viranomaisen tiedossa. Tällöin ylimääräisen tiedon käyttäminen on tärkeää rikoskokonaisuuden hahmottamiseksi ja selvittämiseksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on mietinnössään pitänyt tärkeänä myös sitä, että rikostorjunnan yleisviranomaisena toimiva poliisi saa riittävän ajoissa tietoonsa muilla esitutkintaviranomaisilla vireillä olevat toimet vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Myös salaisten tiedonhankintakeinojen ja salaisten pakkokeinojen käyttämisestä on tärkeää saada tieto viranomaisten päällekkäisen toiminnan estämiseksi ja tilannekuvan muodostamiseksi.

Hallintovaliokunta on muutoinkin korostanut sujuvan viranomaisten välisen tiedonkulun keskeistä merkitystä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kiinnitettiin huomiota siihen, että rikostorjuntaviranomaisten ilmoitusvelvollisuutta koskeva sääntely poikkeaa eräiltä osin toisistaan. Valiokunta pitääkin tärkeänä sitä, että poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen PTR-yhteistyötä jatkuvasti kehitetään. Ja valiokunta pitää perusteltuna sitä, että esimerkiksi tämän kehittämis yhteistyön yhteydessä arvioidaan, onko tämä nykyinen ilmoitusvelvollisuutta koskeva sääntely riittävän kattavaa yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi ja päällekkäisen toiminnan välttämiseksi myös muuttuneessa turvallisuus- ja sääntely-ympäristössä, vai tuleeko tätä sääntelyä joltain osin yhdenmukaistaa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.52 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! On tärkeää, että poliisilla ja Tullilla ja Rajalla on yhteinen lainsäädäntö, koska myöskin pelikenttä ja asiakkaat ovat yhteisiä. Se on tärkeää siksi, että on käytettävissä riittävät pakkokeinot, että pystymme estämään rikollisuutta jo hyvissä ajoin myöskin Tullin toiminnan osalta.

Haluaisin myöskin erityisesti painottaa tätä ilmoitusvelvollisuuden ja tiedonkulun merkitystä viranomaisyhteistyön parissa, eli ei voi olla sellaista tilannetta, etteivätkö viranomaiset keskenään tiedä, mitä toinen tekee. Siitä on merkittäviä riskejä niin asiakkaille kuin viranomaiselle itsellekin. Sen perusteella, mitä hallintovaliokunta kuuli, uskon, että tämä myöskin tulee toteutumaan, vaikka se on tähän lakiin hiukan eri lailla kirjattu kuin muissa.

Tämän asian osalta sellainen kehityspolku olisi myöskin toivottavaa, mikä on näkynyt, että nämä pakkokeinot ja samanlainen lainsäädäntö säädettäisiin kaikille yhtäaikaaisesti. Että sekä poliisi, Tulli että Raja olisivat samalla kierroksella, etteivät ne tule peräkkäin, koska se on turhaa hallinnollista työtä ja samoin ihmisten kuulemista ja lainsäädännön tehottomuutta. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 107/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Lakialoite laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lakialoite LA 22/2023 vp Hanna Räsänen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelu, edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.54 **Hanna Räsänen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutos, se ei tapahdu tekemällä asioita aina samalla tavalla. On uskallettava myös kokeilla, ja on uskallettava myös uudistua. Lakialoitteessa me 21 kansanedustajaa keskustan eduskuntaryhmästä ehdotamme uutta lakia alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain väliaikaista muuttamista. Kokeilu toteutettaisiin vuosina 24—27 Pohjois- ja Itä-Suomen 25 kunnassa. Näissä kunnissa asuville korkeakoulutetuille myönnettäisiin, tietenkin edellytysten täyttyessä ja hakemuksesta, alueellinen opintolainahyvitys. Nuori siis saisi osan opintolainastaan anteeksi. Hyvitystä voitaisiin myöntää enintään kolme erää. Määräl-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

tään se olisi yhteensä enintään 8 800 euroa mutta kuitenkin enintään 60 prosenttia opintolainan saajan hyvitykseen oikeuttavan tutkinnon suorittamislukukauden viimeisen päivän lainamäärästä. Hyvitys olisi saajalleen verotonta tuloa.

Arvoisa puhemies! Alueellisen opintolainahyvityskokeilun tavoitteena on osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen ja elinvoiman kohentaminen harvaan asutulla maaseudulla. Valtioneuvoston asettama harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä eli kotoisesti HAMA on pohtinut konkreettisia ratkaisuehdotuksia harvaan asuttujen alueiden ongelmiin Suomessa. Toimin tuon ryhmän puheenjohtajana edellisellä vaalikaudella. Alueellisen opintolainahyvityksen kokeilu oli viime kaudella HAMA-ryhmän tärkeimpiä esityksiä. Kokeilu perustuu yliopistotutkijoiden selvitykseen. Työryhmämme tilasi siis opintolainahyvityskokeilusta ennakkoselvityksen ja teetti myös kyselyn nuorille. Tulokset olivat erittäin lupaavia. Sen perusteella noin kaksi kolmasosaa yliopisto-opiskelijoista ja kolme neljäsosaa ammattikorkeakouluopiskelijoista olisi valmis muuttamaan harvaan asutulle alueelle, jos he saisivat ehdotuksen mukaisen opintolainahyvityksen. Potentiaalisia muuttajia ovat esiselvityksen mukaan erityisesti ne korkeakoulutetut, jotka ovat aiemminkin asuneet maaseudulla. Kokeilun vaikutuksen selville saamiseksi kokeilun tulisi olla mahdollisimman yhtenäinen ja selvärajainen alue. Nyt ehdotettu 25 Itä- ja Pohjois-Suomen kunnan muodostama kokeilun alue on arvioitu esityksen valmistelussa parhaaksi toteuttamisvaihtoehdoksi.

Toimenpide-ehdotusten mahdollinen toteuttaminen olisi aluksi tehtävä määräaikaistietoina kokeilulakeina, joilla pyrittäisiin hankkimaan tarvittavaa tietoa toimenpide-ehdotusten tosiasiallisista vaikutuksista ja toimivuudesta toimenpiteiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Määräaikainen kokeilu muodostaisi myös perustuslain 6 §:n edellyttämän hyväksyttävän perusteen tinkiä muodollisesta yhdenvertaisuudesta alueellisessa suhteessa.

Edellä mainitulta pohjalta alueellisesta opintolainahyvityskokeilusta valmisteltiin edellisellä vaalikaudella opetus- ja kulttuuriministeriössä hallituksen esitys. Esitys oli erittäin valmis, ja se kävi myös laajan lausuntokierroksen. Esitys kaatui kuitenkin valitettavasti aivan viime metreillä hallituksen neuvotteluissa vasemmiston vastustukseen. Tein tuon jälkeen asiasta myös viime vaalikaudella oman lakiesityksen, ja se keräsi runsaasti nimiä yli puoluerajojen. Mukana oli itse asiassa aika monta nykyisen hallituspuolueenkin edustajaa. Mikä tärkeintä, kokeilulla on Itä- ja Pohjois-Suomen ihmisillä ja yrityksillä vahva tuki ja vahva tarve.

Arvoisa puhemies! Norjassa alueellinen opintolainahyvitys otettiin käyttöön jo 1990-luvun taitteessa. Tulokset ovat olleet Norjassa erittäin hyviä. Nyt meillä pitää olla rohkeutta kääntää aluepolitiikassa uusi lehti. Meidän pitää tehdä tämä sama myös Suomessa. Epävakaa maailmantilanne ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ovat heikentäneet entisestään itäisen Suomen tilannetta. Yrittäjäbarometrien mukaan yrittäjien usko tulevaisuuteen on heikentynyt eniten itärajan maakunnissa. Samanaikaisesti elinvoimaisetkin yritykset sekä julkinen sektori kärsivät alueella vakavasta työvoimapulasta.

Miksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilu siis tarvitaan?

Ensinnäkin, se mahdollistaisi nuorille monen toiveiden mukaisen kodin ja elämäntavan ja elämän rakentamisen myös isoimpien kasvukeskusten ulkopuolelle. Nykyisin nuoret lähtevät kotiseudultaan opiskelemaan muualle ja päätyvät töihin isoimpiin keskuksiin. Vain harva palaa kotiseudulleen. Näinä epävakaina aikoina ja elämisen ylipitäen kalliisuudessa kokeilu helpottaisi osaltaan myös opintolainaa maksavien nuorten toimeentuloa.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Toiseksi, se helpottaisi osaltaan pulaa eri alojen työntekijöistä. Työntekijäpula vaarantaa jo lähi- ja peruspalvelujen saatavuuden osalta ihmisten ja alueellistakin tasa-arvoa. Työntekijäpula on etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa kärjistynyt, kasvava ongelma.

Kolmanneksi, kokeilu lisäisi Pohjois- ja Itä-Suomen alueiden elinvoimaisuutta. Venäjä-suhteiden katkeaminen on muuttanut näiden alueiden tilannetta ja näkymiä perinpohjaisesti. Pohjois- ja Itä-Suomen tukeminen ei todellakaan ole muulta Suomelta pois. Huolenpito Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimasta on näissä oloissa huolenpitoa Suomen turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Keskusta ajaa kokeilun toteuttamista koko voimalla. Esitämme tämän lisäksi myös erityistalousalueita Suomeen. Kyse on uuden ajan aluepolitiikasta ja suomalaisten ja Suomen pärjäämisestä. Turvaa, työtä ja toimeentuloa eikä yhteiskunnallista tasa-arvoa ole ilman kauttaaltaan elinvoimaista Suomea. Keskittämisen aika on kerta kaikkiaan ohi. Meidän pitää kehittää tasapuolisesti koko maata, ja sitä tulee kehittää ihmisten toiveista ja ihmisten tarpeista käsin.

Lopuksi haluan kiittää aloitteen allekirjoittaneita kansanedustajakollegoitani. Muutos todellakin tarvitsee aina rohkeutta, ja se tarvitsee myös kykyä nähdä tulevaisuuteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

18.01 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämähän on aivan upea ja hyvin tarpeellinen lakialoite, joka myös hallituspuolueissa vielä viime kaudella kelpasi.

Haluaisin ehkä vähän muistella aiempia lausuntoja. Edustaja Simula perussuomalaisista totesi, että ”emme voi antaa maaseudun tyhjentyä emmekä omavaraisuutemme kuihtua poliittisin päätöksin tai toisaalta tekemättä jättämällä. Siksi tämä kokeilu, mielellään osana suurempaa maaseutumaisten ja harvaanasuttujen seutujen elinvoimaohjelmaa, tulee toteuttaa viimeistään tulevilla vaalikaudella.” Nyt ollaan sillä tulevilla vaalikaudella. Olen perussuomalaisen edustajan kanssa tästä asiasta täysin samaa mieltä. Tämä on hyvin tarpeellinen kokeilu. Olen kyllä samaa mieltä myös tästä harvaan asuttujen seutujen elinvoimaohjelmasta, ja toivoisin, että semmoinen laitettaisiin valmisteille, ellei se vielä valmis- teilla ole. Edustaja Heinonen kokoomuksesta totesi, että ”tällaista asiaa, joka on syntynyt parlamentarisessa yhteisymmärryksessä siitä, että kokeillaan, katsotaan, mitä tällä saadaan aikaan, ei pitäisi jättää tällaisen pelin politiikan pelinappulaksi vaan viedä yhdessä eteenpäin.” Asia on ollut myös kristillisten vaaliohjelmassa, mutta valitettavan mielenkiintoisesti tuulet sitten kuitenkin kääntyivät ja alueellinen opintolainahyvitys unohtui jonnekin.

Minua ihmetyttää, miksi asiaa ei nyt edistetä, jos tämä yhteisymmärrys on vielä joku aika sitten ollut näin vahva. Tätä olisin halunnut hallituspuolueitten edustajilta kysyä, jos heitä olisi täällä salissa enemmän kuin yksi — nyt yli sadasta edustajasta yksi on paikalla.

Hallitukselle kokonaisuutena haluaisin lähettää terveisiä, että uskokaa tai älkää, mutta meilläkin haja-asutusalueella ja pienissä kunnissa tarvitaan niitä lääkäreitä, insinöörejä ja opettajia. Siellä on vielä ihmisiä, vaikka maaseutu kuinka tuntuu joittenkin mielestä olevan turhaa aluetta ja aluetta, joka haluttaisiin tyhjentää.

Siispä jos koko Suomi kiinnostaa ja nuorten työllisyys kiinnostaa, niin hyvänen aika, nyt jos koskaan tarttuka mahdollisuuteen ja laitetaan tämä alueellinen opintolainahyvitys eteenpäin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

18.04 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Lämpimät kiitokset edustaja Räsäselle tästä loistavasta lakialoitteesta. Meidän keskustan ryhmähän jo itse asiassa viime vuoden puolella, kun käytiin tälle vuodelle tätä talousarviota ja sivistys-, koulutusasioita läpi, sisällytti tämän meidän vaihtoehtoomme. Ei voi ainakaan siitä meitä syyttää, että ei olisi asiaa pidetty esillä niin sivistysvaliokunnassa kuin sitten myöskin täällä suuressa salissa.

Itsekin vähän hämmästelen näitä viime kauden puheita, joita tässä olen lukenut. Esimerkiksi sivistysvaliokunnan varapuheenjohtaja, perussuomalaisten edustaja Koponen täällä erittäin lämpimästi on viime vaalikaudella toivonut, että nyt tämä kokeilu pitää viedä maaliin asti, mutta sivistysvaliokunnassa me keskustalaiset jäätiin yksin tämän asian kanssa, ei saatu mistään puolueesta tukea. Toivotaan, että nyt kun tämä aloite täällä eduskunnassa lähtee käsittelyyn, niin sitten palauteltaisiin myöskin ne edellisen vaalikauden kommentit tähän liittyen.

Arvoisa rouva puhemies! Olen kuullut, että monessa asiassa täällä salissa on viitattu siihen, että täytyy ottaa mallia muista Pohjoismaista, täytyy ottaa hyviä käytänteitä käyttöön muista Pohjolan maista, ja tähän alueelliseen opintolainahyvitykseen löytyy sieltä Norjasta malli, jota hyvin voitaisiin täällä nimenomaan kokeilla. Nythän on nimenomaan kyse kokeilusta, ja Norjasta löytyy malli, joka pystyttäisiin täällä tekemään. Ja niin kuin tuossa edustaja Räsäsen ansiokkaassa puheenvuorossa kuultiin, niin viime kaudelta löytyvät pohjat tähän ja 25 kunnan luettelo Itä-, Pohjois-Suomesta. En nyt muista enää ulkoa näiden kaikkien kuntien nimiä, niin en lähde niitä tässä luettelemaan, mutta esimerkiksi Pohjois-Savosta oli muistaakseni Sonkajärvi ja Rautavaara mukana ja Pohjois-Karjalasta oli myöskin useampia kuntia, niin kuin sitten Kainuusta ja Lapista.

Nyt toivoisin, että meiltä löytyisi ennakkoluulottomuutta lähteä kokeilemaan. Täällä salissa on lukemattomia kertoja kuultu, että Itä- ja Pohjois-Suomi vaativat tekoja puheiden sijaan. Tässä on konkreettinen keino lähteä kokeilemaan, pystytäänkö koulutettua työvoimaa, valmistuneita opiskelijoita, saamaan alueelle, ja tähän meillä on loistava malli. Toivon, että myöskin hallituspuolueissa tähän tartutaan.

Haluan vielä lopuksi kiittää erityisesti edustaja Lehtistä siitä, että olette täällä paikalla kuuntelemassa. Arvostan tätä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni.

18.07 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toki olin toivonut itsekin, että myös nykyisestä hallituksesta olisi täällä enemmän ihmisiä keskustelemassa tästä asiasta, koska kuitenkin viime vaalikaudella monet nykyisten hallituspuolueiden edustajat toivat esille, kuinka tärkeänä he pitävät tätä asiaa. Arvostan sitä samoin. Edustaja Lehtinen varmaan sitten kertoo koko hallituksen suulla, miksi sitten kuitenkin se arvostus ei oikein alueellisessa tasa-arvossa näy tuossa hallitusohjelmassa.

Kuten täällä on lakialoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Räsänen kertonutkin, tämän ei ole mitenkään ainutlaatuinen asia. Meillä on Euroopassa kokeiluja tehty. Meillä on lainsäädäntöä muissa maissa, ja tämä on viime vaalikaudella erittäin tarkkaan perattu ja käyty läpi. Lainsäädäntökin saatiin valmiiksi, kunnes se sitten juuttui suurempaan poliittiseen neuvotteluun, ja koska sitä ei haluttu laittaa osaksi siihen kuulumattomia asioita, niin

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

se ei ikinä lopulta eduskuntaan asti sitten tullut, mikä on totta kai harmi. Mutta toivoisin, että siitä viime vaalikauden hyvästä yhteistyöstä, mitä HAMA-verkosto teki, ja laajasta yhteisymmärryksestä, jossa kaikki näkevät myös tämänkaltaiselle asialle tärkeyttä, nykyinen hallitus voisi viedä sitä asiaa myös eteenpäin.

Valitettavasti hallitusohjelmassahan on erittäin vähän, jos ollenkaan, minkäänlaisia alueelliseen tasa-arvoon liittyviä toimenpiteitä. Se on kyllä näin keskustalaisena kansanedustajana erittäin suuri pettymys. Se on pettymys myös siihen nähden, kuinka viime vaalikaudella silloista hallitusta kritisoitiin. Suomen aluekehitys ei ole ollut mitenkään täydellistä, ja siihen täytyy pystyä vaikuttamaan myös poliittisilla päätöksillä. Sitä vartenhan meidät on tänne myös valittu. Mutta jos tämänkään kaltaisia asioita ei sitten haluta viedä yli hallitus—oppositio-rajan eteenpäin, niin olen hieman pessimistinen sen suhteen, että alueellinen tasa-arvo sitten saavuttaisi laajempaa tukea tämän talon puolueilta, jos ei se kerta kaikkiaan tämänkään hallituksen hallitusohjelmassa nyt näy.

Sen sijaan hallitusohjelmassahan on lukuisia kohtia, joissa alueellista verkkoa tullaan tiivistämään. Sitä perustellaan julkisen talouden säästöillä, mutta kyllä politiikassa kysymys on ennen kaikkea myös tahdosta ja painotuksista. Me olemme kuitenkin pystyneet tekemään vaihtoehtoisen budjetin siitä, kuinka vaikka sosiaali- ja terveyspalveluista ei leikata, otettaisiin vähemmän velkaa. Iso osa hallituksen sosiaali- ja terveyspalveluleikkauksista tulee tarkoittamaan yksikköjen kiinni laittamista ja lähipalveluiden menemistä kauemmas. Lisäksi siellä on hallintoon liittyviä keskittymisiä, kun puhutaan vaikkapa avien lukumäärän siirtämisestä yhteistoiminta-alueille, samoin ely-keskusten y-puolen siirrosta näille yhteistoiminta-alueille ja tuoreimpana tietona myös ely-keskusten liikennepuolen siirrosta Väylävirastolle. Kyllä minua ihmetyttää, missä tämä alueellinen tasa-arvo tämän hallituksen toimissa näkyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

18.10 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että myöskin tämän puheenvuoron jälkeen vielä arvostatte sitä, että olen täällä salissa käymässä keskustelua teidän kanssanne. [Suna Kymäläinen: Up to you!] En ole mitenkään alueellisen keskittämisen kannattaja, ja siitä syystä halusin tätä keskustelua jäädä kuulemaan ja käymään teidän kanssanne.

Tämä lakialoite alueellisesta opintolainahyvityksestä oli tosiaan jo viime kaudella valmistelussa, mutta se ei mennyt läpi. Pitääkin kieltämättä kyllä kysyä, saiko keskusta vasemmistohallituksessa muuta kuin maakunnat läpi. [Katri Kulmunin välihuuto] — Se on totta. — Aloitteella olisi varmasti positiivinen vaikutus syrjäseuduille, niin kuin tässä on esitetty. Nehän ovat jo valmiiksi muuttotappiollisia paikkoja, ja siitä näkökulmasta tämä on minun mielestäni erittäin kannatettava esitys.

Tosiasia on kuitenkin se, niin kuin tässä myöskin on tullut jo esiin, että hallitusohjelmassa ei ole minkäänlaista merkintää tästä asiasta eikä tällä hetkellä yhteenkään ylimääräiseen kuluun ole varaa. Niin kuin tiedätte, meidän pitäisi etsiä lisää säästöjä valtion budjetista.

Toisaalta pakko on ihmetellä sitä, että keskusta tulee nyt tämän aloitteen kanssa ulos. Miksi syrjäseutujen etujen ajaminen ei teitä kiinnostanut siinä vaiheessa, kun hallitusta muodostettiin, vaan teitte pelkästään sen tyhjän paperin? [Vesa Kallio: Voi hyvänen aika!] Unohtuivatko maaseutu ja äänestäjät silloin, vai mitä tapahtui? [Vesa Kallio: Ei todellakaan enää arvosteta!] — Kiitos, näin odotinkin.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

Minä olen sitä mieltä, että yksin me tai yksin te ette saa näitä asioita eteenpäin. Minä toivoisinkin, että meidän yhteistyömme voisi kehittyä näissäkin asioissa. [Katri Kulmuni: Kaunis pohjustus!] — Oli, oli. Eikö ollutkin äärimmäisen kaunis pohjustus?

Henkilökohtaisesti kannatan tätä aloitetta, mutta perustelluista syistä se ei varmaan tule etenemään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

18.12 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tahdon aivan aluksi kiittää hyvää kollegaa, edustaja Hanna Räsästä tämän aloitteen tekemisestä. Teitte aloitteen viime kaudella jo kertaalleen, ja se sai ymmärtääkseni silloin erittäin laajan kannatuksen eri eduskuntaryhmissä.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on maantieteellisesti todella iso maa. Ja kuten tiedämme, varsinkin itäisessä ja pohjoisessa Suomessa on alueita, joihin on ollut vaikea saada nuorta väkeä. Tämä edustaja Räsäsen lakialoite alueellisesta opintolainahyvityksestä olisi täsmälääke tähän ongelmaan, eli vastavalmistunut saisi opintolainansa enintään 8 200 euron hyvityksen, jos muuttaisi valmistumisen jälkeen johonkin niistä 25 kunnasta, jotka tässä aloitteessa on määritelty.

Kyse olisi kokeilusta, joka tehtäisiin vuosina 2024—2027. Jos tulokset olisivat hyviä, käytäntöä olisi varmasti hyvä jatkaa. On nimittäin aivan varmaa, että työntekijäpula maakuntien Suomessa tulee jatkumaan. Ja varmaa on myös se, että opiskelijat tarvitsevat myös jatkossa keinoja selviytyä opintolainastaan. Tässä lyötäisiin kaksi karpästä yhdellä iskulla.

Toivottavasti lakialoite saa eduskunnan laajan tuen ja etenee tällä kertaa myös maaliin saakka.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

18.13 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Päätin käyttää tässä puheenvuoron, koska niin moni on ihmetellyt, miksi kaikki eivät ole tukemassa tätä esitystä. Minä en ole tukemassa tätä esitystä sen takia, että se sotii niitä poliittisia periaatteita vastaan, joiden takia olen politiikassa mukana.

Ensinnäkään en kannata taloudellisten etujen jakamista ihmisille asuinpaikan perusteella. Minusta se ei ole kestävää eikä täysin yhdenmukaista meidän yhdenvertaisuushankkeidemme kanssa. En myöskään pidä siitä, että tämä esitys koskee vain korkeakouluopintojen vuoksi lainaa ottaneita henkilöitä eikä henkilöitä, jotka ovat toisen asteen opintojen vuoksi joutuneet lainataakkaa kasvattamaan ja jotka sekä odotettavissa olevan tulokertymän että myöskin hyvin todennäköisesti oman perhetaustansa vuoksi ovat huomattavasti pienituloisempia ihmisiä kuin nämä korkeakoulutetut.

Lisäksi esitän kysymyksen: onko oikea ja kestävä tavoite se, että koko maa pidetään asuttuna, vaiko se, että ihmisillä on mahdollisuus valita asuinpaikkansa? Nämä saattavat johtaa yhtäläiseen lopputulokseen, mutta ovat kaksi aivan eri ihannetta. Minulle on noin niin kuin Suomen pinta-alan kannalta aivan yhdentekevää, missä kohtaa tätä maata ihmiset haluavat asua, mutta sen sijaan pidän kyllä tärkeänä ja tavoiteltavana sitä, että ihmiset voisivat mahdollisimman pitkälti valita sellaisen asumistyyppin ja semmoisen asuinalueen, joka on heidän unelmiensa ja tavoitteidensa mukaista. Tämän jälkimmäisen tavoitteen toteuttamiseen eivät lyhytaikaiset raha-avustukset ole suinkaan oikea keino, vaan silloin

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

oleellista olisi tietystikin huolehtia siitä, että elämisen ehdot noin ylipäätään toteutuvat mahdollisimman hyvin sellaisissa paikoissa, missä ihmiset osoittavat halukkuutta asua, elää ja elämänsä rakentaa.

Näiden poliittisten ja periaatteellisten syiden lisäksi pidän tätä kokeilua myös siltä kannalta hankalana, että jotta tämän tosiasiallisia vaikutuksia pystyttäisiin arvioimaan, niin seurantajakson pitäisi olla hyvin pitkä. Pitäisi nähdä myös, mitä tapahtuu, kun ne kolme kevennyserää on maksettu. Jäävätkö ihmiset näille alueille, vai päättävätkö elämästään jollakin tavalla toisin sitten siinä vaiheessa, kun sitä rahaetua ei ole enää saatavissa ja etenkin jos kysymys on ollut siitä, että rahaedun takia on kirjat sidottu eri paikkaan kuin mihin luontaisesti se halu omaa elämää rakentaa on tosiasiallisesti kohdistunut?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni.

18.16 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toki tämän lakialoitteen kanssa voi olla eri mieltä, ja sikäli on totta kai politiikassa aina helpompi käydä sitä dialogia, jos tietää, mistä toinen tulee, ja sitten todetaan vain se, kuten oli varmasti äskeisen puhujan kanssa, että olen tästä asiasta eri mieltä, että meidän ei kannata käydä sitä debattia keskenämme.

Sen sijaan on pakko tarttua kyllä nyt tähän edustaja Lehtisen puheenvuoroon, kun perussuomalaiset kuitenkin sanovat kannattavansa tätä asiaa mutta he eivät vain tee sille asialle yhtään mitään. Totta kai keskustaa voi kritisoida siitä, että miksi te ette itse laittaneet tätä asiaa jo valmiiksi. No, me teimme kuitenkin asiat siihen pisteeseen asti, että siitä on lainsäädäntöselvitystyö tehty, siitä on lakiesitys olemassa. Nyt tarvittaisiin se lakiesitys eduskuntaan, ja sitä viimeistelyä kuitenkin nykyhallitus ei halua tehdä. Toki nykyhallitus voi koettaa syyttää aina oppositiota, että olisitte itse tehneet paremmin, ja kaikki hallituksen huonot esitykset ovat suunnilleen keskustan syytä, mutta voin vakuuttaa teille, että hallitus vastaa itse hallituksen huonoista esityksistä.

Ja kyllä minua ihmetyttää tämä, kun aiheena kuitenkin on alueellinen tasa-arvo ja se, kuinka voitaisiin osaltaan vastata siihen, miksi meillä on osassa Suomea huutava pula osaajista, miksi meidän alue- tai väestörakenne on tietynlainen, miksi Itä-Suomen tilanne on senkaltainen kuin se on. Siihen vaikuttavat tietenkin maailmanpolitiikan suuremmat virrat. Kyllä meidän kaikkiin näihin asioihin täytyy koettaa jollakin tavalla puuttua. Ei niihin ole olemassa mitään kategorisia ratkaisuja, jotka hoitaisivat kaikki asiat kuntoon, mutta voin vakuuttaa, että ne toimet, joita nyt hallitus on esittänyt alueellisen verkoston tiivistämisestä sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta, valtionhallinnon läsnäolon keskittämisestä aluehallintovirastojen, ely-keskuksien osalta, eivät tule missään nimessä parantamaan sitä alueellisen tasa-arvon tilannetta, missä Suomi tällä hetkellä on.

Kaiken tämän lisäksi ovat vaikkapa nämä Euroopan tasoiset alue- ja koheesiorahat. On hienoa, että Länsi-Suomi hallitusohjelmassa saa kasvupanostuksia 130 miljoonaa euroa, ja he ovat varmasti sen ansainneet, mutta kun itäraja on kiinni, niin totta kai herää kysymys, miksi tuo yli tuhatkilometrinen raja meidän itäisessä Suomessa ei olisi myös oikeutettu jonkinlaisiin alueellisiin panostuksiin, kuten vaikkapa Länsi-Suomi on nyt oikeutettu. Sen sijaan itärajaltahan leikataan. Siis ne varat, mitä edellinen hallitus sinne oli kanavoinut yhteistä kansainväliset rajat ylittävien hankkeiden rahoitusta, olisi voitu jättää Suomen puolelle, mutta ne on päätetty leikata pois. 32 miljoonaa euroa leikataan pois EU-rahoitusta asioista, jotka edellinen hallitus sinne päätti. Tämä on tosiasia se alueellisen tasa-arvon linja, mikä löytyy hallitusohjelmasta, joten siksi ajattelen, että on suoraselkeistä olla tätä

lakialoitetta vastaan, jos joku on sitä mieltä. Minä olen tietenkin toista mieltä, mutta se, että menee kaksilla rattailla, että puhuu sen puolesta muttei tee asialle mitään, ei ole minusta suoraselkäistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

18.19 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vähän samalla tavalla kuin edustaja Kulmuni en käytä paljon aikaa väittelyyn edustaja Kontulan kanssa, mutta sen verran sanon tästä alueellista opintolainahyvityksestä, että tämä ei todellakaan ollut meidän harvaan asutun maaseudun työryhmän keksintö tai ministeriön keksintö vaan tässä ovat Itä-Suomen yliopiston tutkijat ne, jotka tekivät tämän pohjan meille. He arvioivat monia erilaisia vaihtoehtoja. Siellä oli erilaisia opiskelijaryhmiä, siellä oli erilaisia alueita, siellä oli lukuisia eri vaihtoehtoja, ja siellä oli myös seuranta mukana. Ja tässä minun lakiesityksessäni, keskustan lakiesityksessä, oleva on sitten se esitys, mihin yliopistotutkijat päätyivät, että tämä on se esitys, mitä kannattaa Suomessa kokeilla. Elikkä kyllä täällä on, sanotaanko näin, ei vain kansanedustajat vaan myös tutkijatasot takana, tämän esityksen takana.

Sitten jos puhutaan vielä tästä ihmisten asumisesta, totta kai olen samaa mieltä siitä, että ihmisten pitäisi pystyä itse päättämään, missä he haluavat asua. Ja olisi hienoa, jos olisi mahdollista kaikille ihmisille, että he voisivat päättää kodin sijainnin ja siellä olisi sitten vieressä työpaikka, siellä olisi päiväkotia, siellä olisi koulu ja siellä olisi kauppa ja kaikki menisi hyvin, mutta valitettavasti tilanne on se, että meillä on laaja maa, iso maa pinta-alallisesti. Ja kun samanaikaisesti nyt on vielä turvallisuuspoliittinen tilanne muuttunut, niin se on myös Suomen turvallisuuskysymys, että ihmiset eivät pakkaannu pelkästään tänne kaupunkeihin, vaan meillä tulee olla asutusta myös siellä harvaan asutussa Suomessa. Ja tässä ovat takana taas viisaammat kuin me kansanedustajat: useat turvallisuusalan ihmiset niin sisä- kuin ulkopoliittikan saralta ovat sanoneet, että Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen elinvoima on koko Suomen turvallisuuskysymys — sekään ei ole täällä talossa keksitty asia. Kyllä minä olen sitä mieltä, että vaikka totta kai eri poliittisista lähtökohdista tulevat ihmiset ajattelevat asioista eri tavalla, niin nyt meidän tulee ajatella kansallista turvallisuutta, koko Suomen elinvoimaa.

Ja on myös — niin kuin aloitin tuon minun puheenvuoroni tuolta pöntöstä — pakko uskaltaa kokeilla ja tehdä asioita eri tavalla. Jos nykymalli ei toimi, niin on pakko uskaltaa kokeilla. Norjassa on omat kokeilut, siellä on useita eri kokeiluja, ei vain tämä alueellinen opintolainahyvitys. Virossa on ollut kokeiluja: Viro on tukenut Narvan seutua. Ranskassa tehdään elinvoimapanostuksia Pohjois-Ranskan alueelle. Ranskan hallitus on ajatellut näin, että jos sinne ei elinvoima omalla painollaan mene, niin hallitus lähtee tekemään omia panostuksiaan, julkisia panostuksia, sinne Pohjois-Ranskaan, niin että sitten yksityinen raha tulee perässä ja tavallaan Ranskan elinvoima säilyy tätä kautta. Että kyllä muualakin maailmassa tehdään näitä tekoja. Ei me voida jäädä tuleen makaamaan täällä Suomessa, vaan kyllä on pakko uskaltaa tehdä asioita eri tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tiedoksenne, arvoisat edustajat, että tämä on aikarajoitettu osio tässä jälleen ja se aika on kohta loppu. Myönnän puheenvuorot näille kahdelle, jotka ovat täällä, eli edustajille Lehtinen ja Kontula, mutta mikäli tulee lisää, niin ne siirtyvät sitten sinne seuraavaan vaiheeseen eli kaikkien muitten jälkeen. — Elikkä Lehtinen.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

18.22 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! En puhu pitkään, mutta on todettava se, että niin kuin keskustakin on varmasti tietoinen, niin hallituksessa kukaan ei saa yksin läpi omia asioitaan vaan pitää löytää konsensus siihen, että hallituksesta kaikki puolueet ovat samaa mieltä, että tätä asiaa tullaan edistämään. Siitä syystä yksittäisen puolueen osalta aina toimet ovat rajallisia.

Se vaihtoehto, että ihminen voisi aina valita, missä asuu, valita sen ympäristön, ja että olisi tasapuoliset palvelut ympäri Suomea, yhdenvertaiset, ja etteikö niitä tulisi hallituksen tai poliittisten toimien avulla edistää, niin siitä minä olen kyllä edustaja Kontulan kanssa hyvinkin paljon eri mieltä. Eli miten vaikka pääkaupunkiseutua kehitetään valtion toimesta laittamalla tänne virastot ja muut paikat, niin yhtäläisesti myöskin maaseutu ja esimerkiksi Itä-Suomi vaativat merkittäviä tukitoimia valtiolta, jotta sielläkin on mahdollisuus asua ja kehittää. Ja kuten on tuotu esiin tässä, se on myöskin turvallisuuskysymys.

Toivon, että tällä hallituskaudella saadaan EU-rahoitusta merkittävästi lisää Itä-Suomeen näistä erityisistä seikoista johtuen ja ennen kaikkea tästä rajatilanteesta johtuen. Jos me ei siinä neuvottelussa onnistuta, niin sitten tietysti hallitusta voi mätkiä vähän lisää, eli jos tätä tärkeätä asiaa ei pystytä viemään eteenpäin.

Myöskin tässä kun aikuiskoulutustukeen ollaan tekemässä muutoksia, niin tämäntyyppiset esitykset ovat mielestäni hyviä siitä, että tämä olisi yksi vaihtoehto siihen, miten sitä tukea ja ehkä sen tuomia ongelmia voitaisiin sitten korjata. Siinäkin mielessä tämä esitys olisi ehkä kokeilumuotoisesti kannatettava. Katsotaan, miten asiaa voimme edistää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

18.24 Anna Kontula vas: Niin, arvoisa puhemies, edustaja Räsäselle totean, että jos itse perustelen kantani sillä, että tässä on kysymys periaatteista, niin se, että jossain on joku tutkija sanonut näin, ei ole kovin vahva vasta-argumentti sille ensinnäkään sen takia, että tutkijat eivät ole — elleivät ole filosofeja — periaatteiden asiantuntijoita, ja toiseksi sen takia, että se, että joku on jotakin, ei ole argumentti yhtään mistään.

Mitä tulee turvallisuuspoliittisiin näkökulmiin, niin minä en ole lainkaan vakuuttunut, että jos turvallisuuspoliittisin perustein haluttaisiin pitää tätä maata mahdollisimman laajalti asuttuna, että juuri valmistuneisiin, opintolainataakan alla kamppaileviin korkeakoulutettuihin satsaaminen olisi ehdottomasti se kaikkein tehokkain keino päästä eteenpäin, mutta sillä ei minun argumenttini kannalta ole kauheasti mitään merkitystäkään, koska pidän ihmisten mahdollisuutta valita asuinsijansa tärkeämpänä asiana kuin tällaista kansallista, hyvin hämärää yleispoliittista turvallisuusnäkemystä.

Mikä sitten olisi se tapa, jolla edistetään ihmisten mahdollisuutta asua mahdollisimman hyvin toivomallaan tavalla, jos se ei sitten ole se, että valmistuttua annetaan muutama tonni vuodessa? Esimerkiksi omalta kohdaltani olen nyt muuttanut pienemmälle paikkakunnalle — olen korkeakoulutettu siis — ja muuttaisin vielä kauemmas syrjäkylille, jos saisin sinne valokuidun. Ja uskon vakaasti, että nimenomaan korkeakoulutettujen kohdalla se, että sinne syrjäkylille saataisiin valokuitu, olisi huomattavasti suurempi houkutustekijä kuin se, että saat pari vuotta muutaman tonnin opintolainoja anteeksi. Tätä tarkoitan sillä, että jos tavoitteena on ihmisten hyvinvoinnin tukeminen sillä lailla, että heillä on mahdollisuus valita asuinsijansa, niin ne keinot ovat erilaiset kuin silloin, jos tavoitteena on yli-

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

päätään vain niin kuin mahdollisimman monen neliökilometrin asuttaminen Suomen alueelta.

Edustaja Lehtiselle totean vain, että jos haluaa argumentoida vastaan, kannattaa ensin kuunnella, mitä toinen on sanonut.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi asunto-osakeyhtiölain 8 luvun 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 1/2024 vp Suna Kymäläinen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelun aloittaa edustaja Kymäläinen, joka esittelee tämän aloitteen. Olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.27 **Suna Kymäläinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikonloppuna tuli kuluneeksi kaksi vuotta siitä, kun Venäjä hyökkäsi häikäilemättömästi Ukrainaan. Sotaa, inhimillistä kärsimystä ja aineellista hävitystä on jatkunut jo kaksi vuotta, eikä loppua näy. Me länsimaissa olemme pakotteiden avulla painostaneet Venäjää hyökkäyssodan lopettamiseen ja osoittaneet Ukrainalle solidaarisuuttamme mittavien tukipakettien muodossa. Ukrainan sodan vaikutukset ovat näkyneet myös meillä Suomessa monella tavalla. Erityisesti itäinen Suomi on kärsinyt merkittävän taloudellisen iskun. Sota näkyy tällä hetkellä valitettavalla tavalla myös useiden taloyhtiöiden arjessa maksamattomien yhtiövastikkeiden muodossa. Nyt käsiteltävässä lakialoitteessa ehdotetaan asunto-osakeyhtiölakiin muutosta, jolla pyritään vastaamaan tähän ongelmaan.

Ympäri Suomea on paljon asunto-osakeyhtiöitä, joissa merkittävä osa osakkeenomistajista on venäläisiä. Näitä yhtiöitä on erityisen paljon Kaakkois- ja Itä-Suomessa. Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa tällaiset asunto-osakeyhtiöt ovat olleet vaikeuksissa, sillä asetettujen pakotteiden vuoksi venäläiset osakkaat eivät ole pystyneet maksamaan yhtiövastikkeitaan tai vastikkeiden maksussa on ollut merkittäviä viivästyksiä. Eräs keino, jolla osakeyhtiö voi puuttua maksamattomien vastike-erien ongelmaan, on osakehuoneiston ottaminen yhtiön hallintaan. Menettelyn myötä taloyhtiö voi kattaa vastikevelkojaan hallintaan otetun huoneiston vuokraamisesta saaduilla vuokratuloilla. Osakkeenomistajalle on kuitenkin annettava kirjallinen varoitus, ennen kuin päätös osakehuoneiston ottamisesta yhtiön hallintaan voidaan tehdä. Tiedoksianto on tehtävä todistetulla tavalla. Tällä hetkellä taloyhtiöiden tilannetta vaikeuttaa se, että venäläisiä osakkeenomistajia on erityisesti vallitsevassa tilanteessa vaikea tavoittaa ja todisteellinen tiedoksianto osoittautuu

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

mahdottomaksi. Postiliikenteen ollessa Venäjälle vallitsevassa tilanteessa keskeytetty, kirjattuja kirjeitä ei toimiteta. Käytännössä tiedoksiantoon liittyvät ongelmat estävätkin nykylaisäädännön puitteissa taloyhtiöitä ottamasta huoneistoja yhtiön hallintaan. Nyt ehdotettavan lakimuutoksen tarkoituksena on helpottaa tilannetta niissä asunto-osakeyhtiöissä, joissa merkittävä osa osakkeenomistajista on venäläisiä ja joilla siksi on asetettujen pakotteiden vuoksi ollut vaikeuksia yhtiövastikkeiden perimisessä.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi asunto-osakeyhtiölain 8 luvun 3 §:n säädöksiä siten, että osakkeenomistajalle, vuokralaiselle tai muulle käyttöoikeuden saaneelle, jonka tiedossa oleva osoite sijaitsee Eta-alueen ulkopuolisessa maassa, johon postilain 24 a §:n mukaisesti nimetty Maailman postiliiton yleissopimuksen mukainen operaattori ei toimita kirjattuja kirjeitä, varoitus osakehuoneiston ottamisesta yhtiön hallintaan voitaisiin antaa kirjatun kirjeen sijaan tiedoksi julkaisemalla se virallisessa lehdessä ja lisäksi toimittamalla tieto siitä osakehuoneistoon, jonka ottamisesta yhtiön hallintaan varoitetaan. Näin osakeyhtiö voisi haastemiehen estetodistuksen saatuaan jatkaa prosessia osakehuoneiston ottamisesta yhtiön hallintaan. Muutoksen tarkoituksena on, ettei se, että Maailman postiliiton yleissopimuksen mukainen operaattori ei toimita kirjattuja kirjeitä Eta-alueen ulkopuoliseen maahan, estäisi päätöksen tekemistä osakehuoneiston ottamisesta yhtiön hallintaan.

Arvoisa rouva puhemies! Jo nyt meillä on tiedossa useita sellaisia taloyhtiöitä, joilla on merkittäviä taloudellisia haasteita maksamattomien vastikkeiden ja samaan aikaan kohoineiden kustannusten vuoksi. Riski taloyhtiön ajautumisesta konkurssiin kasvaa huomattavasti, mikäli suuri osa osakkaista ei pysty maksamaan vastikkeitaan eikä taloyhtiö pysty reagoimaan tilanteeseen myöskään ottamalla huoneistoja hallintaansa. Vähimmilläänkin erittäin tärkeitä kunnossapitotoimia jää taloyhtiöllä tekemättä. Riski on erityisen suuri Kaakkois- ja Itä-Suomessa, missä tällaisia taloyhtiöitä on verrattain paljon. Jos mitään ei tehdä, meillä voi olla käsissämme tilanne, jossa muutenkin taloudellisissa vaikeuksissa oleva itäinen Suomi entisestään autioituu ja rakennukset alkavat rapautua. Kyse on vahvasti myös turvallisuuspoliittisesta asiasta. Emme saa antaa tilanteen ajautua tähän. Siksi toivonkin, että tämä sali suhtautuu myötemielisesti nyt käsittelyssä olevaan lakialoitteeseen. Tämähän, jos joku, on yhteinen asia eikä puoluepoliittinen asia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 109/2023 vp
Valiokunnan mietintö StVM 1/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.3.2024 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 14/2024 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilasvammalain 6 ja 6 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 2/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.3.2024 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 1.3.2024 klo 11.55. Täysistunto lopetettiin klo 19.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari